

Barnas pressekonferanse

En komparativ analyse av regjeringens kommunikasjon til barn i begynnelsen av koronapandemien.

MIRIAM MAGDALENA SLEVIKMOEN PORSMYR

VEILEDER
Jan Svennevig

Universitetet i Agder, 2022
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for nordisk og mediefag

Master

Sammendrag

Denne masteroppgaven er en komparativ analyse av *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset*. To pressekonferanser holdt av regjeringen i midten av mars 2020. Målet med oppgaven har vært å se hvordan regjeringen har tilpasset sin korona-kommunikasjon slik at den skal være forståelig for barn. Ved å gjøre en diskursanalyse basert på Hallidays sosiosemiotikk og de tre metafunksjonene som et rammeverk, har jeg sammenlignet de to pressekonferansene for å identifisere forskjeller i regjeringens kommunikasjon til to ulike målgrupper som barn og voksne. Oppgaven viser at regjeringen har gjort tilpasninger på spesielt fire områder: valg av ord, valg av tiltalemåter, setningsoppbygging og fremføring. Politikerne er flinke til å snakke *til* barna, og de bruker et hverdagslig og uformelt språk. Setningene er korte, ordene enkle og det er ingen vanskelige fremmedord. Blikkontakt, et åpent og tydelig kroppsspråk, samt affektivt ladde ord er med på å skape en personlig relasjon mellom taler og mottaker. Regjeringen har også tatt i bruk strategier for hvordan man best formidler skremmende nyheter til barn, som å sette ting i kontekst og vinkle problemer til noe positivt.

Abstract

This thesis project is a comparative study of two press conferences that the Norwegian government held in the middle of March 2020, at the beginning of the covid-19 pandemic. The aim has been to see how the government have adapted their covid communication so that it is understandable to children. Through a discourse analysis, based on Halliday's social semiotics and the three meta-functions as a framework, I have compared the two press conferences to identify differences in the government's communication to two different target groups as kids and adults. The thesis shows that the government has made adjustment in four areas: choice of words, choice of pronouns, sentence structure and presentation. The politicians are good at speaking *to* the children and using an everyday and informal language. Sentences are short, the words simple and there are no difficult and foreign words. Use of eye contact, an open and clear body language as well as affective charged words help to build a personal relationship between speaker and recipient. The government has also implemented strategies for how to best convey frightening news to children, such as putting things in context and angling problems into something positive.

Forord

Denne oppgaven er, *forhåpentligvis*, den siste jeg leverer ved UiA, og da avslutningen på en mastergrad i Samfunnskommunikasjon. Halvparten av mine fem år på Sørlandet har vært preget av koronapandemien, en pandemi som uansett, om man liker det eller ei, har påvirket både fritid og studium. Pandemien er også grunnen til at jeg som i utgangspunktet *aldri* skulle ta en mastergrad, nå nettopp har gjort akkurat det. Og selv om det siste semesteret kanskje ikke har vært «noe å skrive hjem om», så har denne masteren likevel gitt meg mer enn jeg kunne drømt om! Seks uker med praksis hos 07 Sør via UiA høsten 2021, førte først til en deltidsjobb og senere et løfte om en fulltidsjobb når oppgaven var levert. Og noen ganger er det akkurat en sånn type gulrot man trenger for ikke å skulle gi opp alt som heter analyse, teori og metafunksjoner. En stor takk til alle på 07 Sør som har heiet, og spesielt digital leder, Lise Berntsen. Takk for at du hadde troen på meg!

Og takk til alle dere andre som har heiet og motivert meg frem! Spesielt takk til Gwen for korrekturlesing og oppmuntring underveis. Du er en utmerket klagemur, støttespiller og ikke minst en god venn!

En stor takk går også til veileder Jan Svennevig. Din faglige kompetanse og lange erfaring som veiledninger er noe jeg har nytt godt av. Samtalene med deg har hjulpet meg med å finne veien videre, og ikke minst gitt meg håp når alt har føltet håpløst. Dine gode tilbakemeldinger har gjort oppgaven langt bedre, det er det ingen tvil om. Det er ikke «bare-bare» å veilede en som lider av alvorlig «analysevegring», så takk!

Kristiansand, mai 2022

Miriam Magdalena Slevikmoen Porsmyr

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	I
ABSTRACT	II
FORORD	III
1 INNLEDNING	6
1.1 BAKGRUNN OG FORSKNINGSKONTEKST	7
1.2 TEMA OG PROBLEMSTILLING	9
1.3 MASTEROPPGAVENS BIDRAG	9
1.4 OPPGAVENS STRUKTUR	10
2 TEORI	11
2.1 SOSIALSEMOTIKK	11
2.2 KONTEKST	12
2.2.1 <i>Kulturkontekst</i>	13
2.2.2 <i>Situasjonskontekst</i>	13
2.3 HALLIDAYS TRE METAFUNKSJONER	14
2.3.1 <i>Den ideasjonelle metafunksjon</i>	14
2.3.2 <i>Den mellompersonlige metafunksjon</i>	15
2.3.3 <i>Den tekstuelle metafunksjon</i>	18
2.4 MODALITET OG MULTIMODALITET	19
2.4.1 <i>Ikke-verbale modaliteter</i>	20
2.5 SJANGER	21
2.5.1 <i>Pressekonferansen som sjanger</i>	22
2.5.2 <i>Pressekonferansen: monologisk og dialogisk kommunikasjon</i>	23
2.6 MUNTLLIG SPRÅKBRUK – FREMFØRING	23
2.7 ADAPTASJONSTEORI	24
2.8 BARNAS Plass I SAMFUNNET.....	26
3 METODE OG MATERIALE	28
3.1 VALG AV METODE	28
3.1.1 <i>Tekstanalyse</i>	29
3.1.2 <i>Diskursanalyse</i>	29
3.1.3 <i>Diskursanalyse som metode i denne oppgaven</i>	30
3.3 FORSKNINGSKVALITET	32
3.3.1 <i>Reliabilitet</i>	33
3.3.2 <i>Validitet</i>	33
3.4 ANALYSEMATERIALET.....	33
3.4.1 <i>Bearbeiding av materialet</i>	35
3.5 AVGRENSNING AV OPPGAVEN.....	36

4 ANALYSE	37
4.1 KONTEKST	37
4.1.1 <i>Kulturkontekst</i>	38
4.1.2 <i>Situasjonskontekst</i>	39
4.2 BESKRIVELSE AV VIRKELIGHETEN.....	40
4.2.1 <i>Proposisjon og presupposisjon</i>	41
4.2.2 <i>Valg av ord</i>	43
4.2.3 <i>Oppsummering: beskrivelse av virkeligheten</i>	46
4.3 SOSIALE RELASJONER.....	46
4.3.1 <i>Tiltaleformer</i>	46
4.3.2 <i>Stil</i>	48
4.3.3 <i>Valg av ord</i>	51
4.3.4 <i>Språkhandlinger</i>	53
4.3.5 <i>Modalitet</i>	54
4.3.6 <i>Oppsummering: sosiale relasjoner</i>	56
4.4 SAMMENHENG	57
4.4.1 <i>Struktur</i>	57
4.4.2 <i>Referentkobling</i>	58
4.4.3 <i>Setningskobling</i>	60
4.4.4 <i>Oppsummering: sammenheng</i>	62
4.5 FREMFØRING	63
4.5.1 <i>Barnas pressekonferanse</i>	64
4.5.3 <i>Oppsummering: fremføring</i>	73
4.6 SVAKHETER VED ANALYSEN.....	74
5 DRØFTING	76
6 AVSLUTNING	78
6.1 STUDIENS BIDRAG TIL FELTET	79
6.2 VIDERE FORSKNING.....	79
LITTERATURLISTE	81
VEDLEGG	84
VEDLEGG 1: TRANSKRIBERT OPPTAK AV <i>STATSMINISTEREN HOLDER PRESSEKONFERANSE FOR BARN</i>	84
VEDLEGG 2: TRANSKRIBERT OPPTAK AV <i>PRESSEMØTE OM KORONA-VIRUSET</i>	89

1 Innledning

Den 12. mars 2020 valgte regjeringen å stenge landet, og det på rekordtid. Koronapandemien var et faktum og nå handlet det om å forhindre spredning av viruset. Dette var de mest inngripende tiltakene Norge hadde opplevd siden andre verdenskrig. Mange var redde, og mange satt inne med spørsmål om tiden fremover. Også barna. For det var ikke bare de voksne som ble sendt hjem, også barnehager og skoler måtte nå driftes av foreldrene selv innenfor hjemmets fire vegger. Og som vi alle vet, barn lurer på *hvorfor*.

Pressekonferansene ble fort regjeringens informasjonskanal til folket. Hvor mange pressekonferanser det har holdt siden 12. mars er uvisst, vi har sluttet å telle. Men vi vet at det er mange. Og vi vet at behovet for informasjon har vært stort, og det har endret seg raskt. Likevel er pressekonferansen en sjanger som vanligvis er rettet mot et spesifikt publikum. Som regel er dette journalister. Det er sjeldent at den vanlige mannen i gata følger med når det holdes en pressekonferanse fra regjeringen – informasjonen vil uansett bli oppsummert i de største avisene innen kort tid uansett. Men under årene med pandemien har det vært en økende andel som har fulgt med på disse pressekonferansene som de folkevalgte har holdt. Det har blitt en ny «buzz», det å skulle få informasjon og oppdateringen, rett fra kilden. Vi følger pressekonferansene, og vi følger avisenes skriverier – i tilfelle vi skulle ha gått glipp av noe eller det er noe vi ikke har forstått.

Men det var som sagt ikke bare de voksne som hadde spørsmål. Barn er også nysgjerrige, og med alle smarttelefoner og sosiale medier så er det heller ikke så vanskelig for de å få med seg bruddstykker. Forskning viser at stadig flere barn og unge har tilgang på nyheter. Nyheter som for barn og unge fort kan fremstå som skremmende og uforståelige fordi det brukes uttrykk og begreper de ikke forstår (Nesheim, 2018, s. 43). Så mens de voksne var bekymret for morgendagen og dermed satt inne med mange spørsmål, så gjaldt det barn også. Og barna hadde definitivt mange spørsmål om korona-viruset, hvorfor de ikke kunne feire bursdag og hva fremmedord som *lock down* betydde. Den 16. mars 2020 holdt derfor regjeringen i samarbeid med NRK Supernytt og Aftenposten Jr. en pressekonferanse med tittelen *Statsministeren holder pressekonferanse for barn*. Den første av sitt slag, i hvert fall her til lands. En pressekonferanse *kun* for barn og som i etterkant har blitt omtalt som «Barnas pressekonferanse». Og trenden med å holde egne pressekonferanser for barn har fortsatt. For stadig flere barn ser og leser nyheter, og barn liker å føle seg inkludert. Det faktum at stadig

flere nyhetsredaksjoner velger å utgi egne aviser rettet mot barn, og at regjeringen holder egne pressekonferanser kun for dem, betyr at barn i større grad blir hørt og at barn nå anses som kompetente til å delta i samfunnet. Spørsmålet er likevel om denne nyhetsformidlingen faktisk er tilpasset barna og deres egenskaper, og det er det jeg ønsker å finne ut i denne oppgaven gjennom å analysere «Barnas pressekonferanse», og se den opp mot en pressekonferanse som er beregnet på et voksent publikum. Klarer regjeringen å formidle informasjon om koronapandemien på en måte som barna forstår og som ikke er skremmende for dem?

1.1 Bakgrunn og forskningskontekst

Selv om stadig flere nyhetsinstitusjoner i verden nå har begynt å produsere egne nyheter til og for barn, så er nyhetsformidling rettet mot barn fortsatt relativt nytt og et lite område innen forskning. Likevel er det stadig flere som fatter interesse for temaet, og det finnes studier som tar for seg og som ser nærmere på blant annet kommunikasjon og informasjonsformidling rettet mot barn. Forskning som tar for seg politikk og barn finnes det derimot lite av – noe som kan gjenspeile det at det er først i de senere år at man har begynt å inkludere barn i den politiske verdenen.

En tidligere masteravhandling som har vært til inspirasjon i arbeidet med denne oppgaven er *Barnepartiprogram, et ledd i en demokratisk danning: En kritisk diskursanalyse av politisk kommunikasjon rettet mot barn i lokalvalget 2019* av Elise Kure, skrevet ved Universitet i Agder i 2020. Det var oppgaven til Kure som introduserte meg for begrepet *adaptasjon* og adaptasjonsteori, hvordan en tekst blant annet kan tilpasses en annen sjanger eller en demografisk gruppe, som for eksempel barn. Kure (2020) så på tre partier: Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Høyre, og hvordan de tilpasset sin kommunikasjon til barn ved å lage egne barnepartiprogrammer i forbindelse med kommunestyre- og fylkesvalget i 2019. Grunnlaget for at partiene lagde disse barnepartiprogrammene var at Redd Barna arrangerte et eget digitalt valg for alle barn mellom 10-15 år i forbindelse med valget (s. III). Kure analyserte de tre barnepartiprogrammene ved hjelp av ulike tekstanalytiske tilnærminger, og i lys av teori om politisk kommunikasjon, barndomssyn og adaptasjon. Det hun fant var at barnepartiprogrammene var tydelig tilpasset barn på flere områder. Et bevisst språkbruk, en enkel argumentasjon med mange positivt ladde ord og en helhetlig tekststruktur med liten bruk av språklige virkemidler gjorde at barnas program tydelig skilte seg fra de ordinære

partiprogrammene. Barnepartiprogrammene var også mindre retoriske, noe Kure mener kan skyldes at politikerne ønsket å informere og inspirere barna, fremfor å skulle overbevise – slik som ofte er hensikten når det gjelder politisk kommunikasjon rettet mot voksne (Kure, 2020, s. 85).

Jeg har også sett på høgskolelektor i journalistikk, Nina Skråmestø Nesheims analyser av *Aftenposten Junior* og *NRK Supernytt* i boka *Barns mediehverdag* fra 2008. Både *Aftenposten* og *NRK* har som mål selv – om det ikke blir sagt direkte – at de skal presentere voksennyheter på en måte som er forståelig for barn (Nesheim, 2018, s. 43). For Nesheims analyser lå fokuset på å finne ut av hvordan vanskelige og skremmende nyheter presenteres for barn. Hennes funn viser at nyhetssaker som omhandler skremmende og alvorlige temaer ikke skjermes fra barna, tvert imot. I stedet vinkles de mot noe positivt, de er saklige og informative, og alle vanskelige ord og begreper blir forklart så barna skal forstå (Nesheim, 2018, s. 53). Språket som brukes er dermed enkelt og konkret, og saker blir satt inn i en kontekst. Å nevne at det finnes løsninger på problemene er et kjennetegn og et grep som Nesheim så at gikk igjen i flere av oppslagene som tar opp vanskelige temaer (Nesheim, 2018, s. 54). Selv om både *Junior* og *Supernytt* tar opp saker som er kompliserte og vanskelige, så presenteres de alltid slik at det innebærer et håp om en løsning (Nesheim, 2018, s. 55). Det Nesheim har funnet er at det å ta i bruk beroligende strategier som å informere tydelig, fokusere på det positive og gjenta at liknende hendelser sjeldent gjentar seg. Det legges heller ikke skjul på at det er snakk om faktiske hendelser. Et tydelig funn er også at programlederen spiller en viktig rolle for å berolige, tilrettelegge og kontekstualisere, og at det kan være smart for voksne å se slike nyheter sammen med barna. På denne måten kan de voksne hjelpe til med å forklare og bearbeide, og ikke minst sette hendelser inn i en kontekst (Nesheim, 2018, s. 58).

Både Kure og Nesheim ser på hvordan en type informasjon som i lang tid, og i stor grad, har vært forespeilet en voksen mottakergruppe, og hvordan denne nå blir formidlet til en yngre målgruppe. De tar for seg et felt som er stadig mer aktuelt, og som jeg er sikkert på at flere kommer til å fatte større interesse for i tiden fremover. Deres analyser har vært viktige inspirasjonskilder både for det teoretiske, men også det metodiske kapittelet i denne oppgaven. Teori om adaptasjon og funn om beroligende strategier kan i stor grad overføres til min studie.

1.2 Tema og problemstilling

Pressekonferansen som i etterkant har blitt kjent som *Barnas pressekonferanse*, ble første gang en regjering henvendte seg direkte til barn og kun svarte på spørsmål stilt av barn. Selv om pressekonferansen er en kjent og mye brukt sjanger fra regjeringens side når det kommer til formidling av viktig informasjon, så ønsker jeg i denne masteroppgaven å se nærmere på hvordan regjeringen tilpasser både sjanger og budskap for å nå en helt annen målgruppe enn den de vanligvis henvender seg til. Jeg ønsker å finne ut hvordan regjeringen har tatt i bruk pressekonferansen for å nå også barn og unge med koronainformasjon, og hvordan de har tilpasset sin kommunikasjon for å formidle alvorlige nyheter til en så ung målgruppe. For å finne svar på dette vil jeg gjøre en diskursanalyse av to pressekonferanser holdt av regjeringen i begynnelsen av pandemien. Hovedfokuset i oppgaven vil ligge på *Barnas pressekonferanse*, men jeg vil også sammenligne den mot en «ordinær» pressekonferanse for å finne ut hvordan og i hvilken grad regjeringen har tilpasset tekstene for å nå barn.

Siden målet med denne masteroppgaven er å finne ut hvordan regjeringen har tilpasset et budskap for å nå en målgruppe som barn, og jeg allerede vet *hva* jeg ønsker å se nærmere på så har jeg gått for en kvalitativ tilnærming til materialet. Jeg har valgt å gjennomføre en tekstanalyse, nærmere bestemt en diskursanalyse. Problemstillingen som ligger til grunn for denne oppgaven er: *Hvilke tilpasningsstrategier har regjeringen tatt i bruk under Barnas pressekonferanse for å formidle informasjon om koronapandemien til barn?*

For å finne svar på problemstillingen har jeg også kommet frem til tre supplerende forskningsspørsmål. Disse vil fungere som en overordnet ramme for analysene, og være til hjelp med å finne ut av hvordan *Barnas pressekonferanse* er tilpasset barn. De tre forskningsspørsmålene er:

1. På hvilke måter forenkles beskrivelsen av virkeligheten?
2. Hvordan etableres det en relasjon mellom barn og politiker?
3. Hvordan tydeliggjøres sammenhengen i teksten?

1.3 Masteroppgavens bidrag

Selv om det spesifikke materialet jeg undersøker i denne masteroppgaven har rukket å bli to år innen denne oppgaven er ferdig, så har jeg ikke funnet noen annen forskning på materialet. Det har også i tiden etter 16. mars blitt holdt flere pressekonferanser som har vært rettet

spesielt mot barn, og jeg tror at denne oppgaven dermed kan være med å gi ny innsikt, både innen kommunikasjon angående koronapandemien, men også når det kommer til kommunikasjon og formidling rettet mot barn. Det er i hvert fall én studie om koronakommunikasjon rettet mot barn, og jeg er sikkert på at det vil komme flere etter hvert.

Om denne studien faller under kategorien forskning om politisk kommunikasjon kan nok diskuteres. Det er ikke det politiske aspektet eller kommunikasjon fra regjeringen som er mitt fokus i denne oppgaven. Mitt fokus ligger på hvordan vanskelige og skremmende nyheter kan formidles på en måte som er tilpasset barn. Oppgaven er likevel en tekststudie av kommunikasjon *fra* en politisk avsender. Og selv om det ikke er noe man ser hver dag, så er det stadig oftere et strategisk valg som flere politiske partier velger å gjøre, det å anse barn som en del av fellesskapet, og dermed produsere innhold direkte for dem. Dette ser vi blant annet i den nevnte masteroppgaven til Kure: *Barnepartiprogram, et ledd i en demokratisk danning: En kritisk diskursanalyse av politisk kommunikasjon rettet mot barn i lokalvalget 2019*. Som Kure (2020) nevner så blir barn stadig oftere sett på som «nåværende borgere», og ikke bare som fremtidige borgere (s. 9), noe som igjen betyr at kommunikasjon i stadig større grad må tilpasses også barn i fremtiden. Og selv om barna på det nåværende tidspunktet ikke er velgere, så er det jo slik at de en dag vil bli det.

1.4 Oppgavens struktur

Denne oppgaven er strukturert etter og vil følge de etablerte normene som er vanlig for en masteravhandling. Oppgaven har seks kapitler som spenner fra innledning til avslutning. Aller først vil jeg ta for meg teorigrunnet for oppgaven i kapittel 2. Her er spesielt delkapittelet som forklarer *adaptasjonsteori* av betydning for oppgaven, men jeg vil også presentere Michael Hallidays sosialsemiotikk og hans tre metafunksjoner som også spiller en stor rolle for oppgavens analyse. Deretter vil den metodiske tilnærmingen og materialet bli presentert i kapittel 3. Her presenteres analysemodellen som ligger til grunn for analysen, materialet som er sentrum for hele oppgaven, samt at jeg foretar meg noen refleksjoner rundt forskningskvaliteten. Kapittel 4 vil ta for seg selve analysen. Her har jeg valgt å analysere de to tekstene samtidig i et og samme kapittel slik at jeg kan se de to tekstene opp mot hverandre. I kapittel 5 drøftes så funnene fra analysen opp mot teorien. Til slutt vil kapittel 6 oppsummere funnene samt se disse opp mot problemstillingen og forskningsspørsmålene. Helt til slutt vil jeg komme med mine tanker for eventuell videre forskning.

2 Teori

Målet med denne masteroppgaven er å se på hvordan regjeringen har tilpasset sin kommunikasjon om koronapandemien slik at de også kan nå barna. Dette kapittelet vil presentere det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for analysen i oppgaven. Dette er teori som mest hensiktsmessig vil kunne gi svar på problemstillingen og forskningsspørsmålene som ble presentert i kapittel 1.2. Mitt formål med denne masteroppgaven er som nevnt å finne svaret på hvilke tilpasningsstrategier regjeringen har tatt i bruk for å formidle informasjon om koronapandemien til barn. Allerede i problemstillingen dukker det opp et begrep som behøver en forklaring. For hva innebærer begrepet tilpasning? Som nevnt i innledningen så har begrepet *adaptasjon* en viktig betydning for denne oppgaven, og det vil bli nærmere forklart i delkapittel 2.7.

Før jeg går videre er det også et annet begrepet som jeg ønsker å definere nærmere, nemlig hva som ligger i ordet *tekst*. For å forstå bruken av begrepet tekst i denne oppgaven så må vi se til forståelsen av tekst blant sosiosemiotikken og i en medievitenskapelig sammenheng, nemlig som tekst i en utvidet betydning. Denne definisjonen går ofte under navnet *det utvidede tekstbegrep*. Språkforskeren Michael Halliday mente nemlig at alle former for tekst som spiller en rolle i en situasjon skal kunne kalles en tekst. Slik forstått kan all mening, både muntlig, skriftlig, bilder, lyd, kroppsspråk osv. forstås som tekst (Hellum, 2013, s. 11; Skovholt & Veum, 2014, s. 22; Østbye et al., 2013, s. 64).

2.1 Sosiosemiotikk

Semiotikk, etter gresk *semeion*, teikn, defineres som læren om tegnet og hvordan vi mennesker skaper mening ved hjelp av tegn som ord, uttrykt både skriftlig og muntlig, lyder, ansiktsuttrykk, kroppsspråk, et bilde osv. (Hellum, 2013, s. 10; Skovholt & Veum, 2014, s. 20). *Sosiosemiotikk* er dermed en teori om hvordan mennesker skaper mening gjennom språk og andre uttrykksformer i en sosial kontekst (Frantzen, 2018, s. 249; Skovholt & Veum, 2014, s. 20). Det er språkforskeren Halliday som på 70- og 80-tallet utviklet disse teoriene og ulike modeller for hvordan vi skaper mening gjennom språk i bestemte situasjoner (Engebretsen, 2010, s. 22). Han mente at meningsskapning er en sosial prosess (Maagerø, 2005, s. 25), og at språket er det som gjør oss til sosiale vesen, og som sosiale vesen er vår fremste egenskap å kunne samhandle med andre individer (Berge et al., 1998, s. 23). Fordi det å skulle studere meningssystemer som språk må lokaliseres i det sosiale, fordi det er der systemet utfolder seg,

bestemte Halliday seg for at denne formen for semiotikk som han sto for, skulle kalles sosialsemiotikk (Maagerø, 2005, s. 25). Det å skape mening er altså noe som skjer i en sosial kontekst, og for å kunne forstå denne meningsskapingen må man derfor analysere den i lys av konteksten (Skovholt & Veum, 2014, s. 20).

Innen Hallidays semiotiske tenkning utgjør språket som et semiotisk system ikke bare en måte å konstruere mening på, men den kan også endre seg når det oppstår nye former for sosiale praksiser. Språket tilpasser seg de sosiale praksisene som språkbrukeren inngår i. Dette betyr at språk ikke er et statisk fenomen, men heller noe dynamisk. Halliday omtales ofte som systemisk og funksjonell – systemisk fordi han var opptatt av å forstå språk og andre semiotiske ressurser som strukturerte, og funksjonell fordi han så at disse systemene tilpasset seg de sosiale praksisene som mennesker deltar i (Berge et al., 1998, s. 24). Hallidays grunntanke var dermed at all språkbruk er funksjonell (Skovholt & Veum, 2014, s. 21), og at mening skapes gjennom tre grunnleggende metafunksjoner som fungerer samtidig: den ideasjonelle, den mellommenneskelige og den tekstuelle funksjonen (Hitching et al., 2011, s. 32-33). Mennesker bruker dermed språket som en ressurs for å skape mening i konkrete sammenhenger, og et funksjonelt språksyn innebærer at vi må ta utgangspunkt i denne sosiale sammenhengen når vi analyserer en tekst. Innenfor tekstvitenskapen kaller man den sosiale sammenhengen for *kontekst* (Skovholt & Veum, 2014, s. 21-22). Sammen med kontekstbeskrivelsen er det metafunksjonene som danner grunnpilarene for den systemisk funksjonelle språkbeskrivelsen (Maagerø, 2005, s. 98).

2.2 Kontekst

En kontekst er den sammenhengen en tekst inngår i (Hågvar, 2007, s. 29). Selve ordet betyr *med teksten*, det som er rundt teksten (Maagerø, 2005, s. 37). En tekst blir aldri til i et vakuum, den trenger en kontekst for å bli realisert (Maagerø, 2005, s. 39). Alle teksturer i en tekst springer ut av den sosiale konteksten (Frantzen, 2018, s. 249). Hallidays funksjonelle språkmodell legger stor vekt på at all mening oppstår i en kontekst og dermed må tolkes i lys av den (Berge et al., 1998, s. 37). Halliday skiller mellom to hovedtyper kontekst, den mer generelle *kulturkonteksten*, samt den mer spesifikke *situasjonskonteksten* (Berge et al., 1998, s. 25; Skovholt & Veum, 2014, s. 22). Svennevig (2009, s. 151) legger også til at mens kulturkonteksten er abstrakt, så er situasjonskonteksten konkret og partikulær.

2.2.1 Kulturkontekst

Kulturkonteksten refererer til det kulturelle, sosiale og samfunnsmessige miljøet som en tekst blir skapt og inngår i (Frantzen, 2018, s. 249; Skovholt & Veum, 2014, s. 22). Det er tekstens kulturelle bakteppe, og er kanskje mest nødvendig når man står overfor tekster fra andre kulturer (Hågvar, 2007, s. 30). De kulturelle rammene kan som nevnt være knyttet til geografiske forhold, men også politiske, økonomiske, historiske og sosiale forhold. Å kjenne til den kulturelle konteksten er avgjørende for at man skal kunne forstå og for at man skal kunne vurdere hvordan mening blir skapt og tolket (Skovholt & Veum, 2014, s. 22). Med bakgrunnskunnskap vil man som leser også kunne kjenne igjen både sjanger og motiv, og lettere kunne vurdere og bedømme tekstens intensjoner, troverdig og gyldighet. En slik kompetanse er noe en må tillære seg igjennom fagstoff og mediekompetanse (Frantzen, 2018, s. 249-250).

2.2.2 Situasjonkontekst

Situasjonkonteksten gjelder den konkrete og aktuelle situasjonen som en tekst er skapt i. Halliday deler situasjonkonteksten inn i tre dimensjoner, også kalt *strata: felt, relasjon og mediering* (Berge et al., 1998, s. 25; Skovholt & Veum, 2014, s. 22). *Felt*, på engelsk *field*, handler om hva slags sosial handling eller type aktivitet som foregår i situasjonen, om hvilke tema og emner teksten tar opp (Berge et al., 1998, s. 37; Skovholt & Veum, 2014, s. 22). Det kan også omhandle hvilken sjanger som benyttes og hvordan teksten blir formidlet. En kartlegging av feltet er viktig for å forstå *hva* som blir sagt, forstå formålet teksten har og hvilke motiv tekstskaperen har (Frantzen, 2018, s. 250). *Relasjon*, eller *tenor* på engelsk, referer til forholdet mellom de som deltar i den sosiale situasjonen. Disse deltakerne kan gå under flere begreper som blant annet avsender og mottaker, eller tekstskaper og adressat. Forholdet kan spesifiseres gjennom status og makt, affekt og kontakt. Status og makt sier noe om forholdet til de som deltar, om de er jevnbyrdige i status og om det er noen som er passive og noen som er aktive i situasjonen. Affect refererer til hvilke holdninger man har til det som foregår, om man er positiv, negativ eller nøytral. Kontakten forteller oss om varigheten og intimiteten mellom deltakerne (Berge et al., 1998, s. 37). Å analysere relasjonen er viktig for å forstå *hvordan* det kommuniseres. Den siste dimensjonen, *mediering*, på engelsk *mode*, fokuserer på hvordan teksten er formidlet, og hvilken rolle språket og mediet har i kommunikasjonssituasjonen (Frantzen, 2018, s. 251; Skovholt & Veum, 2014, s. 23). Her ser man på kommunikasjonen og de modalitetene som inngår. Er den muntlig eller skriftlig?

Brukes språket til refleksjon eller handling (Berge et al., 1998, s. 37)? En kartlegging av medieringen hjelper oss til å forstå *hvorfor* det kommuniseres som det gjør.

2.3 Hallidays tre metafunksjoner

I følge Halliday er det som nevnt tre grunnleggende typer mening eller ressurser som alltid realiseres i en tekst eller ytring. Disse meningskomponentene kalte han for metafunksjoner. Siden de tre metafunksjonene alltid er til stede når mennesker kommuniserer, sa Halliday at de var funksjonelt betinget (Berge et al., 1998, s. 38; Skovholt & Veum, 2014, s. 25-26). De tre metafunksjonene, eller meningsnivåene kalte Halliday for *den ideasjonelle*, *den mellompersonlige* og *den tekstuelle* metafunksjon. Den ideasjonelle metafunksjonen til språket handler om å uttrykke meninger, å meddele et budskap. Den mellompersonlige funksjonen betyr at språket er kontaktskapende, den etablerer sosiale relasjoner mellom budskap og mottaker. Den siste funksjonen, den tekstuelle metafunksjonen handler om hvordan det skapes en sammenheng i tekster (Hellum, 2013, s. 28; Skrede, 2017, s. 47). I de følgende kapitlene går jeg grundigere igjennom de tre metafunksjonene, og hvordan de kan brukes til å skape mening i både skriftlig og muntlig tekst.

2.3.1 Den ideasjonelle metafunksjon

Den ideasjonelle metafunksjonen handler om hvordan vi mennesker bruker språket til å fortelle noe om verden (Skovholt & Veum, 2014, s. 25). Hvordan vi deler erfaringer og idéer (Skrede, 2017, s. 30), og hvordan vi uttrykker meninger (Hellum, 2013, s. 28). Alt vi sier, og alt vi skriver har et innhold, men hvordan vi uttrykker oss er aldri helt nøytralt. Språket har en representasjonsfunksjon i forhold til virkeligheten, og Halliday mente at språket gir mennesker muligheten til å bygge opp et mentalt bilde av den, slik at vi forstår og får en oversikt over det rundt oss. Den ideasjonelle meningen henger sammen med og blir influert av dimensjonen *felt* (Berge et al., 1998, s. 38) som er forklart i kapittel 2.3.2 om situasjonskontekst.

For å finne ut av hva en tekst sier om verden, skriver Skovholt og Veum (2014, s. 52) at man for eksempel kan starte med å analysere teksten basert på analysekategorier som: proposisjon og presupposisjon, ordvalg og setningsstruktur. *Proposisjoner* er påstander om verden som kommer frem i teksten. Proposisjonene sier noe om hvordan forfatteren posisjonerer seg i forhold til og hvilke holdninger tekstskeperens har overfor temaet og de han henvender seg til

(Frantzen, 2018, s. 254). Disse holdningene kan komme frem eksplisitt ved at de er klart og tydelig formulert i teksten, eller implisitt ved at tekstskaperens holdninger og interesser er gitt og felles for både avsender og mottaker. Hva en tekst presupponerer handler om hva teksten tar for gitt eller forutsetter at leseren vet og forstår (Ekström & Johansson, 2019, s. 197).

Presupposisjoner er de språklige virkemidlene vi kan bruke for å anta felles bakgrunnskunnskap (Skovholt & Veum, 2014, s. 53). Ordet stammer fra det engelske «suppose», som betyr å anta, og prefikset *pre*. Når vi presupponerer noe er det som regel fordi vi antar at mottakeren både vet, deler og aksepterer de innbakte presupposisjonene – den bakgrunnsinformasjonen vi baserer ytringen på. Likevel er det slik at presupposisjoner også kan anvendes for å skjule premisser som ikke er like åpenbare eller akseptable (Svennevig, 2009, s. 55). Ved å analysere teksten kan vi tydeliggjøre tankeinnholdet i teksten, og synliggjøre virkelighetsbilder som kan være i strid med leserens verdier og interesser (Skovholt & Veum, 2014, s. 54).

Hvordan vi uttrykker oss er som nevnt aldri helt nøytralt. Ord, formuleringer og uttrykksmåter er ikke verdinøytrale, og de ordene vi velger gir ikke bare informasjon om verden, de er også med på å fortelle hvordan vi forholder oss til det vi snakker om (Svennevig, 2009, s. 187). Positive eller negative adjektiver, adverb og substantiver kan speile våre holdninger overfor de vi snakker til (Skovholt & Veum, 2014, s. 55). Ord kan være positive og oppløftende, men de kan også være skremmende og negative. Ord som i seg selv ikke er negative kan få en negativ ladning ved at de blir satt i sammenheng med andre negativt ladde ord. På denne måten blir konteksten, samt hvilke holdninger språkbrukeren legger i et ord, avgjørende for vår oppfatning av ordet som noe positivt eller negativt (Skovholt & Veum, 2014, s. 56; Svennevig, 2009, s. 189).

2.3.2 Den mellompersonlige metafunksjon

Den mellompersonlige metafunksjonen handler om at all tekst er rettet mot noen. Vi bruker språket til å utføre handlinger og til å skape og opprettholde relasjoner mellom mennesker (Hellum, 2013, s. 28; Skovholt & Veum, 2014, s. 25). Ved å analysere den mellompersonlige metafunksjonen kan vi se på hvordan tekst enten prøver å etablere en relasjon med leseren ved å skape nærhet og likeverd, eller forsøker å distansere seg ved blant annet å vise til avstand og makt (Skovholt & Veum, 2014, s. 81). Den mellompersonlige meningen er særlig influert av dimensjonen *relasjon*, forholdet mellom deltakerne i den sosiale relasjonen (Berge et al., 1998, s. 48-49), se kapittel 2.3.2 om situasjonskontekst.

Det finnes flere ulike språklige og semiotiske ressurser en kan ta i bruk når man ønsker å skape eller opprettholde en relasjon mellom avsender og mottaker. Johanna Ledin og Ulla Moberg skriver i boka *Metoder i medie- og kommunikationsvetenskap* at en tekst som blant annet viser følelser gjennom utrop og verdiord lettere oppnår reaksjoner hos mottakerne. Det samme gjelder med bruken av ulike pronomen for å tiltale leseren og andre. Bruk av ironi og overdrivelser kan også bidra til å skape en samhørighet mellom avsender og mottaker (Ekström & Johansson, 2019, s. 199). Valg av ord har som nevnt overfor en betydning for hvordan man ser på verden, men har også mye å si for det mellompersonlige aspektet. Til daglig bruker vi muntlige uttrykk og gruppespråk, og gjennom ordvalg kan vi også vise hvilken gruppe vi er en del av, eller ønsker å være en del av (Maagerø, 2005, s. 227). Når man ønsker å finne ut av hvordan det bygges en relasjon i en tekst, så bør man også se på deltakerne i teksten og hvordan disse tiltales. Den som taler kan velge å bruke personlige pronomen, eller han kan adressere mottakerne med en egenskap. Dette er valg som sier noe om nærheten mellom leser og avsender og hva slags rolle de befinner seg i (Skovholt & Veum, 2014, s. 93). Bruker man den direkte tiltaleformen «du» etablerer man lettere direkte kontakt med mottakerne da den fungerer som en nærhetsskapende markør. I likhet vil bruken av «vi» virke inkluderende (Skovholt & Veum, 2014, s. 94). Hvilke pronomen taleren velger å bruke når han tiltaler mottakerne kan være med å sørge for at noen lesere holdes utenfor og andre ikke (Ekström & Johansson, 2019, s. 203).

Hvilke roller de ulike deltakerne i kommunikasjonssituasjonen har, er også med på å prege måten vi snakker på. En sosial rolle er en posisjon man har i samfunns- og arbeidsliv, og denne rollen er ofte knyttet til aktiviteter eller oppgaver som innebærer en viss måte å snakke på. Å være statsminister er for eksempel en slik rolle. En rolle inngår alltid i relasjoner med andre og hva slags rolle man har kan være med på å avgjøre språkvalget og hvilken stil man velger (Skovholt & Veum, 2014, s. 100-101). Stil er språklige og tekstuelle trekk som forekommer sammen og som ofte er motivert ut fra situasjonen. Det er den mellommenneskelige relasjonen mellom deltakerne i kommunikasjonssituasjonen, de fysiske omgivelsene og emnet som i stor grad er avgjørende for valg av stil. Vi skiller i stor grad mellom teknisk og hverdagslig stil. Mens tekniske emner er preget av fagbegreper, fremmedord og abstrakte og generaliserte fenomener, er den hverdagslige preget av mer høyfrekventerte og vanlige ord (Svennevig, 2009, s. 259-261). Vi skiller også mellom formell og uformell stil basert på hva som er scenen for språkbruken. Mens formell språkbruk er forbundet med institusjonelle sammenhenger, er den uformelle stilen det vi er kjent med fra

privatsfæren. Mens den formelle stilen i stor grad er med på å øke avstanden mellom avsender og mottaker, så kan man med en uformell stil bidra til mer individualitet og nærhet. Bruk av affektive ord og uttrykk kan som nevnt være til hjelp med å bygge relasjon. Bruk av slang, gruppesjargong og dagligspråk, dialekt og affektivt ladde ord er eksempler på uformell stil (Svennevig, 2009, s. 261-265).

Skovholt og Veum (2014) nevner blant annet språkhandlinger og modalitet som to analysekategorier man kan se nærmere på for å se hvordan den mellompersonlige metafunksjonen kommer til syne og hvordan man kan skape sosiale relasjoner i en tekst (s. 81). Modalitet betyr «måte» (Skrede, 2017, s. 49) og handler om hvordan vi uttrykker holdninger til innholdet i en ytring. Språklig modalitet kommer til syne ved at vi ved hjelp av ulike språklige ressurser kan uttrykke påstander som mer eller mindre sannsynlige, sikre eller mulige. I dette ligger det at vi i ulike situasjoner uttrykker oss med ulike grad av sikkerhet. Noen ganger ønsker man å fremstå som forsiktige, andre ganger er man mer sikker i sin sak (Maagerø, 2005, s. 150; Skovholt & Veum, 2014, s. 88). Det skilles mellom epistemisk og deontisk modalitet. Ordet epistemisk handler om viten eller kunnskap, og ved hjelp av epistemisk modalitet kan taleren uttrykke sin vurdering av hvor sikker eller sannsynlig en påstand er. Med deontisk modalitet kan taleren uttrykke hvor ønskelig eller nødvendig en oppfordring eller et løfte er (Skovholt & Veum, 2014, s. 88-89).

En analyse av språkhandlingene kan vise hvordan avsender og mottaker forhandler med og nærmer seg hverandre. Målet kan være å formidle informasjon eller kanskje taleren ønsker å oppnå en reaksjon eller spesiell handling (Ekström & Johansson, 2019, s. 203).

Språkhandlinger kan deles i fem overordnede grupper ettersom hva som er deres kommunikative mål: *Konstativer* består av språkhandlinger som å påstå, informere og forklare. *Konstativer* kan være enten sanne eller usanne, og de referer til påstander og hvor sikker vi er på det vi uttaler oss om. *Direktiver* er ytringer hvor målet er å fremkalle en handling. De beskriver hvordan vi henvender oss til noe eller noen, med en oppfordring eller et spørsmål om å få mottakeren til å gjøre noe. *Ekspressiver* brukes i utsagn som oftest knyttet til meninger og følelsetilstander. Disse brukes ofte i setningsemner og ikke hele setninger for å uttrykke en psykologisk tilstand hos taleren. *Kommissiver* er ytringer hvor den som taler gjør seg forpliktet til å gjøre noe overfor mottakeren. Dette kan innebære at taleren lover, tilbyr eller garanterer for en handling. *Kvalifiseringer* som er ytringer som skaper en ny institusjonell virkelighet. Dette er ytringer som gjerne forutsetter en institusjonell ramme og

aktører som har en viss myndighet, slik som når en prest erklærer noen for rette ektefolk (Skovholt & Veum, 2014, s. 84; Svennevig, 2009, s. 61-63).

2.3.3 Den tekstuelle metafunksjon

Den tekstuelle metafunksjonen viser til hvordan vi bruker språk til å skape sammenhengende og forståelige tekster, og hvordan vi lager sammenheng mellom ord, setninger og meninger i en tekst (Hellum, 2013, s. 28). Den tekstuelle metafunksjonen skaper dermed en sammenheng mellom den ideasjonelle og den mellompersonlige metafunksjonen (Skovholt & Veum, 2014, s. 25). Den tekstuelle meningen viser til forholdet mellom språket og omgivelsene, og realiseres i stor grad gjennom temaer i teksten og om teksten oppfattes som helhetlig, *koherent*. I likhet med de to andre metafunksjonen, influeres også den tekstuelle metafunksjonen med en dimensjon i situasjonskonteksten, nemlig *mediering* (Berge et al., 1998, s. 54), se kapittel 2.3.2.

En meningsbærende tekst må ha en rød tråd som skaper sammenheng og som veileder leseren gjennom teksten (Ekström & Johansson, 2019, s. 199; Skovholt & Veum, 2014, s. 118). I hvilken grad en tekst oppfattes som sammenhengende kan være avgjørende for at mottaker syns teksten er vanskelig eller lett å forstå, og om den klarer å overbevise. Det er mange ressurser i språket vårt som kan brukes for å binde sammen og skape sammenheng i tekster. Slike språklige ressurser kaller vi ofte for kohesjonsressurser (Maagerø, 2005, s. 175). Når vi organiserer en setning gjør vi som regel dette med utgangspunkt i hva som er tema. Temaet er det setningen handler om. Vi knytter setninger sammen ved at vi plasserer informasjon som allerede er kjent fra forrige setning i begynnelsen av den neste. På denne måten inneholder temaet informasjon som allerede er gitt, eller som kommer frem av konteksten. For å binde sammen setningene er det vanlig med konjunksjoner og subjunksjoner i begynnelsen av setningen for å sørge for logiske forbindelser til det som allerede er nevnt (Maagerø, 2005, s. 160). Temaer er med på å binde setninger sammen til en større tekst og de skaper holdepunkter for leserne. Når man har klarert hva som er tema i en setning, så blir resten kalt rema. Mens tema er det setningen handler om, er rema det som fortelles, der teksten utvikler seg og det kommer ny informasjon. Mens tema som regel peker bakover, så kan rema peke både bakover ved å repetere informasjon som vi har blitt presentert for før; og fremover ved å presentere helt ny informasjon (Maagerø, 2005, s. 162). Hvordan setninger henger sammen er dermed med på å skape sammenhenger, eller røde tråder i teksten.

Å repetere ord og uttrykk er også et eksempel på en vanlig strategi for å skape sammenheng (Maagerø, 2005, s. 182; Skovholt & Veum, 2014, s. 118). Når man gjentar et element fra tidligere i teksten flere ganger, får man det som kalles for en referentkobling (Svennevig, 2009, s. 221). Når sentrale referenter gjentas på denne måten skapes det en sammenheng i teksten kalt referentkjeder. En kartlegging av referentkjeder vil kunne gi en oversikt over hva som anses som viktig i teksten (Skovholt & Veum, 2014, s. 119). I tillegg til å se på hvordan enkelte uttrykk kobles sammen kan man også undersøke hvordan setninger kobles sammen for å skape sammenheng mellom tema og rema. Denne måten å skape sammenheng på kalles setningskobling, og skapes gjennom ulike setningsbindinger eller *forbindere*. De vanligste er konjunksjoner (og, for, eller, men osv.), subjunksjoner (når, selv om, fordi osv.), adverb (derfor, dessuten, der osv.) og preposisjonsuttrykk (for eksempel, tross alt, av den grunn, blant annet osv.) (Skovholt & Veum, 2014, s. 121; Svennevig, 2009, s. 225). Hva slags type forhold det er mellom setningene avgjør hva slags kobling vi får mellom dem. Er det et årsak-, betingelses- eller virkningsforhold får vi en *kausalkobling* som uttrykkes med forbindere som fordi, derfor, slik at, på grunn av, som følge av, siden, hvis osv. (Maagerø, 2005, s. 187; Skovholt & Veum, 2014, s. 124; Svennevig, 2009, s. 226). Er setningene ordnet etter tidsforhold kalles dette for en *temporalkobling*. Typiske koblingsord for å markere tid er: så, da, etterpå, først, tidligere, samtidig, når osv. (Maagerø, 2005, s. 186; Skovholt & Veum, 2014, s. 122; Svennevig, 2009, s. 226). Setninger kan også bindes sammen ved hjelp av kontrast, innrømmelser eller motsetninger (Maagerø, 2005, s. 188). Dette kalles en *adversativ kobling* og de vanligste koblingsordene er: men, selv om, derimot, på tross av, likevel, enda osv. (Skovholt & Veum, 2014, s. 123; Svennevig, 2009, s. 226).

2.4 Modalitet og multimodalitet

Selv om Hallidays modeller og teorier er utviklet med tanke på det muntlige og skriftlige verbalspråket, er det flere av etterkommerne hans som utvidet feltet til å gjelde alle typer av uttrykksformer (Engebretsen, 2010, s. 22). Innenfor sosialsemiotikken brukes begrepet *modalitet* om uttrykksformer eller semiotiske ressurser som er med på å skape mening i en situasjon (Engebretsen, 2010, s. 20; Skovholt & Veum, 2014, s. 30). En semiotisk ressurs er dermed alt som kan skape mening, og som vi kan bruke for å kommunisere med andre (Ekström & Johansson, 2019, s. 263). Dette henger sammen med det utvidete tekstbegrepet, definert i teorikapitlet, og henspiller på at alle ulike uttrykksformer som både skrift og tale, men også musikk, bilder, farger, kroppsspråk, klesstil og bevegelse osv. kan være med å

skape mening. De forskjellige modalitetene tilbyr ulike måter å kommunisere på og har hver for seg og i samspill med hverandre sine fordeler og ulemper, muligheter og begrensninger, når det kommer til å uttrykke mening. Dette kalles *modal affordans* (Frantzen, 2018, s. 242; Hellum, 2013, s. 37; Skovholt & Veum, 2014, s. 30).

Begrepet *multimodale tekster* vil si at en tekst er satt sammen av og benytter seg av flere semiotiske ressurser, modaliteter for å skape mening (Engebretsen, 2010, s. 19; Hellum, 2013, s. 35). Analyse materialet i denne oppgaven, de to pressekonferansene, kan ses på som *monomodale* (Hitching et al., 2011, s. 12), som ren tale – hvis en kun forholder seg til et lydopptak, eller som kun skriftlig tekst – hvis en forholder seg til en transkripsjon. Men en tekst er sjelden monomodal, de består som oftest av flere modaliteter, og ved å forholde seg til videoopptakene av de to pressekonferansene så får man de to modalitetene tale og kroppsspråk. Tar man med stillbilder har man enda en modalitet. Selv om en tekst er multimodal er det ofte sånn at noen av de semiotiske modalitetene spiller en større rolle enn de andre. Dette blir i sosialsemiotikken kalt for *funksjonell tyngde* (Skovholt & Veum, 2014, s. 32). Valg av modalitet eller kombinasjon av modaliteter avhenger av hva som best tjener hensikten i den gitte situasjonen (Hellum, 2013, s. 36). Ved å ta i bruk flere modaliteter samtidig kan man oppnå en rikere og mer overbevisende formidling (Frantzen, 2018, s. 243).

2.4.1 Ikke-verbale modaliteter

Når vi mennesker kommuniserer er det sjeldent at vi gjør dette via kun én modalitet. Blikk, ansiktsuttrykk, hodebevegelser, gester, kroppsstilling og hvordan vi plasserer kroppen vår i forhold til de vi kommuniserer med er også kommunikative modaliteter som forekommer når vi interagerer med andre. Disse kalles ofte for *ikke-verbale modaliteter* (Hasund, 2012, s. 1). Plassering handler om hvordan vi mennesker inntar avstand i forhold til andre mennesker og objekter. Hvordan vi plasserer oss kan både være kulturelt og sosialt betinget (Hasund, 2012, s. 6). For eksempel, i sjangeren pressekonferanse er vi vant med at de som taler står ved en talerstol oppe på et podium. En taler som satt henslengt på en stol mens hen talte ville brutt mot pressekonferansens kultur. Kroppsstilling handler om hvordan vi posisjonerer kroppen vår i en gitt interaksjon. Ens kroppsstillingen kan blant annet være med å vise engasjement, både overfor det man snakker om og de man snakker til. Hvilken retning man inntar overfor andre: om man vender seg mot de man snakker med/til, om man sitter med åpne armer og ben vs. om man vender seg bort eller sitter med armer og ben i kors, omtales som *åpne og lukkede*

stillinger, og har mye å si for hvordan den som taler blir oppfattet av andre (Hasund, 2012, s. 7-8).

Gester, forstått som bevisste hånd og armbevegelser, forekommer ofte sammen med talespråk når taleren ønsker å illustrere eller understreke det hen sier. Selv om det finnes flere typer gester er det *deiktiske- og slag-gester* som er mest relevant i denne oppgaven. Deiktiske gester er når man peker på fysiske objekter eller individer, men man kan også peke på abstrakte begreper eller ideer som om de var fysiske. Slaggester er som å slå takten til musikk, enten med fingre, armer eller hender. Mens noen gester må tolkes i lys av sammenhengen, kan deiktiske gester ofte forstås uavhengig av talespråket. De kan også være så talende og selvforklarende at de forekommer uten talespråk (Hasund, 2012, s. 9-10). Ofte akkompagneres gester med enkle hodebevegelser som å nikke, riste eller vri/tilte på hodet. Slike bevegelser kan være med på å både understreke og forsterke et budskap (Hasund, 2012, s. 11-12).

Hvordan man bruker blikket, dets organisering, retning og intensitet, kan spille en stor rolle når man interagerer med andre. Blikket kan brukes til å skape en sosial relasjon ved at man etablerer blikkontakt. Man kan starte en setning ved å se på mottager for å oppnå kontakt, for deretter å se bort. Mot slutten av ytringen kan man så se tilbake på mottageren som en invitasjon til respons. Likevel kan blikkets struktur være tilfeldig. Spesielt i talesituasjoner kan man la blikket «fare» over publikum eller rommet, både på en mer eller mindre organisert måte, men også tilfeldig. Et eksempel her er en pressekonferanse. Det er ikke alltid like lett å si om taleren ser på de i salen, eller om hen veksler mellom ulike kameraer i rommet (Hasund, 2012, s. 13-14).

2.5 Sjanger

Innenfor semiotikken defineres sjanger som en tilnærming til tekster av alle slag og medier (Hellum, 2013, s. 61). En sjanger forstås gjerne som en type eller art (Skovholt & Veum, 2014, s. 42). Sjanger er en betegnelse på tekster med lignende kommunikative mål (Ekström & Johansson, 2019, s. 196), hvis form og funksjon er bestemt av konvensjon, kultur og historie (Hellum, 2013, s. 61). Når en tekst starter med «Det var en gang ...», har vi blitt opplært til at teksten hører hjemme under sjangeren eventyr. Vi mennesker prøver alltid å plassere nye tekster i grupper med andre tekster vi allerede kjenner basert på lignende trekk.

Vi kopler like tekster sammen i sjangre. Sjangre er ikke universelle, ei heller konstante. De kan dø ut, de kan forandre seg over tid og de kan også lede til nye sjangre (Ekström & Johansson, 2019, s. 197; Skovholt & Veum, 2014, s. 43).

En sjanger er også forklart som en kontrakt mellom tekstskaper og adressat. Sjangre innebærer et sett med normer for hva vi kan forvente både i form av innhold og medium, men også i form av hvordan vi skal kommunisere og utføre visse sosiale handlinger (Skovholt & Veum, 2014, s. 43; Svennevig, 2009, s. 248). Dette kravet og forventingen til hvordan en tekst skal utformes og deretter leses og forstås, kalles *sjangerkrav* (Svennevig, 2022). Likevel er det ikke slik at forholdet mellom sjanger og krav er fast. Formelle sjangre som jobbsøknader og referater følger i større grad de formelle sjangerkravene enn de mer uformelle sjangrene som blogginnlegg og personlige SMS (Skovholt & Veum, 2014, s. 115). Valg av sjanger er også ofte knyttet til normer, konvensjoner og avsenders identitet. Ulike sjangre har affordanser i ulik grad som kan påvirke innholdet i teksten (Frantzen, 2018, s. 252). Sjangre er ressurser for kommunikasjon. Som avsender får man et sett med standardiserte løsninger, ulike verktøy for hvordan en kommunikativ handling skal utføres, mens mottakeren får en forståelse av hva hen kan forvente seg (Svennevig, 2022). Når man studerer sjangeraspektet ved en tekst så ser man på *hvordan* noe blir kommunisert, i hvilken form budskapet uttrykkes og hvilken funksjon eller formål teksten er ment å ha (Hellum, 2013, s. 61). På denne måten kan man undersøke om en tekst oppfyller sjangerkriteriene, eller ei. En sjanger kan fungere både som en ressurs og som et virkemiddel når det kommer til å formidle et budskap (Frantzen, 2018, s. 254).

2.5.1 Pressekonferansen som sjanger

Pressekonferanser er noe etater, bedrifter og større organisasjoner ofte velger å holde når de har viktig informasjon som de ønsker å formidle til mange på samme tid (Kleppe, 2020). Sjangermessig består en pressekonferanse som oftest av en informasjonsdel hvor representanter fra avsender taler til de oppmøtte, deretter pleier det å følge en spørsmålsdel hvor journalister kan stille spørsmål til de samme representantene. En slik oppbygging innebærer at pressekonferanse ofte er en blanding av både enveis- og toveiskommunikasjon. Valg av medium og sjanger er ofte knyttet til normer, konvensjoner og identitet, og avsenders mål med teksten kan i stor grad også spille inn (Frantzen, 2018, s. 252). Ulike formater og sjangre har også ulike affordanser, altså muligheter og begrensninger. Å formidle budskapet

via en pressekonferanse er en stor del av regjeringens norm. Det er en sjanger de er vant med, som de behersker og det er den kanalen vi oftest mottar nasjonal informasjon igjennom.

2.5.2 Pressekonferansen: monologisk og dialogisk kommunikasjon

Kommunikasjon forklares ofte ved hjelp av en enkel modell, transportmodellen. Den går ut på at kommunikasjon handler om å sende et budskap fra A (sender) til B (mottaker). En slik modell tar utgangspunkt i kommunikasjon som noe monologisk, enveisrettet. Et monologisk syn på kommunikasjon legger kun vekt på den som fremfører budskapet, noe som betyr at mottakeren ofte blir oversett (Skovholt & Veum, 2014, s. 40-41). Innen monologismen anses språk som et individuelt system og det er språket og den individuelle taleren som gis autoritet. Kommunikasjon anses som overføring av budskap, som informasjonstransport (Hitching et al., 2011, s. 25). Dialogismen har derimot blitt presentert som en utfordrer til den monologiske modellen. Dialogismen går ut på at all kommunikasjon er rettet mot noen, noe som innebærer at de som deltar, både avsender(e) og mottaker(e) må samarbeide med hverandre (Skovholt & Veum, 2014, s. 40-41). Pressekonferanser, i hvert fall den første delen, består i stor grad av monologisk kommunikasjon. Her handler det om å gjøre seg forstått slik at mottakerne forstår det man ønsker å formidle. Etter dette åpnes det vanligvis for spørsmål. Dette gjør at man kan stille spørsmål til den informasjonen som ble delt i første del av pressekonferansen. Likevel er det ikke sånn at det alltid åpnes for spørsmål i etterkant, da er det avgjørende at de som taler gjør dette på en måte som er forståelig for målgruppen, ellers vil kommunikasjonen være ubrukkelig.

2.6 Muntlig språkbruk – fremføring

Når det handler om å fremføre tekster byr språket på en rekke virkemidler man kan ta i bruk for å uttrykke ulike meninger. Å bruke pressekonferansen som sjanger og kanal for deres kommunikasjon, gir regjeringen muligheten til å ta i bruk flere ikke-verbale ressurser som er med på å formidle mellommenneskelig informasjon. Når man kan spille på både det muntlige, men også det visuelle og det kroppslige får man fort flere ulike semiotiske ressurser å benytte seg av som virkemidler i fremføringen. Hvordan man blant annet bruker blikket kan ha en betydning for om man klarer å skape kontakt mellom taler og seer (Skovholt & Veum, 2014, s. 104). Bruk av rytme, variasjon i stemmehøyde og styrke, hvor fort eller sakte man prater, intonasjon og ikke minst bruken av pauser er virkemidler som kan være med på å gi ulike meningspotensial.

I likhet med skriftlig språk kan vi også understreke eller utheve viktige poeng i en muntlig tekst ved å spille på modaliteter som ansiktsuttrykk og gester (Hellum, 2013, s. 56-57). Bruk av gester, eller armbevegelser, er viktige fordi de viser at det er en samhörighet mellom taleren og budskapet. Mimikk, muskelaktivitet i ansiktet, gjør at vi virker engasjerte når vi snakker. Som nevnt så kan vi bruke blikkontakt til å skape kontakt, men øynene våre kan også utstråle signaler som kan påvirke seerne, slik som selvsikkerhet og trygghet, eller redsel og usikkerhet. Stemmebruk, kroppsspråk og gester, mimikk og blikk, utgjør til sammen et finmasket kommunikasjonssystem. Selv om elementene jobber hver for seg så er det summen av dem som avgjør hva de enkelte betyr (Tank, 2013, s. 55).

2.7 Adaptasjonsteori

Et viktig rammeverk i denne oppgaven er adaptasjonsteori. Dette er et felt som i hovedsak er knyttet til forskning innen barnelitteratur, men de teoretiske perspektivene kan likevel tilpasses denne oppgaven da adaptasjonsteori også tas i bruk for å undersøke andre typer tekst tilpasset barn. Begrepet *adaptasjon* stammer fra det latinske verbet *aptare*, som betyr å justere, tilpasse eller ordne (Klingberg, 1996, s. 142). Det var tyske Theodor Brüggemann som i 1966 først tok i bruk begrepet som en betegnelse på egenskaper som skiller barnelitteratur fra voksenlitteratur (Dahrendorf, 1996, s. 127; Weinreich, 2001, s. 13). Med adaptasjon mener han «*forekomst af de egenskaber hos produkter for særlige modtagergrupper stammende fra producentens forsøg på at tage hensyn til (virkelige eller formodede) egenskaber hos modtagerne.*» (Klingberg, 1996, s. 142). Adaptasjon var i følge Brüggemann «anpassung» og «zuordnung», en justering til barnet (Weinreich, 2001, s. 13). Innen adaptasjon kan man så sette et skille mellom kognitiv og ikke-kognitiv adaptasjon. Den kognitive omfatter leseferdigheter, opplevelsesmåte og viten, mens den ikke-kognitive igjen deles i det kognitive (interesse) og emotive (behov). Adaptasjon som tar hensyn til barnas interesser og behov faller under didaktisering og purifikasjon (Weinreich, 2001, s. 15), to begreper jeg vil forklare nærmere på slutten av delkapitlet.

Det finnes flere definisjoner og adaptasjonsbegrepet blir også brukt i forskjellige sammenhenger. Innen litteraturen anvendes det ofte om det å overføre en tekst fra et medium til et annet, som for eksempel når en roman skrives om til et skuespill. Innen oversettelsesfaget kan det bety at noe som finnes i en originaltekst er skiftet ut i oversettelsen. Også innenfor barnelitteraturen og dens forskningsområde finner man ulike eksempler

(Klingberg, 1996, s. 142-143). En stadig mer utbredt forståelsen av adaptasjon handler om overføring, og om hvordan tekst tilpasses fra ett medium til et annet (Klingberg, 1996, s. 151; Kure, 2020, s. 20).

Brüggemanns adaptasjonsbegrep ble senere videreutviklet av blant annet danske Torben Weinreich og svenske Göte Klingberg. Dette gikk i stor grad ut på hvordan tekster kunne tilpasses barn og deres ferdigheter. Adaptasjon handler dermed om hvordan man tar hensyn til og tilpasser teksten til barns kognitive egenskaper, som forkunnskap og leseferdigheter, deres emotive egenskaper i form av følelsesmessig egenart og behov, og deres konative egenskaper, som handler om å ta hensyn til det som er barnets beste (Weinreich, 2004, s. 49). Denne definisjonen av adaptasjon, om å tilpasse teksten til målgruppen, kan vi også kjenne igjen fra andre fagområder. Hvordan en tekst bærer med seg et «bilde» av adressaten, en innskreven leser, er innenfor semiotikken og litteraturvitenskapen mest kjent som *implisitt leser* eller *modelleser* (Skovholt & Veum, 2014, s. 47; Svennevig, 2009, s. 168). Å tilpasse et budskap til den mottakergruppen man ønsker å påvirke, er også noe vi kjenner igjen fra retorikken. Å tilpasse teksten etter hvem mottakergruppen er, kommer til syne i både den språklige utformingen, i oppbygging og i innholdet (Dahrendorf, 1996, s. 136).

Basert på Brüggemanns definisjon kom Klingberg frem til at det fantes fire former for adaptasjon. Stoffvelgende adaptasjon, formvelgende adaptasjon, stilvelgende adaptasjon og medievelgende adaptasjon:

- Den *stoffvelgende adaptasjonen* går ut på at forfatteren selv velger ut det innholdet som han mener bør skrives om (Weinreich, 2001, s. 13). Dette gjøres på bakgrunn av at han enten vet eller tror han vet at barna a) har manglende kunnskap og dermed er for uerfarne til å forstå innholdet, b) ikke har interesse eller behov for å forstå innholdet, eller c) at barnet erfaringsmessig ikke forstår eller opplever et innhold på samme vis som voksne (Klingberg, 1972, s. 97-98).
- *Formvelgende adaptasjon* innebærer at forfatteren tar hensyn til barnas evner når det kommer til å holde oversikt over et større antall detaljer og elementer på samme tid. Det legges opp til et relativt enkelt handlingsforløp med få emner og avvik fra hovedhandlingen. Miljøet, samt de få involverte personer og deres relasjoner seg imellom er forholdsvis enkelt (Klingberg, 1972, s. 98; Weinreich, 2001, s. 13-14).
- Den tredje formen, *stilvelgende adaptasjon*, går ned på ord- og setningsplan. Her tar man hensyn til barns leseferdigheter og begrensede ordforråd. Det innebærer at

setningsoppbyggingen skal være enkel og at det skal være liten bruk av fremmedord og vanskelige uttrykk. Setninger og avsnitt er også mye kortere enn i tekster beregnet for voksne. Et større fokus på handling ved økt bruk av verb trekkes også fram (Klingberg, 1972, s. 100; Weinreich, 2001, s. 14).

- Den siste formen for adaptasjon går på utforming. *Medievelgende adaptasjon* handler om at man som avsender tilrettelegger innholdet for mottakeren med blant annet forside og bakside, illustrasjoner, passende typografi og at man tilpasser antall ord og skriftstørrelse (Weinreich, 2001, s. 14).

I tillegg til adaptasjon trekker Klingberg også frem begreper som *didaktisering* og *purifikasjon*. Mens adaptasjon handler om å utforme en tekst slik at den tar hensyn til leseren, betegnes didaktisering som ulike strategier for å belære og påvirke holdninger. Innen barnelitteratur brukes begrepet når man direkte i teksten kan se at forfatteren *bevisst* forsøker å belære eller påvirke holdning og atferd hos leseren (Klingberg, 1996, s. 146; Weinreich, 2001, s. 24). Når det kommer til purifikasjon, er hensikten å beskytte barn mot upassende innhold. Det handler om å unngå det man mener kan skade barn, eller som voksne mener at barn ikke bør konfronteres med (Weinreich, 2001, s. 28). Det er snakk om «*Forandring som beror på hensyntagen til modtagers (formodede) vurdering [...]*» (Klingberg, 1996, s. 148).

Selv om denne oppgaven som nevnt ikke handler om barnelitteratur, så kan teoriene tilpasses og anvendes også på Barnas pressekonferanse. I likhet med at litteratur noen ganger må tilpasses barn, så må også budskapet i pressekonferansen tilpasses for å gi barn informasjon og svar som de faktisk forstår. Adaptasjonsteori vil i denne oppgaven anvendes for å se om informasjon og nyheter som i stor grad er ment for voksne, faktisk tilpasses så barna skal forstå budskapet uten å bli skremt, purifikasjon. Regjeringsmedlemmene må ta i bruk ulike språklige ressurser og adaptere kommunikasjonen så den er forståelige for barna. Barnas pressekonferanse er også en mulighet for regjeringen å påvirke barna, eller belære de om viktigheten av avstand, håndvask og karantene – didaktisering.

2.8 Barnas plass i samfunnet

Selv om barn fortsatt ikke har noe reell politisk makt i dagens samfunn, så viser regjeringens tiltak med egne pressekonferanser at barn nå i stadig større grad anerkjennes som deltakere i offentligheten. Stadig flere redaksjoner lager egne nyheter for og av barn, og NRK er som en

statlig eid ikke-kommersiell allmenkringkaster forpliktet til å tilby programmer for alle som bor i Norge (Nesheim, 2018, s. 46). Synet på barn og barndom, og hva som anses som viktig at barn vet noe om er noe som har forandret seg de siste tiårene. Barn har i dag større tilgang til medier og teknologi og de får med seg det som skjer enten de ser det selv eller de hører andre snakke om det. Begrepet «human becomings» har blitt brukt om forestillingen om at barndommen kun er en forberedelse til voksenlivet. Å anse barn som «human beings» er et mer moderne syn på barn der de blir sett på som aktive og sosiale aktører i egne liv (Hake, 2006, i Nesheim, 2018, s. 47). Mens barna på 70-tallet skulle skjermes fra virkeligheten, får de i dag presentert egne nyheter i egne nyhetssendinger (Hake, 2006, i Nesheim, 2018, s. 46).

Denne utviklingen har likevel ikke skjedd over natten, ei heller uten motstand og diskusjon. Forskning rundt barn og medier har i stor grad handlet om mediebruk og mediepåvirkning, og selv om det ikke er bekreftet at det er en enkel sammenheng mellom mediebruk og barns holdninger og atferd (Nesheim, 2018, s. 47), så ligger det stadig en bekymring for at de skal bli påvirket på en negativ måte. Som nevnt så er det ikke lenger slik at barn skjermes for nyhetene. De får sine egne og tilpassede nyhetssendinger fra redaksjoner som tar i bruk ulike strategier og som tilpasser innholdet til målgruppen – barn og unge. Informasjon er noe av det viktigste for at barn skal føle seg inkludert.

3 Metode og materiale

Så langt har jeg presentert det teoretiske rammeverket for denne oppgaven. I dette kapitlet vil jeg redegjøre for valg av metode samt den metodiske fremgangsmåten som ligger til grunn for selve analysearbeidet. Jeg vil også presentere det empiriske utvalget, adressere hvordan materialet er bearbeidet og avgrenset, samt reflektere over de utfordringene som hører med i kvantitativ forskningsprosess. For å sikre en holdbar analyse er det viktig at forskningsprosessen er så åpen og tydelig som mulig. Utførelsen av analysen bør følge metodiske retningslinjer slik at slutningene kan etterprøves av andre. Dette forutsetter at det kommer klart frem hva som er datamaterialet og hvordan det skal analyseres (Bratberg, 2021, s. 23). Målet er at dette kapitlet skal beskrive og begrunne forskningsprosessen såpass godt slik at andre kan forstå hva jeg som forsker har tenkt og gjort.

Fremgangsmåten for analysen i denne oppgaven tar utgangspunkt i Hallidays sosialsemiotikk. De tre metafunksjonene, den ideasjonelle, den mellommenneskelige og den tekstuelle funksjon utgjør selve grunnlaget for analysemodellen. Fordi man umulig kan si alt om en tekst på en gang, så vil metafunksjonene fungerer som en disposisjon for analysen, i tillegg til kategorier for hva jeg ønsker å finne svar på (Skovholt & Veum, 2014, s. 48).

Sosialsemiotikken tar for seg én og én ting om gangen og er dermed en arbeidsmetode som gjør det lettere å identifisere likheter og ulikheter slik at man får et godt sammenligningsgrunnlag.

3.1 Valg av metode

Metoder er fremgangsmåter vi bruker for å finne svar (Østbye et al., 2013, s. 15). Valg av metode avhenger av hva slags materiale man undersøker, og hva man ønsker å finne svar på. Når vi snakker om forskningsdesign, skiller vi mellom to typer: kvantitativ og kvalitativ. Et *kvantitativt forskningsdesign*, ofte kalt innholdsanalyse, fokuserer på tall og undersøker tekster etter egenskaper som kan måles og telles. Et *kvalitativt forskningsdesign* kan ha ulike analysefokus. De fleste kvalitative tilnærminger vil likevel sette fokus på og forholde seg til selve teksten, konteksten den ble til i, samt avsender og mottaker (Frantzen, 2018, s. 246-247). Jeg har gått for en induktiv tenkemåte i denne oppgaven, da jeg allerede hadde et empirisk materiale som jeg ønsket å se nærmere på – og ut i fra dette kom jeg frem til en problemstilling jeg ønsket å finne svar på. Siden fokuset mitt ligger på selve innholdet i pressekonferansen var det naturlig å gå for en kvalitativ tilnærming til analysematerialet.

Nærmere bestemt en tekstanalyse. En tekstanalyse er ikke bare opptatt av hva som sies, men også av hvordan det sies, og ser dermed på teksten som en helhet (Østbye et al., 2013, s. 63).

3.1.1 Tekstanalyse

Tekstanalyse er en samlebetegnelse for ulike kvalitative tilnæringsmåter en kan benytte for å studere tekster. I tekstanalyser nærleser man teksten og stiller spørsmål til den i den hensikt å finne ut noe om en bestemt tekst eller en type tekster. Tekstanalytiske tilnæringer innebærer derfor ulike «redskapskasser» og begreper som er til hjelp for å svare på disse spørsmålene (Østbye et al., 2013, s. 61-62). Metoden må forankres i en teoretisk tradisjon, for eksempel semiotikk eller retorikk, og avhenger av hva man som forsker ønsker å finne svar på (Ekström & Johansson, 2019, s. 193). Noen av de metodiske tilnærningene stammer fra langt tilbake, som blant annet retorikken, andre er nyere som for eksempel sjangerteori og diskursanalysen. Hvilke begreper og tilnærming man velger er ofte knyttet til problemstillingen og de spørsmålene man har til teksten (Østbye et al., 2013, s. 61-62).

En tekstanalyse er en prosess som har flere faser og som kan gjennomføres på ulike måter. Det er nærhet mellom teori og prosedyre (Østbye et al., 2013, s. 62) noe som krever at man setter seg godt inn i det teoretiske rammeverket en har valgt før man begynner å nærlese teksten (Skovholt & Veum, 2014, s. 137). Problemstillingen en legger til grunn for analysen er derfor også sterk farget av denne teorien (Østbye et al., 2013, s. 62). Metoden brukes i denne oppgaven for å se på hvordan regjeringen har kommunisert til barn og voksne via pressekonferanser i begynnelsen av koronapandemien, med det målet å finne ut av hvordan informasjon om korona tilpasset en målgruppe som barn. Jeg forholder meg til et utvidet tekstbegrep ved at jeg både inkluderer modaliteter som muntlige språk og kroppsspråk.

3.1.2 Diskursanalyse

Diskursanalyse er ikke én enhetlig tekstanalytisk tilnærming. Diskursanalyse omtales som et paraplybegrep, et samlebegrep for en rekke tilnæringer en kan benytte seg av når en undersøker sosiale fenomen og tekster (Hitching et al., 2011, s. 13; Skovholt & Veum, 2014, s. 33; Østbye et al., 2013, s. 93). Begrepet blir brukt innenfor mange fag og blir forstått på ulike måter ettersom hvilket diskursanalytisk perspektiv en har. På et overordnet nivå forklares begrepet *diskurs* som «en måte å omtale eller se verden på». Sett fra et språkvitenskapelig perspektiv defineres diskurs som «tekst i kontekst» (Hågvar, 2007, s. 18;

Maagerø, 2005, s. 36; Skovholt & Veum, 2014, s. 33). En diskursanalyse er dermed opptatt av å se på teksten i sin helhet, å se teksten i lys av konteksten. Temaet i teksten, hva som er hensikten med den og i hvilken sammenheng den er skrevet, er viktige punkter å se på i en analyse (Frantzen, 2018, s. 248). Diskursanalyse handler om å studere menneskeskapte tekster og handlinger, og se på hvordan disse preges av vaner og konvensjoner i samfunnet (Hitching et al., 2011, s. 11). Målet er å forstå enkelttilfeller, og eventuelt generalisere ut fra disse (Hitching et al., 2011, s. 14). Siden man studerer menneskeskapte tekster, vil den kulturelle konteksten være et sentralt element i analysen. En diskursanalyse er derfor godt egnet for å se på et analysemateriale i sammenheng med den konteksten som teksten befinner seg i.

Det finnes flere varianter av diskursanalysen. En pioner innen utviklingen av den *kritiske* diskursanalysen er Norman Fairclough. Han utviklet en analyseteori som bygget på sosialesemiotikken og Michael Hallidays systemisk-funksjonelle lingvistikk (Skrede, 2017, s. 30). Den kritiske diskursanalysen blir ofte brukt til å undersøke hvilke ideologiske interesser eller underliggende diskurser en tekst kan tenkes å fremme (Skrede, 2017, s. 21). Fairclough skiller mellom to tilnærminger til diskursanalysen: lingvistisk diskursanalyse som har teksten, både det muntlige, skriftlige og visuelle som sitt sentrale objekt, og en samfunnsvitenskapelig tradisjon som er mer opptatt av samfunnsmessige kontekster og maktspørsmål – kritisk diskursanalyse. De to ulike tilnærmingene gjør at vi får to ulike diskursbegreper. Innen lingvistikken viser diskursbegrepet til konkret bruk av språk samt andre tegn i kommunikasjon, mens den samfunnsvitenskapelige tradisjonen bruker diskursbegrepet som en betegnelse på historiske og samfunnsmessige betingelser som regulerer produksjon av utsagn (Østbye et al., 2013, s. 93).

3.1.3 Diskursanalyse som metode i denne oppgaven

I denne oppgaven er det den lingvistiske tilnærmingen til diskursanalyse som jeg kommer til å følge. En lingvistisk diskursanalyse ser på språk som et «sosialt fenomen», og er opptatt av språket i bruk. Den studerer derfor konkrete ytringer og deres funksjon i spesifikke sosiale kontekster. Diskursanalysen fokuserer ikke kun på språket i bruk, men også av konteksten rundt. Hvem er det som kommuniserer med hvem, hvorfor kommuniseres det, hva er den samfunnsmessige konteksten og situasjonen, og hvilket medium er det som benyttes. Et sentralt område innen lingvistisk diskursanalyse har vært å se på sammenhengen mellom språkbruk, som ordforråd og formuleringsevne, og sosial klasse (Østbye et al., 2013, s. 94).

Diskursanalyse fungerer som nevnt som et samlebegrep for ulike tilnæringer til tekster, og som nevnt i teorikapitlet kan sosialsemiotikken inngå som et rammeverk innen diskursanalysen, slik jeg har valgt å gjøre i denne oppgaven. Selv om de fleste fagbøker tar for seg CDA, den kritiske diskursanalysen, så er det viktig å nevne at en diskursanalyse fortsatt kan kalles en diskursanalyse – selv om den ikke er kritisk, slik som denne oppgaven.

3.2 Analysemodell

Målet med denne oppgaven er å gjøre funn som kan bidra til å gi svar på problemstillingen: *Hvilke tilpasningsstrategier har regjeringen tatt i bruk under Barnas pressekonferanse for å formidle informasjon om koronapandemien til barn?* Fremgangsmåten, hvordan jeg tenker å gå frem for å finne svar på dette er ved å foreta en *trenivåtilnærming* (Hellum, 2013, s. 12) ved å ta utgangspunkt i Hallidays sosialsemiotikk. De tre nivåene vil dermed bestå av 1) kontekst, 2) metafunksjoner og 3) fremføring.

Teoretiske modeller er abstrakte. Det innebærer at om man skal ta i bruk en modell i en diskursanalyse så må man tilpasse modellen til forskningsprosjektet (Hitching et al., 2011, s. 91). Analysen vil bestå av tre nivåer hvor jeg tar for meg kontekst, metafunksjoner og fremføring. Oppgaven er dermed strukturert etter sosialsemiotikken og Hallidays tre metafunksjoner vil fungere som et rammeverk for analysen, se delkapittel 2.3. De tre forskningsspørsmålene som jeg redegjorde for i delkapittel 1.2 tilhører dermed hver sin metafunksjon:

1. Den ideasjonelle: På hvilke måter forenkles beskrivelsen av virkeligheten?
2. Den mellompersonlige: Hvordan etableres det en relasjon mellom barn og politiker?
3. Den tekstuelle: Hvordan tydeliggjøres sammenhengen i teksten?

Utgangspunktet for oppgaven vil være *Barnas pressekonferanse*, men det er også viet plass til en sammenligning med en «ordinær» pressekonferanse for voksne. Både for å ha et grunnlag til å si noe om hvordan regjeringen eventuelt har tilpasset sin kommunikasjon til en yngre målgruppe – men også for å se hvordan de har brukt pressekonferansen som sjanger. Merk at jeg i dette kapitlet benytter meg av ordet analyse i entall og ikke flertall. Dette er et bevisst valg da jeg tenker å foreta analyseringen – og sammenligningen av de to tekstene i én og samme analyse. På denne måten vil eventuelle forskjeller komme tydelig frem.

Det første nivået i analysen vil bestå av at jeg starter med å se på konteksten. Her vil jeg presentere de to tekstene, *Statsministeren holder pressekonferanse for barn* og *Pressemøte om korona-situasjonen*, og gå nærmere inn på konteksten for dem begge. På det andre nivået i analysen vil jeg ta for meg metafunksjonene. Her vil jeg analysere begge tekstene i lys av de tre metafunksjonene for å finne svar på de tre forskningsspørsmålene. Dette nivået innebærer da en nærmere tekstanalyse av de to tekstene for å se på hvordan metafunksjonene kommer til syne i teksten, basert på hvilke semiotiske ressurser som tas i bruk. De fleste tekster er komplekse, og en kan umulig analysere alt. Hvilke analysekategorier jeg kommer til å bruke i analysen er nærmere forklart og kan leses om i delkapittel 2.3.1-2.3.3. På det tredje og siste nivået i analysen vil jeg så se på fremføringen og det multimodale aspektet ved tekstene. Her vil analysen ta for seg hvordan de ulike modalitetene fungerer sammen og hvordan de påvirker hverandre og budskapet. Etter å ha tatt for meg de tre nivåene vil forhåpentligvis summen av funnene gi et svar på problemstillingen.

3.3 Forskningskvalitet

Kvalitativ forskning innen medie- og kommunikasjonsvitenskap slekter i stor grad på humanistiske disipliner og det som kalles tolkende vitenskaper, for eksempel semiotikken og hermeneutikken. Felles for denne typen vitenskap er at man undersøker hvilket meningsinnhold som finnes i tekster og sosiale handlinger. Et annet fellestrekk ved all kvalitativ forskning er at det er umulig for forskeren å skulle gi en objektiv beskrivelse av analysematerialet (Hitching et al., 2011, s. 19). Alt som kan uttrykke eller symbolisere noe er det mulig å forstå så lenge man har tilgang til samfunnet og kulturens koder. Slikt meningsinnhold er ikke noe som kan observeres uten at det må tolkes og forstås. Som forsker krever det at man har en viss forhåndskunnskap for at materialet skal kunne gi mening. Tolkningen er dermed ikke basert på passiv observasjon, men heller en aktiv tolkningsprosess som innebærer at forskeren utnytter sin forkunnskap og dermed ikke kan kalles å være objektiv. Denne innsikten gjør at mange setter et spørsmålstegn om den vitenskapelige verdien i slike metodiske tilnærminger (Ekström & Johansson, 2019, s. 14). For å sikre størst mulig grad av reliabilitet og validitet i oppgaven har jeg inkludert eksempler fra de transkriberte pressekonferansene i selve analysekapittelet. På den måten kan de som leser oppgaven med en gang se hvilke setninger, ytringer og eksempler jeg refererer til. Når jeg ser på det multimodale og analyserer selve fremføringen av de to pressekonferansene vil jeg også inkludere skjermdumper.

3.3.1 Reliabilitet

Når det er snakk om reliabilitet så handler det om hvorvidt analysen og resultatene kan betraktes som nøyaktig og pålitelige (Østbye et al., 2013, s. 124). Om noe kan etterprøves brukes ofte som et mål på reliabilitet (Bratberg, 2021, s. 139). Likevel er det slik at det innenfor diskursanalyse er en del åpenbare reliabilitetsproblemer. Både når det gjelder måten tolkningen er utført, men også i noen tilfeller hvilke tekster den bygger på (Bratberg, 2021, s. 75). Innen kvalitativ forskning er det slik at det er forskeren som er selve måleinstrumentet. Vi mennesker er subjektive, og vi tolker og vurderer et materiale på ulike måter. Derfor er det ikke sikkert at andre vil komme frem til det samme resultatet ved å analysere det samme materialet som i denne oppgaven, selv om de bruker samme metodiske fremgangsmåte – fordi våre tolkninger er subjektive. Innen diskursanalyse er denne subjektiviteten anerkjent som en del av analysen (Bratberg, 2021, s. 138). For å sikre en så transparent og åpen prosess som overhodet mulig så er materialet som undersøkes i denne masteroppgaven vedlagt både som transkribert tekst, samt at det er lenket til videoopptakene. Det at resultatene kan etterprøves av andre er viktig for forskningens reliabilitet (Bratberg, 2021, s. 75).

3.3.2 Validitet

Validitet, eller gyldighet, handler om i hvilken grad man ut i fra resultatene fra analysen kan trekke gyldige slutninger (Dahlum, 2021). Materialet som studeres gjennom diskursanalytiske tilnærminger består av sosialt konstruerte data som må tolkes. Fordi man som forsker selv er en del av den sosiale verdenen og dermed besitter en viss forkunnskap er det umulig å gjennomføre en objektiv beskrivelse av materialet. Målet med slike undersøkelser handler derfor ofte om å oppnå forståelse, heller enn å forklare (Hitching et al., 2011, s. 19). En diskursanalyse kan anses som valid i den grad den lykkes med å gi en presis gjengivelse av forskerens tolkning. Denne tolkningen må i tillegg være forankret i konteksten (Bratberg, 2021, s. 138). For å oppnå en valid diskursanalyse handler det om å gjøre forskningsprosessen eksplisitt, åpen og sammenhengende. Man må kunne forklare hvordan man har kommet fram til funnene. Slik sikrer man at andre forskere kan forstå og etterprøve operasjonaliseringene (Hitching et al., 2011, s. 20).

3.4 Analysematerialet

Det faktum at regjeringen valgte å holde en pressekonferanse som kun var åpen for barn og det såpass tidlig inn i en pandemi som ingen på det øyeblikket kunne vite hvor lenge ville

pågå, kan ses på som et tegn på at også regjeringen i stadig større grad anser barn som *human beings*, og ikke bare *human becomings*. Kanskje de også så på det som en mulighet til å kommunisere til «morgensdagens velgere». At landets regjering velger å tale direkte til barn med et såpass viktig budskap, og dette via en pressekonferanse, var et grep jeg syns var så spennende at jeg følte at her lå det også en mulig masteroppgave – *Barnas pressekonferanse* var tross alt den første av sitt slag! Materialet består av allerede eksisterende data som jeg har funnet på regjeringens hjemmesider. Utgangspunktet for mine undersøkelser i denne masteroppgaven vil være et videopptak av en pressekonferanse som regjeringen holdt mandag 16. mars 2020, med tittelen [Statsministeren holder pressekonferanse for barn](#) (Regjeringen, 2020a). Det har i tiden etter blitt holdt flere lignende pressekonferanser, men dette var altså den første. Pressekonferansen er et samarbeid mellom regjeringen, NRK Supernytt og Aftenposten Jr. Den var ikke åpen for voksen-journalister, men ble sendt direkte på regjeringens nettsider. I tillegg til daværende statsminister Erna Solbergs, stilte også daværende barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad og kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby.

For å kunne gjennomføre en sammenlignende analyse vil jeg også se på en pressekonferanse gjennomført på omtrent samme tidspunkt, men rettet mot en voksen målgruppe. Jeg har valgt å se på [Pressemøte om korona-viruset](#) (Regjeringen, 2020b), en pressekonferanse som daværende statsminister Erna Solberg holdt alene, lørdag 14. mars 2020, to dager før *Barnas pressekonferanse*. Antallet pressekonferanser som regjeringen har holdt i løpet av pandemien er flere enn man kan holde oversikt over, så arbeidet med å skulle plukke ut én krevde at jeg satte noen kriterier. Da *Barnas pressekonferanse* var første gang det ble gitt informasjon om Covid-19 til barna, og dermed kan sies å være en «introduksjons-pressekonferanse», bestemte jeg meg for at kriteriet for valg av pressekonferanse for de voksne var at den også skulle være av typen man kan kalle en «introduksjons-pressekonferanse», samt at den ble holdt i samme tidsrom, helt i begynnelsen av pandemien – for Norges del. Et valg basert på disse kriteriene gjorde det lettere å sammenligne hvordan regjeringen formidler viktig, men også ny informasjon til begge de to målgruppene.

For å unngå seks kilder med Regjeringen, 2020a, b, c etc. i litteraturlisten har jeg valgt å føre opp Erna Solberg, Guri Melby og Kjell Ingolf Ropstad som forfattere av disse talene i litteraturlisten – selv om URL-en fører til en side der det står at avsenderen er regjeringen og

statsministerens kontor. Det originale manuset som regjeringsdeltakerne hadde i forbindelse med pressekonferansene kan leses i sin helhet her:

- [«Barnas pressekonferanse», innledning av statsminister Erna Solberg](#) (Solberg, 2020a).
- [«Barnas pressekonferanse», innledning av kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby](#) (Melby, 2020).
- [«Barnas pressekonferanse», innledning av barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad](#) (Ropstad, 2020).
- [Pressemøte om korona-viruset, med statsminister Erna Solberg](#) (Solberg, 2020b)

3.4.1 Bearbeiding av materialet

Det er naturlig at den som taler kan finne på å gjøre endringer under fremføringen, både tilsiktet eller utilsiktet. Samspillet med de andre deltakerne eller publikum gjør også at en situasjon kan komme til å kreve ekstra kommentarer som taleren da må ta på sparket. Dette er grunnen til at jeg også vil se på opptakene og foreta mine egne transkriberinger av eventuelle ekstra kommentarer og legge de inn i det originale manuset. Jeg kommer derfor til å forholde meg til en redigert versjon av de forhåndsskrevne talene som regjeringen selv har lagt ut på sine nettsider i forbindelse med pressekonferansene. For å lette arbeidsmengden for meg selv vil jeg ta utgangspunkt i de forhåndsskrevne tekstene og legge til eventuelle tillegg. De originale talene har jeg lenket til i delkapittel 3.4. Grunnen til at jeg ønsker å forholde meg til en redigert versjon er at jeg tror at det kan ligge noe verdi i å se på de ekstra kommentarene som ikke var planlagt på forhånd. De bearbejdede versjonene av regjeringsmedlemmenes taler ligger som vedlegg i denne oppgaven. De er satt opp med ytringsnummer og det er markert hvilke ord og setninger som er «utenfor manus».

Da jeg også ønsker å se om det er noen forskjell i bruken av kroppsspråk, gester og mimikk når det kommer til måten regjeringen henvender seg til barn vs. voksne, vil jeg også se på det multimodale aspektet ved de to tekstene. Dette innebærer at jeg i tillegg til å forholde meg til de transkriberte tekstene, også vil se på selve videoopptaket for å se om det er noen semiotiske ressurser som i fremtredende grad påvirker kommunikasjonen, eller om da spesielt Erna Solberg, som er den personen som går igjen i begge de to tekstene, oppfører seg ulikt når hun henvender seg til voksne vs. barn.

3.5 Avgrensning av oppgaven

Det er umulig å ta for seg alle aspekter ved en tekst, selv i en masteroppgave. I arbeidet med å avgrense – men også for å spisse oppgaven, har jeg derfor valgt å kun se på den første delen av pressekonferansene – frem til der hvor det åpnes for spørsmål til stortingsrepresentantene. Det er altså *kun den første delen* av videoopptakene og dermed de forhåndsskrevne talene som vil være mitt analysemateriale i denne oppgaven. Dette er et valg og en avgrensning jeg har tatt fordi mitt fokus ligger i å se på regjeringens planlagte kommunikasjon.

Begge tekstene er pressekonferanser med regjeringen som avsender og de er begge å finne på regjeringens nettsider med mulighet for nedlastning. På grunn av avgrensninger er det kun de første åtte minuttene «Barnas pressekonferanse», frem til spørsmålsrunden begynner, som vil fungere som empirisk utvalg i oppgaven.

Vedlegg 1: [Statsministeren holder pressekonferanse for barn](#) (Regjeringen, 2020a),
tidskode 00:00-08:00.

Den samme avgrensningen gjelder også for «de voksnes», første 11 minuttene og 55 sekundene frem til det åpnes for spørsmål fra salen, som utgjør mitt empiriske utvalg.

Vedlegg 2: [Koronasituasjonen: Pressemøte om korona-viruset](#) (Regjeringen, 2020b),
tidskode 00:00-11:55.

4 Analyse

I dette kapittelet presenteres og analyseres oppgavens datamateriale, de to pressekonferansene. Analysen utføres etter analysemodellen beskrevet i kapittel 3, og på bakgrunn av teorien som er presentert i kapittel 2. Målet er å finne ut av hvordan regjeringen har valgt å tilpasse, *adaptere*, deres kommunikasjon om koronapandemien slik at den er mer mottakelig for en yngre målgruppe som barn. Kapittelet er strukturert i tre underkapitler. Først ser jeg på de to tekstene i lys av konteksten, deretter foretar jeg en nærlesning av tekstene og ser de i lys av de tre metafunksjonene. Til slutt ser jeg på fremføringen, det multimodale aspektet av de to pressekonferansene. Oppgavens tre forskningsspørsmål: 1. På hvilke måter forenkles beskrivelsen av virkeligheten, 2. Hvordan etableres det en relasjon mellom barn og politikere og 3. Hvordan tydeliggjøres sammenhengen i teksten, vil være førende for analysen.

Før jeg går i gang med analysen er det et par ting jeg vil nevne for ordens skyld. Fra nå vil følgende forkortelser gjelde når jeg trekker inn ulike eksempler fra tekstene: Statsminister Erna Solberg, heretter Solberg, Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby, heretter Melby, Barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad, heretter Ropstad. Eksempler fra *Barnas pressekonferanse* merkes som vedlegg 1, mens pressekonferansen for de voksne, *Pressemøte om korona-viruset*, er merket vedlegg 2. Når jeg viser til eksempler er det innimellom noen ord og setninger som er uthevet med fet skrift – dette er ord og kommentarer som ikke var med på det opprinnelige manuset til stortingsrepresentantene, men som de inkluderte i talen på direkten.

4.1 Kontekst

Konteksten er som nevnt sammenhengen som en tekst befinner seg i (Skovholt & Veum, 2014, s. 22). En teksts kontekst er viktig for at vi skal kunne forstå dens mening (Østbye et al., 2013, s. 71). Hallidays funksjonelle språksyn la stor vekt på at all mening oppstår i en kontekst, en kulturkontekst og en situasjonskontekst (Berge et al., 1998, s. 37). *Barnas pressekonferanse* og *Pressekonferanse om korona-viruset* har flere ting til felles, og dette starter allerede i konteksten. De er begge et resultat av koronapandemien som traff Norge – og resten av verden i begynnelsen av 2020. Uten pandemien som kontekst ville det ikke gitt mening at regjeringen skulle holdt en pressekonferanse hvor de snakket om en *krise* og ba folk om å vaske hender og holde avstand.

4.1.1 Kulturkontekst

En analyse av kulturkonteksten innebærer som Skovholt og Veum (2014) skriver, å vise hvordan teksten preges av faktorer som nasjonale, politiske, historiske og sosiale forhold (s. 154). Skovholt og Veum (2014) nevner også at kjennskap til den kulturelle konteksten er avgjørende for å kunne forstå hvordan mening blir skapt (s. 22). Kulturkonteksten har mye å gjøre med bakgrunnskunnskap, noe som de voksne naturligvis besitter i en større grad enn barn. Dette gjelder også kjennskapen til pressekonferansen som sjanger. Barn har ikke den samme bakgrunnskunnskap som voksne har når det gjelder pressekonferanser, hverken som konsept eller som sjanger. Det bør nevnes at siden *Barnas pressekonferanse* var et samarbeid regjeringen hadde med NRK Supernytt og Aftenposten Jr. er det stor grunn til å tro at disse aktørene hadde sine egne introer til pressekonferansen, og dermed gjorde hele situasjonen mer tilgjengelig for barn.

Som sjanger er pressekonferansen i aller største grad rettet mot et voksent publikum. Som tidligere nevnt er det ikke hverdagslig at Ola Nordmann tar seg tid til å følge med på pressekonferanser – det er først under kriser og andre nasjonale hendelser at også mannen i gata følger pressekonferanser direkte, vanligvis leser man bare de nasjonale nyhetsavisenes oppsummering i etterkant. Man kunne dermed sagt at pressekonferansen er en sjanger for de profesjonelle, journalistene og fagpersonene – ikke den vanlige mannen i gata. Likevel er den en sjanger alle lærer om på skolen. Og uansett hvor lite bekjent man er med sjangeren og hvor sjeldent man faktisk følger en pressekonferanse direkte, har voksne en helt annen bakgrunnsinformasjon, sjangerkunnskap og mediekompetanse enn barn. Selve ordet, *pressekonferanse*, har en betydning for voksne som gjør at vi kjenner igjen både sjanger og motiv, og dermed enklere kan vurdere tekstens intensjon, troverdighet og gyldighet (Frantzen, 2018, s. 249-250). Men selv om barn ikke besitter den samme mediekompetansen som voksne, så har de likevel en forståelse av alvor. Både *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset* er bygget opp på samme måte. De involverte partene, Solberg i *Pressemøte om korona-viruset*, og Solberg, Melby og Ropstad *Barnas pressekonferanse*, kommer på plass, det er en innledning hvor regjeringsmedlemmer taler før det deretter åpnes for spørsmål fra salen. På denne måten følger begge de to tekstene det typiske skjemaet, de sjangerkravene, som de fleste forbinder med pressekonferansen som sjanger. Innledningsvis ser vi at Solberg, den representanten som går igjen i begge tekstene, innleder sin tale på nøyaktig samme måte, «Kjære alle sammen» (ytring 1 i *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset*), når hun taler til både barna og voksne. Det er dermed ingen forskjell på hvordan Erna innleder

de to pressekonferansene selv om det kommuniseres til to ulike målgrupper. Denne type innledning er også i tråd med sjangerkonvensjonene. Man er vant med at pressekonferanser innledes på denne måten med representanter som taler etterfulgt av spørsmål.

Selv overfor barna inntar Solberg den samme profesjonelle rollen som hun gjør overfor de voksne, se ytring 1 i *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset*. Denne starten med den alvorlige, seriøse, men også profesjonelle tonen bærer preg av koronapandemien som har gjort at regjeringen har måtte kaste seg rundt og ta dramatiske valg. Solberg viser at hun ikke gjør noe forskjell på barn og voksne når det kommer til hvordan hun innleder en tale.

4.1.2 Situasjonstekst

Situasjonsteksten er den konkrete her-og-nå-situasjonen som en tekst blir til i. En tekst oppstår aldri i et vakuum, den trenger en kontekst for å bli realisert (Maagerø, 2005, s. 39). Begge de to tekstene er pressekonferanser holdt av regjeringen henholdsvis 16. mars 2020, *Barnas pressekonferanse* og 14. mars 2020, *Pressemøte om korona-viruset*. Det er regjeringen som er den offisielle avsender av begge tekstene, selv om *Barnas pressekonferanse* også er et samarbeid med NRK Supernytt og Aftenposten Jr. På pressekonferansen 16. mars er det kun daværende statsminister Erna Solberg som deltar, mens hun et par dager senere har tatt med seg kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby og barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad. Under *Barnas pressekonferanse* er forholdet regjeringsmedlemmene seg imellom noenlunde jevnbyrdig, selv om Erna Solberg i lys av sin posisjon, naturlig nok har høyere status og mer makt enn de to andre. Det faktum at Solberg deltar og leder an på pressekonferansen sier også noe om alvoret i situasjonen. Hennes deltakelse er med på å bygge opp under budskapet. Pressekonferansen kunne like gjerne blitt ledet av noen andre, men Solbergs deltakelse sier noe om hennes anerkjennelse av barn og deres følelser oppi det hele. Kjell Ingolf Ropstad kunne ha holdt pressekonferansen på egen hånd, med tanke på han rolle som barne- og familieminister kunne det ha vært et naturlig valg. At Solberg deltar og tar med seg to stykker bygger bare oppunder alvoret i situasjonen, og det viser også at regjeringen tar barn på alvor.

Regjeringsmedlemmene opptrer i kommunikasjonssituasjonen i lys av sine rolle som folkevalgte politikere, og det er dermed en stor forskjell hvis man ser på forholdet mellom avsender og mottakere. Målet med pressekonferansene er som regjeringen selv ytret i forkant,

å komme med informasjon om viruset som kun noen dager tidligere gjorde at regjeringen valgte å stenge ned hele landet. Under *Pressemøte om korona-viruset* er det kun Solberg som deltar. Selv om flere antall deltakere kan være med å støtte oppunder alvoret, sånn som i *Barnas pressekonferanse*, så ligger det også et alvor i at Solberg stiller helt alene i *Pressemøte om korona-viruset*. Hun er den øverste representanten og den vi har valgt til å styre landet – og derfor en naturlig talsperson for regjeringen. 14. mars var, som vi nå vet, kun begynnelsen på en lang pandemi. Pressekonferansen fungerer som et informasjonsmøte hvor Solberg informerer om ansvarsområder og de fem grepene som skal iverksettes de neste dagene. Hun informerer om at en så rask nedstigning vil innebære ubesvarte spørsmål og i tiden etter 14. mars vil det komme mange pressekonferanser hvor de ulike representanter fra departementene selv deltar.

At regjeringen velger å ta i bruk en sjanger som pressekonferansen som medium for å formidle informasjon kan henge sammen med at det er en kjent og foretrukket kanal for regjeringen når det kommer til å formidle informasjon til hele befolkningen. Det er en sjanger vi forbinder med noe seriøst, alvorlig og profesjonelt, og det er en sjanger som tiltrekker seg pressen og dermed fungerer som en kanal for å få spredt budskapet i etterkant. Min avgrensning av oppgaven innebærer at jeg kun fokuserer på den monologiske kommunikasjon, den som er planlagt på forhånd, og ikke spørsmålsrunden i etterkant. Den voksne målgruppen er kjent med pressekonferansen i motsetningen til barna. Likevel er det slik at i en pressekonferanse så er det i stor grad muntlig kommunikasjon som er den modaliteten som har størst funksjonell tyngde, samtidig som det er en semiotisk ressurs som er mottakelig og tilgjengelig også for yngre barn da det ikke stilles noen krav til leseferdigheter. En pressekonferanse fremfor blant annet en pressemelding, byr også på muligheten til å ta i bruk flere modaliteter som kan gi en rikere formidling. Selv om barn også hadde spørsmål om covid, så er det jo ikke sånn at alle barn kan lese, og sjanger som innebar skriftlig kommunikasjon ville dermed ikke oppnådd samme effekt. Pressekonferansen er på denne måten en god kanal for å nå flere typer målgrupper som jo er regjeringens ønske med disse to pressekonferansene.

4.2 Beskrivelse av virkeligheten

Den ideasjonelle metafunksjonen handler om språket som representasjon. Den omfatter mening om fenomener som ting, om hendelser og handlinger og de omgivelsene som omgir

disse hendelsene og handlingene. Alle ytringer har et innhold, og som avsendere av kommunikasjon er vi med på å konstruere en verden, en virkelighet gjennom språket (Maagerø, 2005, s. 100). Ved å se på hvordan regjeringen har fremstilt pandemien overfor de to målgruppene kan vi finne ut av om det er gjort noen spesifikke tilpasningsstrategier overfor barna.

4.2.1 Proposisjon og presupposisjon

Et av målene med en tekstanalyse er å finne ut av *hva* teksten sier om temaet, og *hvordan* teksten framstiller saken. Mens proposisjonene i en tekst enten eksplisitt eller implisitt viser avsenderens perspektiv og holdninger, er presupposisjoner de språklige virkemidlene man bruker for å anta felles bakgrunnskunnskap (Skovholt & Veum, 2014, s. 53). Det er logisk at de to målgruppene innehar ulike ferdigheter til å oppfatte proposisjoner og presupposisjoner.

I *Pressemøte om korona-viruset* sier Solberg:

Vedlegg 2:

29. Man har det overordnede ansvaret i Justisdepartementet for håndteringen av koronakrisen, og sikre at det norske samfunnet fungerer best mulig.

30. Og Monica Mæland har i dag hatt samordningsmøter med fylkesmennene for å få klar oversikt over hvor de ulike beredskapsutfordringene ligger, **få tilbakemeldinger på utfordringer og problemer som finnes.**

Ved å starte ytring 30 med bindeordet «og» er det underforstått at den voksne befolkningen i Norge vet 1. hvem Monica Mæland er, og 2. at hun er den som er ansvarlig i justisdepartementet. I motsetning til de voksne, er det naturlig å tro at de fleste barn har lite kjennskap til både hvem som er ministre og hva deres stillinger egentlig innebærer. I *Barnas pressekonferanse* ser vi at Solberg eksplisitt presenterer Melby og Ropstad, hvilke roller de har som kunnskapsminister og barne- og familieminister og ikke minst hva disse rollene går ut på. Hun legger til at hun er «sjef for skoler og barnehager» og at han «jobber for at alle barn og familier i landet skal ha det bra». Og som vi kommer nærmere innpå senere i analysen så gjør Solberg også en deiktisk bevegelse mot de to som også tydelig viser hvem hun snakker om.

Vedlegg 1:

37. Guri er kunnskapsminister, og **hun har vært i jobben i ikke så veldig mange dager.**

38. Og hun er sjef for alle skoler og barnehager i Norge.

39. Kjell Ingolf er barne- og familieminister, og jobber for at alle barn og familier i landet skal ha det bra.

Det å skrive om deler av innholdet fordi man vet at målgruppen enten har for lite kunnskap til eller er for uerfaren til å forstå det opprinnelige innholdet, hører hjemme under det Klingberg (1972) kaller for *stoffvelgende adaptasjon*. Solberg kommer her med ekstra forklarende kommentarer som hjelper barna å forstå hva de to stillingene innebærer, og det på et språk som barna behersker.

Solberg begynner sin tale i begge pressekonferansene med en innledning hvor hun adresserer pandemiens inntog i landet: «[...] veldig spesielle dager». I *Barnas pressekonferanse* ser vi fra eksempelet under at Solberg innleder med å forklare hva hun mener med «veldig spesielle dager».

Vedlegg 1:

2. Det er – og det har vært - noen veldig spesielle dager:
3. Skoler og barnehager er stengt.
4. All idrett og alle fritidsaktiviteter er avlyst.
5. Og alle som kommer hjem fra utlandet må være i karantene når de kommer hjem.
6. Så på grunn av koronaviruset så har det blitt en veldig annerledes hverdag både for voksne og for barn.

Selv om Solberg også innleder med å snakke om de siste dagene i *Pressemøte om koronaviruset*, «Disse siste dagene har vært helt uvirkelige [...]», så går hun ikke inn på hva som ligger bak. Først i ytring 25 nevnes krisen vi er inne i, og frem til da er det forventet at mottakerne innehar bakgrunnsinformasjon til å forstå at situasjonen som Solberg snakker om er koronapandemien.

Senere i *Barnas pressekonferanse* ser vi flere eksempler på at Solberg ønsker å gjøre budskapet tydelig og enklest mulig for barna. Hun tar seg tid til å forklare hva som menes

med alvorlig sykdom, et begrep som man naturligvis ikke kan forvente at barn kjenner til. Ytring 19 er også uthevet, da det ikke sto i det opprinnelige manuset til Solberg. Dette viser at hun selv valgte å legge til en forklarende setning for å gjøre det budskapet lettest mulig for barna. Hun skjønner at «alvorlig sykdom» er et begrep som nok går over hodene på barna, og hun velger derfor å gjenta budskapet med andre ord.

Vedlegg 1:

18. Men koronaviruset er farlig for folk som har alvorlig sykdom.

19. **Som er syk av en annen grunn enn dette i utgangspunktet.**

I begynnelsen av *Pressemøte om korona-viruset* snakker Solberg om situasjonen, om *det* som rammer hverdagen vår. At det er koronapandemien covid som står bak, og som skjuler seg bak «det» kommer kun implisitt frem (Skovholt & Veum, 2014, s. 61). Ved å snakke om «det» i stedet for å si koronapandemien legger Solberg opp til at den voksne befolkningen både har bakgrunnskunnskap, og at de kobler hva «det» faktisk er.

Vedlegg 2:

12. Men det rammer hverdagen vår.

13. Det rammer helsevesenet vårt.

14. Det rammer økonomien vår.

4.2.2 Valg av ord

Hvilke ord man velger for å beskrive noe eller noen, sier noe om hva slags syn man har på verden. Hvilke uttrykk man velger er også avhengig av hvilken kontekst man befinner seg i og hvem man snakker med. Vi velger ofte andre ord i dagligtalen enn når vi kommuniserer på arbeidsplassen eller om vi skulle talt offentlig (Maagerø, 2005, s. 220). Å ta hensyn til et barns leseferdigheter og ordforråd er det man kaller for *stilvelgende adaptasjon*. I det første eksempelet ser vi at Solberg velger å bruke forenklete ord og begreper som gir større mening overfor barna når hun forklarer hvem det er hun har tatt med seg på pressekonferansen:

Vedlegg 1:

37. Guri er kunnskapsminister, og **hun har vært i jobben i ikke så veldig mange dager.**

38. Og hun er sjef for alle skoler og barnehager i Norge.

Solberg omtaler Melby først som kunnskapsminister, men legger også til at det innebærer at hun er sjef for barnehager og skoler. Her forenkler Solberg Melbys tittel ved å legge vekt på det som er mest forståelig for barn. Melbys fulle tittel, kunnskaps- og integreringsminister, inneholder et uttrykk som er fremmed for de fleste i ung alder, nemlig integrering. Solberg bruker altså tekniske og hverdagslige uttrykk om hverandre. Mens «kunnskapsminister» er teknisk og muligens noe komplisert for barn, er «sjef» et mer hverdagslig og kjent uttrykk for barn. Vi ser at Melby velger å omtale Ropstad som «barneminister» når hun gir han ordet i *Barnas pressekonferanse*. Det er et uttrykk som definitivt er mer barnevennlig og dermed lettere å forstå enn den fulle tittelen barne- og familieminister som Solberg brukte (ytring 39). Ropstad velger også selv å omtale seg som *barneminister* i ytring 84 i *Barnas pressekonferanse*.

Vedlegg 1:

61. Og så, nå skal barneminister Kjell Ingolf få si noen ting, så skal jeg svare på spørsmål fra dere etterpå.

Hvordan Solberg går frem for å forklare begrepet «underliggende sykdom» ser vi er forskjellig i de to pressekonferansene. I *Barnas pressekonferanse* bruker hun uttrykket «alvorlig sykdom» og legger til «syk av en annen grunn». I stedet for å forklare et komplisert begrep som «underliggende», velger Solberg heller å erstatte det med andre uttrykk som barn har større kjennskap til. Her tilpasser, eller adapterer hun budskapet etter hva hun tenker barn forstår.

Vedlegg 1:

18. Men koronaviruset er farlig for folk som har alvorlig sykdom.

19. Som er syk av en annen grunn enn dette i utgangspunktet.

20. Også kan det være farlig for de som er gamle.

21. Det er derfor vi må gjøre alt for å passe på at ikke de blir smittet.

I *Pressemøte om korona-virus* velger Solberg et annet uttrykk for å formidle «underliggende sykdom», her trekker hun frem at tiltakene er på grunn av de som har størst *utfordringer*.

Vedlegg 2:

20. Vi gjør disse tiltakene for å ta vare på de som har størst utfordringer hvis de blir syke – av dette viruset.

21. Men også for å ha kapasitet til å hjelpe de som er syke og trenger hjelp i helsevesenet vårt helt uavhengig av denne sykdommen.

Et annet eksempel i *Barnas pressekonferanse* når det kommer til valg av ord ser vi i ytring 15 og 16:

Vedlegg 1:

15. Og selv hvis hele skolen din ble smittet, så ville det gått bra med nesten alle sammen.

16. Det samme gjelder mamma og pappa, hvis de blir smittet.

17. Voksne med friske kropper blir ikke veldig syke.

Solberg beroliger barna ved å bruke uttrykk som de kjenner til. Hun kunne sagt «de fleste», eller «majoriteten», men hun velger å si «nesten alle», et uttrykk som er mye brukt hos barn selv. Vi ser også at Solberg velger å si «mamma og pappa», i stedet for foreldre eller foresatte. Solberg forenkler budskapet ved at hun bruker ord og begreper som barna selv bruker, og på denne måten går hun ned på deres forståelsesnivå. Hun legger mye jobb i å berolige barna, få frem at korona ikke er farlig for de aller fleste.

Et eksempel på forskjellen når det kommer til valg av ord ser vi i Solbergs siste ytring i *Pressemøte om korona-viruset*. «Stamina», «overordnet» og «underliggende» er alle gode eksempler på at når Solberg snakker til en voksen målgruppe så bruker hun et mer voksent vokabular. Flere av uttrykkene kunne vært forenklet, slik som *stamina*. Det kunne vært byttet ut med utholdenhet, men Solberg velger et språk hun mener er forenlig med målgruppen.

Vedlegg 2:

90. Men jeg er altså sikker på, at **vi har stamina til å kunne** klare å gjøre dette sammen, med det overordnede budskapet **om at dette gjør vi rett og slett for at besteforeldre, og folk med underliggende sykdommer som ikke vil klare dette viruset**, ja de tar vi nå en ekstra dugnad for i vårt samfunn for at de ikke skal bli syke.

4.2.3 Oppsummering: beskrivelse av virkeligheten

Analysen av den ideasjonelle metafunksjonen viser at det er en synlig forskjell i måten regjeringen legger frem informasjon overfor barn og voksne. I *Barnas pressekonferanse* er det mange flere oppklarende ytringer, og personer og informasjon blir presentert på en mer eksplisitt måte som gjør at budskapet blir forenklet og dermed lettere å forstå for en yngre målgruppe. Ord og uttrykk er også tilpasset, adaptert, til et barns forståelsesnivå. I *Pressemøte om korona-viruset* blir informasjonen derimot presentert mer eksplisitt. Det forventes at mottakerne besitter en større mengde bakgrunnskunnskap som gjør at det ikke er like nødvendig å bruke unødvendig tid på utdypninger og forklaringer. Vokabularet er også på et høyere og mer komplisert nivå i denne pressekonferansen.

4.3 Sosiale relasjoner

Enhver ytring er rettet mot noen (Maagerø, 2005, s. 98). I tillegg har all kommunikasjon et mål om å nå frem til noen og etablere og opprettholde en sosial relasjon (Ekström & Johansson, 2019, s. 198; Maagerø, 2005, s. 98). Når det handler om å skape en relasjon med mottakere man ikke kjenner må man som avsender stole på de språklige ressursene når man forsøker å skape en relasjon til den ideelle leseren, *modelleseren* (Ekström & Johansson, 2019, s. 189-199). Hvilke ressurser vi anvender for å realisere den mellompersonlige metafunksjonen varierer ut ifra situasjonen vi befinner oss i (Maagerø, 2005, s. 226).

4.3.1 Tiltaleformer

Hvordan avsender velger å tiltale de man taler til har mye å si for hvordan mottakeren tolker både budskap og avsenderen. De valgene vi gjør sier noe om hvor nære vi ønsker å komme innpå leseren, hvilken relasjon vi ønsker å oppnå samt hvilken rolle vi setter leseren i (Skovholt & Veum, 2014, s. 93-94).

Av de tre regjeringsmedlemmene i *Barnas pressekonferanse* er det Ropstad som i størst grad henvender seg direkte til barna.

Vedlegg 1:

76. Eller kanskje du klarer å få bestefar endelig på FaceTime?

77. Eller du kan skrive til dem.

Her forsøker han å etablere direkte kontakt med barna ved å bruke den direkte tiltaleformen «du». Dette gjør han 13 ganger i løpet av talen hans som varer rundt to minutter. Solberg sier «du» én gang, «ved å være hjemme fra skole og fritidsaktiviteter, hjelper du til [...]». Det personlige pronomenet er en nærhetsskapende markør og er mye brukt for å skape en direkte relasjon mellom avsender og mottaker (Skovholt & Veum, 2014, s. 94). Eksempelet viser at Ropstad henvender seg direkte til barna som ser på og i tillegg kommer med forslag til hvordan de kan holde kontakt med besteforeldre. Denne utstrakte bruken av pronomenet «du» kan man vurdere som et strategisk valg Ropstad gjør i lys av sin rolle som barne- og familieminister. Ropstads bruk av «du» er også interessant fordi regjeringen er en institusjonell og kollektiv avsender som har mye makt i sin rolle. Bruk av «du-form» i tekst fra offentlige instanser, noe som er spesielt vanlig innen reklame, er med på å skape en pseudo-intimitet, en liksomrelasjon mellom avsender og leseren (Skovholt & Veum, 2014, s. 95). Også Melby henvender seg direkte til barna ved et par anledninger. Hun bruker det personlige pronomenet «dere» og henvender seg til et flertall i motsetning til Ropstad:

Vedlegg 1:

43. Og først må jeg jo bare si takk for at dere holder dere hjemme, dere er veldig flinke.

59. Og nå må dere være flinke til å jobbe selv, og til å hjelpe hverandre på nett.

Ser vi på *Pressemøte om korona-viruset*, så ser vi i ytring 2 at Solberg begynner sin tale med å snakke om hvordan hun selv har opplevd de siste dagene som uvirkelige, før hun legger til «– sikkert også for *dere*».

Vedlegg 2:

2. Disse siste dagene har vært helt uvirkelige for meg – og det har det sikkert også vært for alle dere andre.

Her trekker Solberg frem seg selv som privatperson, en person med følelser, og ikke bare en offentlig person med oppgaver og ansvar. Ved å inkludere seg selv forsøker Solberg å etablere en personlig relasjon ved å vektlegge at de siste dagene har vært uvirkelig også for *henne*. Hun viser at hun også er en person, en av folket. Hun er mer enn bare stillingen sin.

I begynnelsen av *Pressemøte om korona-viruset* snakker Solberg mye om vi-et:

Vedlegg 2:

3. Vi er en situasjon som ingen av oss har vært i før.

10. Og som jeg har sagt de siste dagene er vi satt på en stor prøve.

«Vi er i en situasjon som ingen av *oss* har vært i før», «vi må holde avstand» og «vi er satt på en stor prøve». Solberg bruker det personlige pronomenet «vi» på en solidarisk, likeverdig og inkluderende måte når hun snakker om landets innbyggere, og bygger dermed oppunder et nasjonalt fellesskap. Hun uttrykker seg på vegne av adressatene som selv må bestemme om de vil være en del av dette fellesskapet «vi» (Skovholt & Veum, 2014, s. 96). Så ser vi at Solbergs bruk av «vi» plutselig endrer seg:

Vedlegg 2:

22. På torsdag innførte vi de strengeste tiltakene vi har hatt i fredstid.

34. Og grep nummer én er at vi i dag har besluttet å stenge flyplassene våre, stenge havnene våre og vi kommer til å ha utstrakt grensekontroll langs grensene våre.

Fra å snakke om et nasjonalt «vi», går hun over til å snakke om et «vi» som ikke lenger er folket, men *vi i regjeringen*. Solberg snakker nå på vegne av regjeringen når hun bruker pronomenet «vi», og den inkluderende varianten av «vi» fungerer dermed også for å fordele ansvar på flere individer (Skovholt & Veum, 2014, s. 96). Selv om vi alle er i en situasjon vi ikke har vært i før, må vi likevel innrette oss etter de regler regjeringen har satt. Her får vi autoritær bruk av «vi», en demonstrasjon av makt og asymmetri mellom Solberg og regjeringen som avsender, og det norske folk som mottaker. Fra å være inkluderende, får vi nå et automatisk skille mellom de som har makt til å iverksette og pålegge andre tiltak, *regjeringen*, og de som rammes av disse tiltakene.

4.3.2 Stil

Stil er språklige og tekstuelle trekk som typisk forekommer sammen og som er motivert ut fra situasjonen. De valgene vi tar baserer seg på hvordan vi definerer kommunikasjonssituasjonen (Svennevig, 2009, s. 258). Emnet, de fysiske omgivelsene og den mellommenneskelige relasjonen mellom deltakerne er aspekter som er særlig ansvarlig for stilvariasjonen (Svennevig, 2009, s. 259). Hva slags stil man velger får også konsekvenser for vokabularet.

Det er også slik at vi forbinder visse sjangre med en viss type stil. Men selv om pressekonferansen er en sjanger vi vanligvis forbinder med en formell og til dels også teknisk stil, så ser vi at både Solberg, Melby og Ropstad til tider bryter med det stilskjemaet man forventer i en pressekonferanse ved at de til tider opptrer uformelt i *Barnas pressekonferanse*.

Vedlegg 1:

62. Tusen takk, når statsministeren sier til en politiker at du skal si to ord, så holder vi på mye lenger enn det.

Ropstad innleder sin taletid med å slå en liten spøk om politikere og nettopp taletid – en spøk som ikke ville vært like naturlig hos et voksent publikum. En spøk som muligens får barna til å trekke på smilebåndet er et godt forsøk på å etablere en relasjon ved å vise at også politikere kan tulle. Konversasjonalisering er et begrep som handler om den tendensen profesjonelle og offentlige aktører har til å overføre den uformelle konversasjonen fra dagligtalen ut til kommunikasjon med målgruppen. Ved å benytte seg av en slik uformell og nærhetsskapende språkbruk kan man dermed tilpasse sin kommunikasjon mot markedet (Skovholt & Veum, 2014, s. 95). For å forklare overfor barna at hun forstår at sosial distansering er leit, bruker Solberg et uttrykk som de fleste barn kjenner til og selv bruker, *dumt*.

Vedlegg 1:

28. Så vet jeg at det gjør at mange ting blir *dumme* i hverdagen for øyeblikket.

29. Mange har måttet avlyse bursdagsfeiring.

30. Det er selvfølgelig *dumt*.

Slike affektive ord og uttrykk er ikke noe vi forbinder med den formelle stilen som ellers preger pressekonferanser. Overfor de voksne ville det fremstått useriøst og kanskje til og med barnslig om statsministeren brukte et uttrykk som «dumt» for å beskrive pandemien og dens konsekvenser i hverdagen. Men det ville heller ikke vært hensiktsmessig å skulle bruke uttrykk som «svært beklagelig» overfor et barn som syns det er kjedelig å måtte være hjemme. Ved å velge slike uformelle uttrykk er det dermed lettere å oppnå en relasjon med de man kommuniserer med, da den uformelle stilen fungerer som en nærhetsmarkør (Svennevig, 2009, s. 265). Melby gjør noe av det samme. *Kjedelig* er ikke et uttrykk en politiker ville valgt til vanlig, i hvert fall ikke hvis hun henvendte seg til voksne, men når hun nå snakker til barn er det noe helt annet. Det blir noe personifisert, men samtidig politisk over måten hun

uttrykker seg på. Melby legger også til en personlig kommentar om at hennes egne barn føler på det samme og viser dermed at også hun er et helt vanlig menneske:

Vedlegg 1:

44. For jeg vet det kan være kjedelig å være borte fra skole, barnehage, venner og trening, men nå som koronaviruset har kommet til Norge så må vi ta vare på hverandre, ved å ikke ta på hverandre.

45. Og jeg har selv tre unger hjemme, og jeg vet at de kjeder seg allerede.

I *Pressemøte om korona-viruset* er stilen langt mer teknisk og formell. Solberg deltar som representant for regjeringen, og er den som overbringer essensiell informasjon til folket:

Vedlegg 2:

35. Vi varsler det altså nå, med virkning fra mandag kl. 8.

36. Formelt vil det være et ekstraordinært statsråd som vedtar dette i morgen.

Teksten er preget av ord man ikke ville brukt i privatsfæren, slik som *virkning fra* og *ekstraordinært*. I hverdagen ville ord som for eksempel *gjelder fra* og *spesielt* vært mer aktuelt. Det er mer tydelig at teksten tilhører en formell sjanger som pressekonferansen og det er et mer institusjonelt preg over det hele. Solberg fremstår ikke som om hun er ute etter å bygge relasjoner, den formelle stilen er heller med på å markere en distanse mellom regjering og folket. I ytring 53 under ser vi eksempler på den tekniske stilen. Det er høy informasjonstetthet og teksten er preget av mange fagtermer.

Vedlegg 2:

53. Tiltak nummer to er at vi har utløst beredskapsressurser, herunder personell både fra Heimevernet og Sivilforsvaret, for å bistå med å gjennomføre tiltakene våre, grensekontroll, ivareta samfunnskritiske funksjoner, herunder på flyplasser hvor de samarbeider med lokalt politi i arbeidet med kontroll, transport og karantenehåndtering.

Vi ser også at Solberg bruker mindre affektive uttrykk når hun nevner de to dødsfallene i landet. Stilen her er formell og slik det forventes av en statsminister, men den er også mer teknisk. Å si «de opplever et tap» er abstrakt og er ikke en uttrykksmåte som ville fungert for en ung målgruppe.

Vedlegg 2:

8. Min tanke går til de nærmeste og deres familie – og nærmeste, **som selvfølgelig opplever et tap, altfor tidlig.**

4.3.3 Valg av ord

Hvilke ord man velger å bruke når man snakker om en pandemi kan i tillegg til å ha betydning for om du blir forstått, se delkapittel 4.2.2, også ha konsekvenser for den sosiale relasjonen mellom avsender og mottaker. Hvordan regjeringen velger å omtale pandemien når de henvender seg til voksne kontra barn er et eksempel på dette.

I *Pressemøte om korona-viruset* innleder Solberg med å snakke om pandemien som en «situasjonen». På litt over ett minutt gjentar hun uttrykket tre ganger.

Vedlegg 2:

3. Vi er en situasjon som ingen av oss har vært i før.
4. Det er en situasjon som får frem mye av det fine i det norske samfunnet, med kreativ hjelp og omsorg for hverandre – selv i en tid hvor vi må altså holde avstand.
9. Denne situasjonen er alvorlig, den kommer og den krever mye av oss allerede.

Deretter går hun over til å snakke om en krise, både en helse-krise, en biologisk krise og en nasjonal krise. Her går hun fra å bruke uttrykket *situasjon*, som er et vagt og et ikke spesielt ladet ord, til å snakke om en *krise*, et sterkt negativt ladet uttrykk som også innebærer mer alvor og som kan virke skremmende for mange.

Vedlegg 2:

25. Som en konsekvens av de tiltakene som ble gjort på torsdag, så gikk også denne krisen over fra å være en *helse-krise* og en *biologisk krise*, til en *nasjonal krise* som spenner over alle sektorer.

Først etter nærmere fire minutter benytter Solberg uttrykket *koronakrisen* for første gang – ytring 29. Mot slutten av talen begynner hun igjen å bruke uttrykket «situasjon», ytring 70 og

77. Hele pressekonferansen er i stor grad preget av den formelle stilen og det er dermed lite som tyder på at Solberg har noe mål om å bygge en relasjon til den norske befolkning.

I *Barnas pressekonferanse* setter Solberg derimot navn på «situasjonen» med en gang. Innen det har gått halvannet minutt har hun nevnt *koronaviruset* fem ganger:

Vedlegg 1:

6. Så på grunn av koronaviruset så har det blitt en veldig annerledes hverdag både for voksne og for barn.
11. Det er lov å være litt redd for å bli smittet av koronaviruset.
12. Men for de aller, aller fleste av oss, så er koronaviruset ufarlig.
13. Barn som får koronavirus blir vanligvis bare litte grann syke, sånn som en helt vanlig forkjølelse.
18. Men koronaviruset er farlig for folk som har alvorlig sykdom.

Melby nevner «koronaviruset» én gang i begynnelsen av sin tale mens Ropstad bruker uttrykket «krise» litt over midtveis. Solberg og Melby velger altså å «kalle en spade for en spade», de dropper forskjønnende uttrykker og forteller barna med en gang hva som er bakgrunnen for det som Solberg omtaler som «noen veldig spesielle dager» og det Melby forklarer har ført til «starten på en veldig annerledes skoleuke». I tillegg er «koronavirus» et ord som ikke har en spesiell verdiladning for barn. Virus er kanskje et begrep noen av de har lært om, noe som i utgangspunktet ikke er bra, men når det blir satt sammen med korona, som er mer ukjent for barn, så fremstår hele ordet mer nøytralt. Hadde Solberg begynt å snakke om en krise så kunne barnas respons vært noe helt annet. Da ville det fort blitt en mer dramatisk pressekonferanse. At Ropstad velger å bruke ordet «krise» kan være et tegn på at han heller ikke vil komme med noen forskjønnende forenklinger. Det er stor sannsynlighet for at barna vil høre begrepet enten fra nyheter eller fra voksne, og når han selv bruker det så viser at han at pandemien ikke bare er noe som gjelder de voksne, det går også utover barna. På denne måten blir også barna anerkjent. Ropstad tar også i bruk en av strategiene fra Nesheim (2018) ved at han først informerer om noe skummelt, for deretter å vinkle det til noe positivt.

Vedlegg 1:

79. Nå som vi har en krise i landet – så er det viktig å vise at vi bryr oss om hverandre.

I sine studier ser Nesheim (2018) at det å presentere problemer sammen med mulige løsninger er en strategi som går igjen når det kommer til å ta opp vanskelige temaer med barn. Ropstad benytter seg også av dette flere ganger og har alltid noe positivt å komme med etter noe som kan oppfattes som negativt.

Vedlegg 1:

74. Også er det heller ikke så lurt å dra på besøk til besteforeldre akkurat nå.

75. Men, det kan være ekstra bra å ringe dem.

4.3.4 Språkhandlinger

Teori om språkhandlinger kan være relevant for å identifisere de overordnede målene med en tekst. Hva som er målet kan vi finne ved å identifisere hvilke språkhandling som dominerer, eller vi kan tolke hva som er målet med teksten basert på konteksten (Skovholt & Veum, 2014, s. 84). Skal vi tolke *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset* ut ifra konteksten, er det nærliggende å tro at det er språkhandlingsklassene konstativer og direktiver som dominerer de to tekstene. Å komme med informasjon om pandemien og deretter oppfordre til en bestemt handling. Dette er også språkhandling man i stor grad forbinder med en sjanger som pressekonferansen.

I tillegg til å være den av regjeringsmedlemmene som i størst grad forsøker å oppnå en personlig relasjon med direkte tiltale, er Ropstad også den som kommer med flest forslag til alternativ sosialisering. Hans budskap handler i stor grad om å se på det positive og han oppmuntrer til å være kreativ. Han kommer med mange direktiver som i stor grad er knyttet til konstativene som han, Solberg og Melby presenterer. I tillegg til å informere kommer han med oppmuntringer og forslag til alternativ lek og handling, i stedet for å bare informerer om hva som ikke er lov:

Vedlegg 1:

68. Og husk, det er lov til å være ute.

69. Men ikke sammen med så mange andre.

70. Du kan leke med én eller to venner, hvis du føler at du må, men husk at dere må holde avstand til hverandre.

Også i *Pressemøte om korona-viruset* er det informasjonsformidling og oppfordring til handling som gjelder. I noen tilfeller er det også en oppfordring til *ikke* å handle. Solbergs tale består i stor grad av konstater. Hun er regjeringens talsperson og det er naturlig at hun kommer med informasjon, og kanskje også har et behov for å rettferdiggjøre nedstegningen, noe hennes innledning om det raskt økende antall smittede tyder på.

Vedlegg 2:

5. Lørdag for to uker siden var det registrert 15 smittede i Norge.
6. Nå er det nærmere 1000, **ca. 950 registrerte så langt.**
7. Og to er døde.

Men Solberg kommer også med noen direktiver. Nordmenn som reiste på hytta var et hett tema, og noe Solberg var nødt til å ta opp:

Vedlegg 2:

64. De som reiser på hyttene nå, gjør det vanskelig for oss å få kommunene å ivareta sine viktigste oppgave; innenfor liv og helse.
65. Derfor oppfordrer jeg alle som er på hytten rett å slett om å reise hjem.

Solberg formulerer seg her indirekte ved at hun oppfordrer folk til å reise hjem. I kraft av stilling som statsminister var hun i en posisjon der hun kunne krevd at folk reiste hjem, likevel velger hun kun å komme med en oppfordring og lar det dermed være opp til folk selv.

4.3.5 Modalitet

Språklig modalitet handler om hvordan vi som avsendere uttrykker vår holdning til innholdet i en ytring. Noen ganger uttrykker vi oss skråsikkert, andre ganger er vi mer moderate i våre uttalelser (Skovholt & Veum, 2014, s. 88). I sine taler i *Barnas pressekonferanse* ser vi at både Melby (ytring 54) og Ropstad (ytring 65) gir uttrykk for at situasjonen vil gå over. Med epistemisk modalitet kan taleren uttrykke hvor mulig, sannsynlig eller sikker en påstand er. Med deontisk modalitet kan man som taler uttrykke hvor ønskelig en fremtidig handling eller løfte er (Skovholt & Veum, 2014, s. 89). Både Melby og Ropstad bruker hjelpeverb, «vil» og «skal», som ligger ganske høyt oppe på en skala av deontisk modalitet.

Vedlegg 1:

54. Men, det vil åpne igjen.
65. Men det skal gå bra.

Ved å bruke modale hjelpeverb som «vil» og «skal» uttrykker de begge nokså kategorisk at de ønsker at pandemien *skal* gå over. Når Melby sier at det «vil gå bra», så ligger det et løfte, men også et ønske, et temporalt bruk av at det «kommer til» å gå bra. Både Ropstad og Melby er ganske forsiktige i sine ytringer. Erfaringsmessig er det også best å ikke komme med for mange løfter man ikke vet om man kan holde overfor barn. Likevel kan også Ropstads utsagn «det skal gå bra» tolkes som et løfte, og dermed plasseres i språkhandlingsklassen kommissiver. Tolker vi utsagnet i lys av konteksten er det trolig nok heller et ønske.

I sin tale avslutter Melby med å minne om at stengte skoler ikke er det samme som ferie:

Vedlegg 1:

57. Når vi ikke kan gå på skolen, så må vi finne andre måter vi kan lære på - både digitalt, men også på egenhånd.

Hun bruker pronomenet «vi» og sier at «vi må finne» selv om det ikke er hun som går på skole eller er den som må komme opp med alternative måter å lære på. Hun forsøker dermed å skape et fellesskap med barna, «dere må være flinke», men også med lærerne, de som faktisk må løse problemet. Melbys bruk av deontiske modalitet uttrykker her en sterk oppfordring til barna. Hun kunne valgt å si «skal», og fremstilt det hele som plikt og tvang, men hun velger heller å fremstille det som et ønskelig råd slik at rollerelasjonen mellom hun som minister og barna blir mer symmetrisk. Det er jo heller ikke Melby som står bak det disse direktivene, men en pandemi som tvinger alle til å handle annerledes.

I *Pressemøte om korona-viruset* sier Solberg at det er ønskelig at folk reiser hjem fra hyttene sine. Dette er et direktiv hvor målet er å fremkalle en handling, få hyttefolk til å reise hjem til sin egen hjemkommune. Vi ser at hun velger å komme med et råd, svak deontisk modalitet, en *oppfordring* og ikke en direkte ordre. At Solberg – og regjeringen velger å uttale seg på denne måten, i stedet for å bruke en høyere grad av modalitet og dermed lagt vekt på påbud og plikt, så fremstiller hun det i stedet som svært ønskelig at folk reiser hjem. Ved å ikke ta i bruk den autoriteten hun har som statsminister så plasserer hun mottakerne i en mer symmetrisk relasjon ved at legger opp til at det er hyttefolkets rett til å velge.

Vedlegg 2:

65. Derfor oppfordrer jeg alle som er på hytten rett å slett om å reise hjem.

66. Og vi vil, hvis nødvendig, bruke Sivilforsvaret til å oppsøke og minne folk på at de bør reise hjem.

Ser vi på fortsettelsen i ytring 66, så sier Solberg klart ifra at om nødvendig så vil «vi», hun og regjeringen, benytte seg av Sivilforsvaret for å få folk hjem. Dette er et eksempel på høy grad av deontisk modalitet. Solberg informerer også om at selv om grenser og flyplasser er stengt så skal nordmenn få komme hjem, ytring 47. Ved å bruke «skal» får løftet en høy grad av deontisk modalitet. Solberg tar selv på seg den forpliktelsen og lover overfor andre at nordmenn skal få komme hjem.

Vedlegg 2:

47. Nordmenn som er på reise i utlandet skal selvfølgelig få komme hjem.

4.3.6 Oppsummering: sosiale relasjoner

Analysen av den mellompersonlige metafunksjonen viser at det er stor forskjell i hvor personlige Solberg, Melby og Ropstad er når de kommuniserer til barn, vs. når Solberg kommuniserer til voksne. I *Barnas pressekonferanse* ser vi at flere av stortingsrepresentantene bruker personlige pronomen når de henvender seg til barna, samtidig som de tar i bruk en mer uformell og hverdagslig stil som også fungerer som en nærhetsmarkør. Ordvalget er mer tilpasset barna og det brukes flere affektive uttrykk. De tre stortingsrepresentantene kommuniserer på en måte som passer med flere av Nesheims funn når det kommer til hvordan man bør gå frem for å formidle vanskelige nyheter til barn.

Pressemøte om korona-viruset er i kontrast til *Barnas pressekonferanse* mer det vi er vant til fra sjangeren pressekonferanser. Stilen er mer teknisk, og hele talen har en formell tone. Solberg er i større grad statsminister enn hun er en person med tanker og følelser, og avstanden mellom taler og mottaker fremstår større enn i *Barnas pressekonferanse*. Talen er preget av høy informasjonstetthet og det er språkhandlingsklassen konstativer som dominerer talen i tillegg til noen direktiver. Likevel er Solberg ofte indirekte i sine direktiver og utnytter dermed ikke den autoriteten hun har som statsminister.

4.4 Sammenheng

Den tredje metafunksjonen, den tekstuelle, er ifølge Halliday, den som «breathes relevance into the other two», den som bidrar til å skape sammenheng mellom de to andre metafunksjonene (Halliday, 1994, sitert i Maagerø, 2005, s. 98). Den tekstuelle metafunksjonen er en ressurs for å sikre oss at det som sies er relevant og passende i forhold til konteksten (Berge et al., 1998, s. 113).

4.4.1 Struktur

I de aller fleste tekster finner vi en overordnet struktur eller oppbygging. Og som nevnt i delkapittel 2.5 er denne oppbyggingen ofte knyttet til sjangeren gjennom ulike *sjangerkrav*. Å skape sammenheng i en tekst handler som nevnt også om å klare å holde på *den røde tråden* gjennom teksten. Organiseringen av en tekst gjøres ofte på grunnlag av hva som er tema i teksten. Alle de tre stortingsrepresentantene i *Barnas pressekonferanse* benytter seg av forbinderord når de strukturerer talene og beveger seg fra et tema til et annet. Flere setninger med samme tema bindes sammen ved hjelp av bindeord som *og*, *også*, *men* og *derfor*. Solberg starter blant annet sju setninger med «og», og tre med «også». Melby bruker «og» åtte ganger, mens Ropstad har åtte «og» og én «også». Denne noe enkle måten å ramse opp og knytte sammen setninger på er noe vi kan kjenne igjen fra små barn og deres talemåte. Det er en forenklet måte å skape en rød tråd på, men den er samtidig mer tilpasset barn. Alle tre er også flinke til å komme med gjentakelser og til å bygge på det de andre har sagt. Å gjenta momenter fra tidligere er en vanlig strategi for å skape en rød tråd gjennom teksten.

Vedlegg 1:

46. Og vi må ikke samle oss i store grupper, samme hva vi har tenkt å gjøre.
47. Og vi kan ikke gjøre alt vi hadde gjort ellers, sånn som å leke, spille fotball eller dra i bursdager.
48. For som statsministeren sa må vi alle sammen passe på at vi ikke smitter folk rundt oss.

Eksempelet over viser et eksempel på Melbys bruk av «og». Hun innleder med å si at hun forstår at det er kjedelig å være hjemme, men på grunn av koronaviruset så kan vi ikke ta på hverandre. Hun fortsetter å snakke om «og vi kan ikke [...]» og «og vi må ikke [...]», og markerer på denne måten at hun fortsatt er inne på samme tema. Vi ser også at Melby gjentar

momenter fra Solbergs tale tidligere. I ytring 29. sier Solberg «Mange har måttet avlyse bursdagsfeiring», og Melby peker tilbake til dette og skaper en rød tråd.

For å skape en rød tråd gjennom *Pressemøte om korona-viruset*, ser vi at Solberg velger å presentere temaene, de nye tiltakene som enten var blitt eller som skulle iverksettes de neste dagene, som fem grep som hun så går igjennom:

Vedlegg 2:

34. Og grep nummer én er at vi i dag har besluttet å stenge flyplassene våre, stenge havnene våre og vi kommer til å ha utstrakt grensekontroll langs grensene våre.

53. Tiltak nummer to er at vi har utløst beredskapsressurser, herunder personell både fra Heimevernet og Sivilforsvaret, for å bistå med å gjennomføre tiltakene våre, grensekontroll, ivareta samfunnskritiske funksjoner, herunder på flyplasser hvor de samarbeider med lokalt politi i arbeidet med kontroll, transport og karantenehåndtering.

54. Og for det tredje: Vi er i dialog med Norwegian og SAS for å diskutere om de kan hjelpe oss å frakte smittevernutstyr fra Kina til Norge, dersom det skulle åpne seg muligheter for det.

59. Og for det fjerde: Utenriksdepartementet har fastsatt nye offisielle reiseråd hvor de fraråder å reise til alle land som ikke er strengt nødvendige.

62. For det femte så ser vi at til tross for at de rådene som er gitt om å ikke reise på hytten fordi at det vil være **veldig belastende for de kommunene**, så er det en del som reiser på hytten.

I ytring nr. 34, 53, 54, 59 og 62 kan vi se hvordan Solberg startet på et nytt tema, eller grep, ved at refererer til et nummer, 1-5. Ved å si «grep nummer en», «tiltak nummer to» osv. skaper hun sammenheng i teksten samtidig som hun gir mottakerne noe som er lettere å huske nemlig fem grep.

4.4.2 Referentkobling

Å gjenta elementer fra en tidligere setning flere ganger i løpet av en tekst er som nevnt over en vanlig måte å skape sammenheng på. Når man gjentar sentrale referenter for å skape sammenheng i teksten blir det dannet referentkjeder. Denne bindingsmetoden kalles for

referentkobling (Skovholt & Veum, 2014, s. 119). I *Barnas pressekonferanse* er «koronaviruset» en referentkjede som går igjen i begynnelsen av Solbergs tale. Solberg nevner «koronaviruset» hele fem ganger før det har gått ett og ett halvt minutt:

Vedlegg 1:

6. Så på grunn av koronaviruset så har det blitt en veldig annerledes hverdag både for voksne og for barn.
11. Det er lov å være litt redd for å bli smittet av koronaviruset.
12. Men for de aller, aller fleste av oss, så er koronaviruset ufarlig.
13. Barn som får koronavirus blir vanligvis bare litte grann syke, sånn som en helt vanlig forkjølelse.
18. Men koronaviruset er farlig for folk som har alvorlig sykdom.

Denne referentkjeden viser at koronapandemien er et sentralt tema i teksten, og når det blir gjentatt flere ganger som i eksemplet over så gjør dette at teksten fremstår mer sammenhengende (Skovholt & Veum, 2014, s. 119). To andre ord som Solberg også gjentar flere ganger i talen, er «smittet» og «syk». Ordene og varianter av dem gjentas henholdsvis ni og seks ganger på under ett minutt.

Vedlegg 1:

13. Barn som får koronavirus blir vanligvis bare litte grann syke, sånn som en helt vanlig forkjølelse.
14. Og mange blir ikke smittet i det hele tatt.
15. Og selv hvis hele skolen din ble smittet, så ville det gått bra med nesten alle sammen.
16. Det samme gjelder mamma og pappa, hvis de blir smittet.
17. Voksne med friske kropp er ikke veldig syke.

Disse tre referentkjedene vist over, koronavirus, syk og smittet, er gode eksempler på hva teksten handler om på overflaten og hva som er det underliggende budskapet (Skovholt & Veum, 2014, s. 120): Alt dette gjør vi for å ikke bli smittet, slik at vi eller de som er alvorlig syke blir smittet og enda mer syke. Det er i alt få referentkjeder som dominerer i *Barnas pressekonferanse*, men de som er til stede, sykdom, smitte og pandemien, skaper en sammenheng ved å tematisk svært enhetlig. Dette er med på å gjøre det enklere for barn å

holde tråden og fokusere på innholdet. Det er også sånn at barn har en begrenset evne til å holde oversikt over et større antall detaljer, og ved å kun fokusere på noen få emner kan man si at innholdet er tilpasset barn, eller det Klingberg kalte *formvelgende adaptasjon*.

Også i *Pressemøte om korona-viruset* benytter Solberg seg av gjentakelse for å få frem et poeng. Flere ganger gjentar hun «det rammer» for å illustrere det faktum at nedstegningen skjer av en grunn, og det er fordi pandemien, *denne situasjonen* rammer oss på flere måter.

Vedlegg 2:

10. Og som jeg har sagt de siste dagene er vi satt på en stor prøve.
11. Ikke bare Norge, men også veldig mange andre land i verden.
12. Men det rammer hverdagen vår.
13. Det rammer helsevesenet vårt.
14. Det rammer økonomien vår.

En ting som går igjen i *Pressemøte om korona-viruset* er selve pandemien. Det er den samme pandemien, covid 19, som omtales gjennom hele teksten, men vi ser at Solberg bruker ulike ord og uttrykk når hun omtaler den. «Situasjon», «krise», «nasjonal krise» og «koronakrisen». Vi ser hvordan pandemien omtales skifter i løpet av teksten. Den er flytende, noe vi ikke helt har kontroll på eller kunnskap om, noe som stemmer godt med hvordan situasjonen var i midten av mars 2020. Uoversiktlig og i rask endring. Likevel er det en referent som går igjen og som er bakgrunnen for de fem grepene som iverksettes.

4.4.3 Setningskobling

Sammenhengen mellom setninger, det som kalles setningskobling, kan skapes gjennom bruk av ulike setningsbindinger som konjunksjoner, subjunksjoner, adverb og preposisjonsuttrykk. Å se nærmere på bruken av setningskoblinger kan være til hjelp med å forklare hvordan ting blir presentert som blant annet årsak og virkning. Dette kan være med å si noe om hvordan taleren fremstiller ulike fenomen (Skovholt & Veum, 2014, s. 121).

Barnas pressekonferanse finner sted bare fire dager etter at alt av skole, barnehage og fritidsaktiviteter ble stengt ned og avlyst. Det er unødvendig å si at dette er handlinger som gjør at barn spør *hvorfor*? Hvordan forklarer man så dette til barn på en måte som gir mening for dem? Både Solberg, Melby og Ropstad tar i bruk kausal- eller temporalkobling i sine taler. Barn lærer tidlig at handling kan få konsekvenser samt betydningen av tid. Fire ganger tar

Solberg i bruk kausalkoblinger for å forklare årsak/virkning, hvorfor situasjonen er som den er. Hverdagen er annerledes *på grunn av*, og *derfor* må vi gjøre følgende. Utdraget under viser et eksempel på hvordan Solberg forklarer hvorfor så mye er avlyst og stengt:

Vedlegg 1:

25. Men, det er best at flest mulig ikke blir smittet i det hele tatt.
26. Og det er derfor det er så mye er stengt og avlyst.

Solberg tar også i bruk adversativ kobling flere ganger. Hun anerkjenner den frykten mange barn kjenner på, men kommer samtidig med betryggende kommentarer. Pandemien er ufarlig for de fleste, *men* det er lov å være redd, og *selv om* mange blir smittet, så *vil* det gå bra med de fleste.

Vedlegg 1:

11. Det er lov å være litt redd for å bli smittet av koronaviruset.
12. Men for de aller, aller fleste av oss, så er koronaviruset ufarlig.
15. Og selv hvis hele skolen din ble smittet, så ville det gått bra med nesten alle sammen.

Når Solberg forklarer situasjonen som hun gjør i ytring 15, både beroliger hun samtidig som hun setter smittesituasjonen i en kontekst som er forståelig for barna. Dette er en av strategiene som Nesheim (2018) fant i sin studie av nyhetsformidling til barn. En annen som også bruker adversativ kobling flere ganger er Ropstad. Han er den av de tre regjeringsrepresentantene som kommer med flest forslag til alternativ sosialisering for barna. Han gjentar flere ganger hva man ikke kan gjøre, og følger opp med forslag til alternativer og uttrykker på denne måten motsetninger mellom hva som ikke er lov og hva som er lov. Ropstad bruker den adversative koblingen «men» når han binder sammen *ikke lov*, men *dette kan du gjøre*. Det å forklare situasjonen ved å presentere utfordringer og deretter fokusere på det positive, og da ulike løsninger, er også en av Nesheims (2018) strategier av hvordan man presenterer vanskelige nyheter til barn.

Vedlegg 1:

74. Også er det heller ikke så lurt å dra på besøk til besteforeldre akkurat nå.
75. Men, det kan være ekstra bra å ringe dem.

Også i *Pressemøte om korona-viruset* er det kausal- og adversative koblinger som i størst grad går igjen gjennom hele talen. Tiltak blir innført *fordi*, og vi må hindre smitte *selv om*. Solberg presenterer her bakgrunnen for tiltakene på en mer implisitt måte enn hun gjør i *Barnas pressekonferanse* hvor hun ofte kommer med en ekstra kommentar «fordi [...]».

Vedlegg 2:

20. Vi gjør disse tiltakene for å ta vare på de som har størst utfordringer hvis de blir syke – av dette viruset.

21. Men også for å ha kapasitet til å hjelpe de som er syke og trenger hjelp i helsevesenet vårt helt uavhengig av denne sykdommen.

Tekster som inneholder mange kausale koblinger har ofte et mål om å instruere leserne (Skovholt & Veum, 2014, s. 124). Under pandemien har regjeringens pressekonferanser i stor grad handlet om informasjonsformidling, men også om å instruere nordmenn og hva som faktisk er lov. Et eksempel på det ser vi under. Solberg trekker frem nordmenns hyttebesøk *til tross* for de rådene som har blitt gitt.

Vedlegg 2:

62. For det femte så ser vi at til tross for at de rådene som er gitt om å ikke reise på hytten fordi at det vil være **veldig belastende for de kommunene**, så er det en del som reiser på hytten.

63. Bakgrunnen for at vi har gitt dette rådet, er at hyttene ofte ligger i små kommuner som ikke har lege- eller helsekapasitet til å ivareta flere enn sine egne innbyggere.

64. De som reiser på hyttene nå, gjør det vanskelig for oss å få kommunene å ivareta sine viktigste oppgave; innenfor liv og helse.

65. Derfor oppfordrer jeg alle som er på hytten rett å slett om å reise hjem.

I ytring 63 og 64 ser vi at Solberg først forklarer bakgrunnen for rådet, og deretter hva som er konsekvensen av at det ikke blir fulgt.

4.4.4 Oppsummering: sammenheng

Analysen av den tekstuelle metafunksjonene viser at det er en forskjell i hvordan de to pressekonferansene er strukturert. I *Barnas pressekonferanse* blir «og» og «også» brukt i stor

grad for å skape sammenheng mellom setninger innenfor samme tema. Denne uformelle «oppramsingen» er et fenomen som også er svært vanlig hos små barn som skal fortelle noe til andre. Mens referentkjedene i *Barnas pressekonferanse* er få og tematisk like, er det flere og tematisk ulike referenter i *Pressemøte om korona-viruset*. Vi ser også her at Solberg benytter seg av en mer formell stil og dermed skaper en rød tråd ved å trekke inn temaene i teksten som «fem grep». Hvordan det skapes sammenheng mellom setninger er derimot ganske lik i de to pressekonferansene. Det er i stor grad kausale koblinger som blir brukt for å forklare bakgrunnen for situasjonen og adversative koblinger som blir brukt for å presentere alternative muligheter innimellom alt som ikke er tillatt.

4.5 Fremføring

I dette delkapittelet skal jeg se nærmere på fremføring og det multimodale aspektet ved de to pressekonferansene. Jeg vil se på om det er noen av regjeringsmedlemmene som utnytter de mulighetene som ligger i tale som semiotisk ressurs. Om det er noen som benytter seg av gester, kroppsspråk eller mimikk på en måte som er relevant for de tre forskningsspørsmålene: 1) På hvilke måter forenkles beskrivelsen av virkeligheten?, 2) Hvordan etableres det en relasjon mellom barn og politiker?, 3) Hvordan tydeliggjøres sammenhengen i teksten?

Som to pressekonferanser holdt i regi av regjeringen (*Barnas pressekonferanse* er som nevnt et samarbeid med NRK Supernytt og Aftenposten Jr.), er det mye som er likt når det kommer til oppsett og utførelse. De følger begge den samme oppbyggingen man er kjent med fra sjangeren. Også pressekonferansen for barn følger den formelle stilen. Solberg starter også med begge talene sine med den samme setningen: «Kjære alle sammen!». Det er likevel en liten forskjell i og med at det er tre personer som deltar i *Barnas pressekonferanse* der alle har det samme målet – å gi barn informasjon, mens det i *Pressemøte om korona-viruset* kun er Solberg som deltar.

Ingen av de to tekstene byr på noe visuelt utenom selve videoopptaket, og det er heller ingen andre hjelpemidler for de som ser på, og det eneste andre man ser i bildet annet personen som snakker er døvetolken som vises i en egen rute oppe til høyre i bildet. Dette er i og for seg selv ikke noe spesielt da regjeringen er pliktet til å tilpasse sine pressekonferanser og taler for de med hørselsskader. Når kamera zoomer ut, kan man se pressefolk i forgrunnen, ellers er

det bare regjeringsmedlemmene som er i fokus. Hadde de valgt å inkludere noe grafisk kunne det med fordel hjulpet både hukommelsen og forståelsen hos barna, og ville definitivt vist at regjeringen tok et aktivt steg for å adaptere innholdet til barn. Om regjeringen strategisk har valgt å ikke gjøre noen forskjeller overfor barna er ikke godt å si. Det kan hende at NRK Supernytt og Aftenposten Jr. har en egen innledning i forkant av sitt program, men det er altså ikke en del av min kontekst i denne oppgaven.

4.5.1 Barnas pressekonferanse

I *Barnas pressekonferanse* er det tidligere statsminister Erna Solberg, kunnskap- og integreringsminister Guri Melby og barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad som deltar. Tiden frem til det åpnes for spørsmål er ca. 8 minutter. Solberg innleder i 3,5 minutt før Melby og Ropstad begge snakker i rundt 2 minuttene og 15 sekunder.

Bilde 1: 37. «Guri er kunnskapsminister, og hun har vært i jobben i ikke så veldig mange dager.»

Bilde 2: 39. «Kjell Ingolf er barne- og familieminister, og jobber for at alle barn og familier i landet skal ha det bra.»

Solberg har som nevnt mye fokus på forenkling og tydeliggjøring av informasjon overfor barna. Selv om det kun er de tre, Solberg, Melby og Ropstad som er til stede på pressekonferansen, så viser Solberg tydelig hvem det er hun viser til ved å snu på hodet, og gjøre en deiktisk gest mot den hun introduserer, bilde 1-2. Når hun forteller om Melbys stilling snur Solberg seg mot Melby og de to blir stående å se på hverandre mens Melby nikker samtykkende når Solberg nevner den korte tiden hun har vært i jobben. Solberg snur seg så tilbake mot kamera når hun forklarer hva stillingen som kunnskapsminister innebærer. Hun henvender seg altså til barna når hun forklarer. Solberg gjentar det samme når hun informerer om Ropstads stilling, men her går hun raskere tilbake til å se i ned i papirene og inn i kamera. Når Solberg henvender seg mot den hun snakker om på denne måten, viser hun tydelig overfor barna hvem det er hun mener når hun snakker om Guri og Kjell Ingolf.

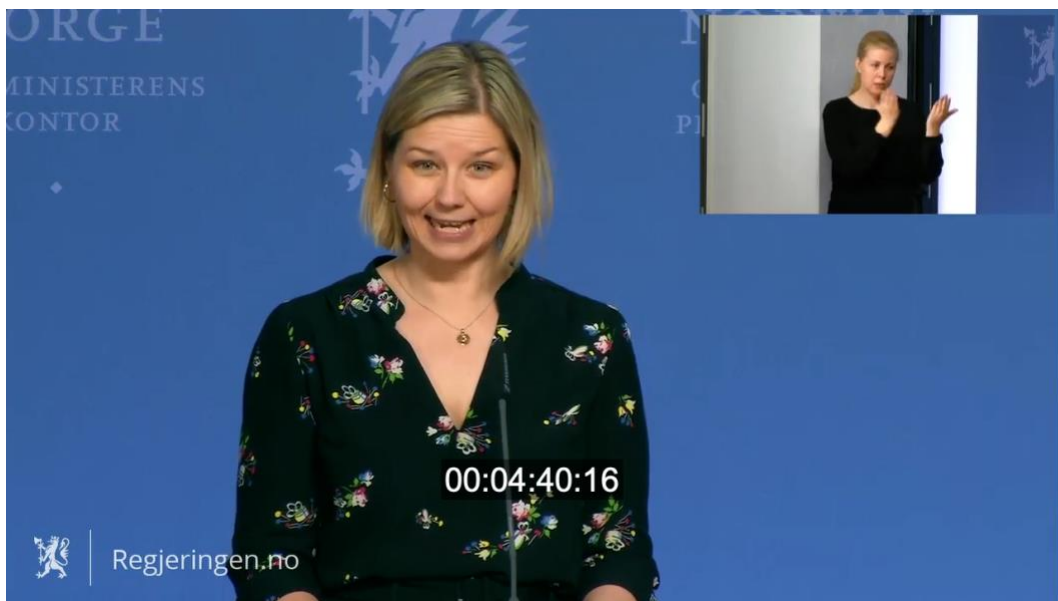
Bilde 3: 61. «Og så, nå skal barneminister Kjell Ingolf få si noen ting, så skal jeg svare på spørsmål fra dere etterpå.»

I likhet med Solberg ser vi at Melby, bilde 3, også er flink til å minne på og tydeliggjøre overfor barna hvem er det er hun henviser til når *barneminister Kjell Ingolf* skal si noen ord. Hun gjør som Solberg og både ser mot og gjør en deiktisk gest i retning Ropstad. Melbys deiktiske uttrykk «barneminister Kjell Ingolf» etterfulgt av peking og blick i Ropstads retning er med på å klarlegge hvem hun referer til. Kombinasjonen av flere modaliteter er med på å tydeliggjøre sammenhengen overfor barna.

Bilde 4: 47. «Og vi kan ikke gjøre alt vi hadde gjort ellers, sånn som å leke, spille fotball eller dra i bursdager.»

Melby begynner sin tale med å se mot kamera og takke barna for å være flinke, og minner de på at vi nå ikke kan gjøre som vi ellers ville gjort som å samle oss, spille fotball eller dra i bursdager. Når hun nevner dette med bursdager snur hun seg mot Solberg, en deiktisk bevegelse, som også adresserte det *dumme* med å måtte avlyse bursdagsfeiringer. Denne henvendelsen mot Solberg gjør at Melby tar opp igjen tråden og hun følger opp med «For som statsministeren sa [...]». Ved å gjenta tidligere elementer fra Solbergs tale bidrar Melby til å skape en sammenhengende og forståelig tekst for barna.

Bilde 5: 50. «Derfor har vi stengt alle skoler og barnehager i hele Norge - så ikke vi skal smitte hverandre.»

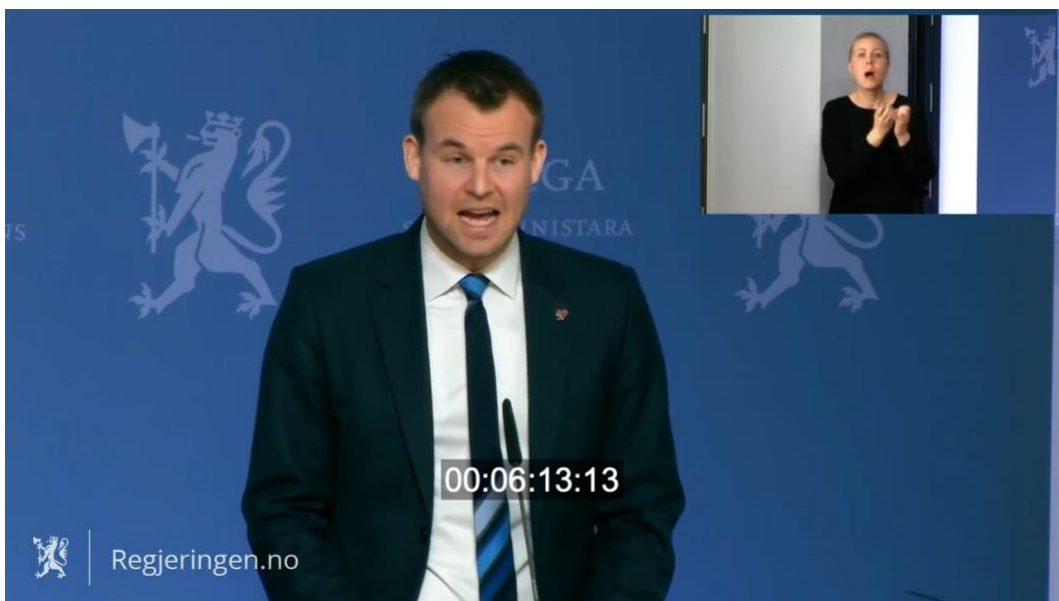
I delkapittel 2.6 skrev jeg at man i tillegg til å legge trykk på enkeltord kan bruke både taktgester og ansiktsuttrykk for å understreke viktige poeng mens man snakker. For å understreke viktige poeng i talen legger Melby ekstra trykk på bestemte ord. «Og vi *må ikke* [...]», «Og vi *kan ikke* [...]», «[...] og barnehager i *hele* Norge» og «*Men*, det vil åpne igjen». Samtidig som hun gjør denne presiseringen ved hjelp av trykklegging, får hun også et annet ansiktsuttrykk som er med på å understreke poenget. Disse muskelaktivitetene, *mimikken*, er også med på å understøtte Melbys engasjement når hun snakker. Alle disse ikke-verbale modalitetene er sammen med på å understreke verbalspråket, og tydeliggjør dermed det Melby snakker om slik at budskapet fremstår mer sammenhengende for barna. I likhet med Solberg gjør også Melby en deiktisk gest mot Ropstad når hun gir ordet videre til han.

Ropstad innleder sin taletid med å slå en spøk om politikere og nettopp taletid, og det at den ofte trekker ut i tid. Dette gjør han samtidig som han veksler mellom å se bort på Solberg og Melby, og mot publikum i salen, bilde 6. Melby begynner å le først etterfulgt av Solberg.

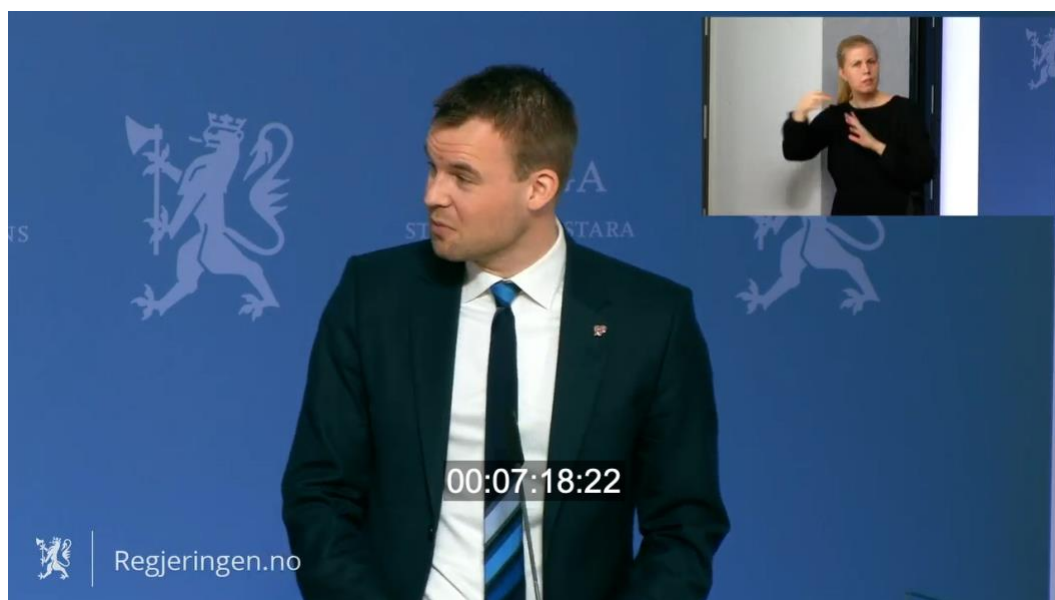
Bilde 6: 62. «Tusen takk, når statsministeren sier til en politiker at du skal si to ord, så holder vi på mye lenger enn det.»

Ropstad benytter seg av flere språklige virkemidler når han taler. Han kommer med en oppmuntring innledningsvis, samt en oppfordring mens han ser mot kamera for å skape en relasjon med barna. Han er flink til å legge inn pauser, og holder dermed et tempo det er lett å følge med for barna. I likhet med Melby understreker han også viktige punkter i talen ved å legge trykk på det aktuelle ordet, samtidig som at han er ekstra tydelig i uttalen. Ropstad er også flink til å se opp fra manus når han taler og veksler med å se mot flere av kameraene i salen. Dette er handlinger som er med å bygge kontakt mellom adressat og mottaker.

Bilde 7: 70. «Du kan leke med én eller to venner, hvis du føler at du må, men husk at dere må holde avstand til hverandre.»

Når Ropstad kommer inn på sin egen rolle som barne- og familieminister, bruker han selv den forenklete varianten av tittelen, barneminister. Han ser mot Solberg og Melby samtidig som han legger trykk på «barneminister», og henviser tilbake til da Solberg tidligere snakket om hva Melbys og hans stilling gikk ut på tidligere.

Bilde 8: 83. «Min viktigste jobb som barneminister, det er at alle barn og unge har det trygt og godt.»

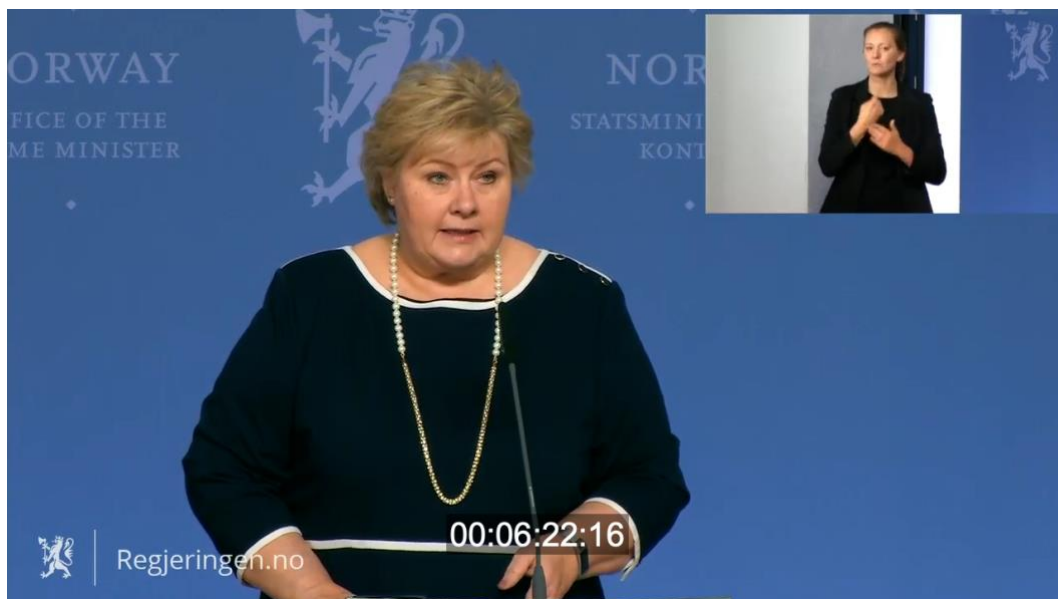
4.5.2 Pressemøte om korona-viruset

I *Pressemøte om korona-viruset* er Solberg eneste deltaker. Hun har dermed ingen andre «allierte» å henvende seg til, og heller ingen som kan korrigere henne hvis hun er uklar. Solberg er både klar og tydelig i måten hun leser på og tar seg god tid. Selve talen varer i underkant av 12 minutter, før det så åpnes for spørsmål. Solberg innleder pressekonferansen ved å fortelle om de siste dagene og *situasjonen* vi alle opplever for første gang. Hun nevner antall smittede og at tallet øker raskt. Når hun legger til at to er døde ser hun opp og legger inn en pause som understreker alvoret i situasjonen: «Og to ... er døde.»

Bilde 9: 7. «Og to er døde.»

Solberg ser også ofte opp fra manus hver gang hun kommer med noe nytt, informerer om de nye grepene eller skal understreke et poeng. Likevel er det slik at hun ikke fester blikket noe bestemt sted, men heller lar det sveipe gjennom rommet. Når hun minner om at det er den *enkeltes* ansvar for selv å kontakte reiseselskapet tar hun seg tid til å se ut i salen. Her bruker hun blikket på en måte som understreker poenget samtidig som hun henvender seg til de som ser på. Når hun snakker om den uvirkelige situasjonen, *det fine den får frem*, minner hun om at vi alle må vise omsorg for hverandre, så ser vi at Solberg også trer litt ut av rollen som statsminister.

Bilde 10: 51. «Det er altså slik at vi gjør en jobb for å forsøke å få flest mulig tilbake, men det er altså den enkelte som må ta kontakt med sitt reise- og flyselskap.»

Bilde 11: 57. «Men vi kan ikke garantere at vi skal hente nordmenn over hele verden.»

Opptil flere ganger adresserer Solberg det med nordmenn i utlandet. Som i eksempelet over, bilde 11, så har hun flere ganger presisert at selv om det er stengte grenser skal så klart nordmenn få komme hjem, men det er opp til den enkelte selv. Bilde 11 viser at Solberg trekker på smilebåndet når hun informerer om at de ikke kan garantere at de skal hente hjem alle nordmenn. Når hun gjør dette i sammenheng med det hun sier så skjønner et voksent publikum at det ligger noe selvsagt i dette, den norske regjeringen kan ikke utrette mirakler.

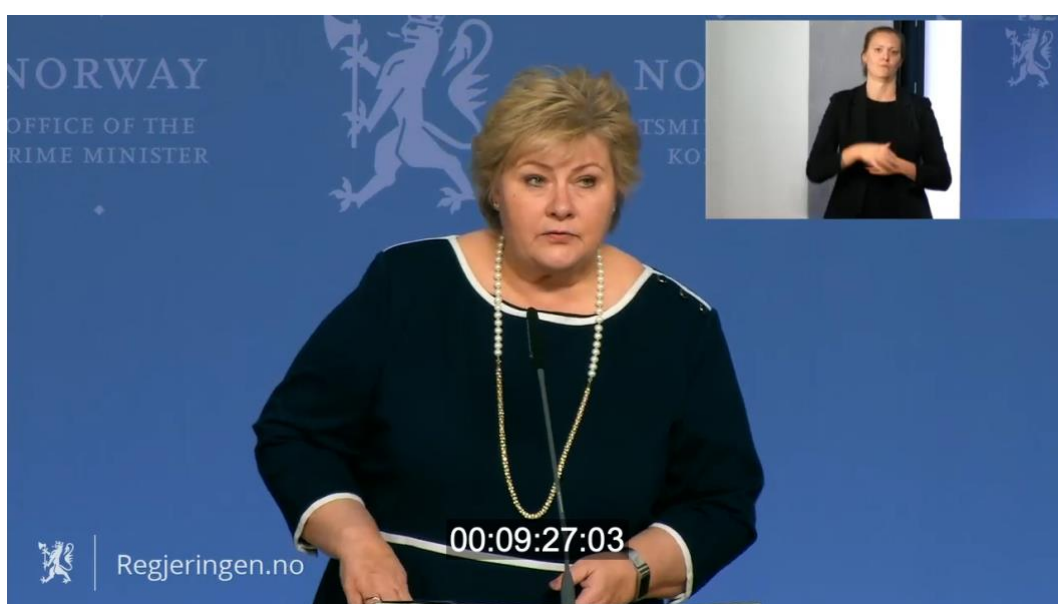
Bilde 12: 62. «For det femte så ser vi at til tross for at de rådene som er gitt om å ikke reise på hytten fordi at det vil være veldig belastende for de kommunene, så er det en del som reiser på hytten.»

Det femte grepet regjeringen valgte å innføre var å fraråde nordmenn å reise på hytta. Når Solberg begynner å snakke ser hun først opp fra papirene og ut på publikum i salen, bilde 13. Hun ser på publikum for å vise at det er folket hun henvender seg til. Hun legger også vekt på ord som «[...] *til tross* for de rådene som er gitt [...]». Deretter, mot slutten av ytringen ser hun ned i papirene sine, og nikker smått for seg selv når hun nevner at det likevel er mange som reiser på hytta. Denne siste delen, «[...] så er det en del som reiser på hytten», sier hun også med flere pauser for å understreke poenget.

Bilde 13: 86. «Men også respektere, det som gis et klart uttrykk for fra flere kommuner, at sykehjemsbesøk i dag, bør begrenses til det minst mulige, da må man heller finne måter å kontakten sine kjære på, uten å være fysisk til stede.»

I motsetning til eksempelet på bilde 13, der Solberg så ned da hun adresserte nordmenns valg om å reise på hytta på tross av rådene, viser bilde 14 en Solberg som ser opp og mot kamera når hun forteller om sykehjemmenes ønske om færrest mulig besøk. Hun legger også ekstra trykk på «respektere», og legger inn en pause som er med på å bygge oppunder alvorret i det hun sier. Selv om Solberg generelt utviser en ro når hun taler til voksne så har hun en tendens til å både heve tonen, legge et ekstra trykk på visse ord og se på mottakerne og dermed bruke blikket til å forsterke når hun kommer med formaninger slik som i eksempelet over. Også når hun kommer innpå mer medmenneskelige temaer har Solberg en tendens til å la blikket hvile et øyeblikk før hun ser videre rundt i rommet.

Bilde 34: 74. «Og la meg gjøre det helt klart.»

I ytring 74, bilde 14, hever Solberg stemmen når hun uttaler ordene «helt klart» for å understreke at regjeringen er villig til å gjøre alt som trengs for å sikre norsk økonomi. Når hun ellers taler i så jevnt toneleie, blir det ekstra tydelig at dette er viktig, og viser som Hellum (2013) skriver at hvordan man ved bruk av ulike stemmehøyde og styrke er med på å gi et bestemt meningspotensial.

4.5.3 Oppsummering: fremføring

I *Barnas pressekonferanse* merker man at de tre regjeringsrepresentantene tilpasser seg en yngre målgruppe. De henvender seg i stor grad direkte til barna og bruker personlige pronomen som «du» og «dere» når de snakker. Selv om det i forkant ble sagt at målet med

pressekonsferansen er å gi barn svar på alle mulig spørsmål, så ser vi at det også er mye fokus på å etablere en trygg og personlig relasjon. Selv om det blir gitt mye informasjons og de kommer med mange påbud, så merker man at informasjonen blir formidlet på en betryggende og beroligende måte. Både Solberg, Melby og Ropstad er flinke til å se mot kamera og forsøker å etablere en relasjon med barna ved å snakke direkte til dem. Språket er enkelt, de vet at de snakker til mottakere som har en begrenset bakgrunnsinformasjon og de tilpasser både innhold og fremføring ved å snakke sakte og tydelig slik at det skal være enkelt for barn å få med seg det som blir sagt. Setningsoppbyggingen er også korte og alle tre bruker mimikk, kroppsspråk og gester for å understreke viktige poeng. Deiktiske gester blir brukt for å tydeliggjøre hvem det snakkes om og henvises til slik at barna skal forstå sammenhenger.

I *Pressemøte om korona-viruset* er Solberg den eneste deltakeren. Pressekonsferansen er preget av høy informasjonstetthet og Solberg opptre i lys av sin rolle som statsminister. Hun har også mye hun skal informere om på dette stadiet i pandemien, bare to dager etter nedstegningen. Målgruppen er også her de som i størst grad opplever konsekvensene av pandemien som følge av blant annet permitteringer og usikker økonomi. Det er generelt en større usikkerhet og et større informasjonsbehov blant de voksne og Solberg og regjeringen har en stor jobb med å skulle mette dette behovet. Målgruppen for denne pressekonsferansen forventes å besitte en større mengde bakgrunnsinformasjon som gjør at Solberg ikke trenger å være like enkel og tydelig i sin kommunikasjon. Setningene er av varierende lengde og de inneholder mye informasjon og mange elementer. Vi ser at Solberg i liten grad henvender seg direkte til folket, men heller taler til folket som et fellesskap. Det er lite blikkontakt og få forsøk på å etablere sosial kontakt mellom taler og mottakere. Likevel er det en merkbar forskjell når Solberg er ferdig med å snakke om de fem grepene og går over til å adressere tema som omhandler omsorg. Da henvender hun seg mer til enkeltmennesket og oppfordrer alle til å bidra i *dugnaden*.

4.6 Svakheter ved analysen

Etter å ha jobbet en stund med analysen har jeg innsett at en pressekonsferanse for de voksne som involverte flere regjeringsmedlemmer kanskje ville gitt et bedre sammenligningsgrunnlag. Per nå er forholdet mellom antall deltakere i analysen 3:1, og det ville vært av interesse og å se hvordan et større antall regjeringsmedlemmer kommuniserte til voksne og ikke bare Solberg. Etter å ha jobbet med materialet over lengre tid har jeg også

fundert på om pressekonferansene er det beste materialet for å kunne svare på problemstillingen. Kanskje det hadde vært mer interessant å se på et større omfang datamateriale, og da også flere sjangre, flere modaliteter. Jo mer jeg jobbet mer materialet, jo mer ble jeg klar over at ulike typer tekster ville gitt et bedre sammenlignings- og vurderingsgrunnlag. Flere tanker og samt forslag til videre arbeid med oppgaven tas opp i delkapittel 6.1.

5 Drøfting

I det forrige kapittelet undersøkte jeg, i lys av teoriene jeg presenterte i kapittel 2 og analysemodellen jeg gjorde rede for i kapittel 3, hvordan regjeringen formidler koronainformasjon til to ulike målgrupper: barn og voksne. I dette kapittelet vil jeg oppsummere noen av analysefunnene, samt diskutere hvorvidt disse fenomenene kan ses på som tilpasning til barn. For best å kunne besvare problemstillingen, *Hvilke tilpasningsstrategier har regjeringen tatt i bruk under Barnas pressekonferanse for å formidle informasjon om koronapandemien til barn?*, vil jeg først besvare de tre forskningsspørsmålene i en oppsummering.

På hvilke måter forenkles beskrivelsen av virkeligheten? Analysen av den ideasjonelle metafunksjonen (4.2) har vist at innholdet i *Barnas pressekonferanse* er tydelig adaptert og tilpasset mottakerne. Hensikten med pressekonferansen var å gi barn svar på de spørsmålene de måtte ha omkring pandemien, og både Solberg, Melby og Ropstad kommer med enkel og god informasjon som er tilpasset barn og deres forståelseshorisont. Denne tilpasningen, som Klingberg (1972) kaller *stoffvelgende adaptasjon*, innebærer at regjeringsmedlemmene har omformulert det innholdet de tenker at barna enten mangler kunnskap til å forstå eller ikke har interesse eller behov for å forstå. Temaene som tas opp er relevante for barn og situasjoner de kan kjenne seg igjen i. Det er også gjort tilpasninger når det kommer til barns begrensede ordforråd, det som går under *stilvelgende adaptasjon*. Det er liten bruk av fremmedord eller vanskelige uttrykk, og heller en større forekomst av ord som barn selv bruker og forklarende ytringer der hvor stortingspolitikere mener at dette er nødvendig. Regjeringen gir en beskrivelse av virkeligheten som både er informativ, men også enkel og forståelig for barn. De bruker barnas språk og legger stor vekt på være tydelige, både når det kommer til *hva* de sier, men også *hvordan* de sier det.

Hvordan etableres det en relasjon mellom barn og politiker? Analysen av den mellompersonlige metafunksjonen (4.3) har vist at det legges stor vekt på å oppnå en trygg og personlig relasjon mellom taler og mottaker. Man merker fort at hele pressekonferansen er tilrettelagt for en yngre målgruppe. I *Barnas pressekonferanse* legger både Solberg, Melby og Ropstad opp til å skape en relasjon med barna. Spesielt Ropstad jobber for dette ved å henvende seg direkte til barna ved å bruke personlige pronomen som «du» og «dere» når han taler. De er også mye blikkontakt som er med på å skape en følelse av at politikerne snakker

direkte til barna. Stilen som går igjen er uformell og hverdagslig, og politikerne tar i bruk flere affektive uttrykk. Den hverdagslige tonen og de uformelle uttrykkene er med på å skape en folkelig og *hjemlig* relasjon. Alle problemer presenteres sammen med forslag til mulige løsninger, en strategi jeg innledningsvis nevnte at Nesheim (2018) også hadde dokumentert i sine studier for hvordan man bør formidle skremmende nyheter til barn. Denne pedagogiske fremgangsmåten er også med på å skape en bedre relasjon mellom barn og politikere. For å skape en relasjon mellom barn og politikere, ser vi at Solberg, Melby og Ropstad velger å gå litt ut av sine roller som politikere. I stedet for å legge fokuset på formidling av informasjon og regler, fokuserer de mer på barnas ve og vel ved å gi de informasjon som er forståelig og betryggende.

Hvordan tydeliggjøres sammenhengen i teksten? Analysen av den tekstuelle metafunksjonen (4.4) viser at regjeringen har tatt hensyn til at barn ikke innehar de samme kognitive ferdighetene som voksne når det kommer til å holde oversikt over et større antall detaljer og elementer på samme tid. De har tilpasset innholdet formmessig, det som kalles *formvelgende adaptasjon*. Det er færre emner som går igjen og de som er med er til gjengjeld tematisk like og dermed enkle for barna å følge med på. Mens Solberg tar for seg mye av den generelle informasjonen, tar Melby og Ropstad opp saker som angår deres stillinger og som i stor grad er relevant for barna. Det er også gjort tilpasninger som går under *stilvelgende adaptasjon*. Setningsoppbyggingen enkel og det er korte setninger som barn klarer å følge. Enkle sammenbindingsord som «og» og «også» markerer innhold som hører sammen. Viktige temaer blir også gjentatt flere ganger slik at de blir lettere å huske. Det som går igjen i hele teksten, og som er med på å skape en tydelig sammenheng er at det barna som står i fokus. Språket, presentasjonen, innholdet – alt er tilpasset en ung målgruppe og det snakkes hele tiden direkte til «du» og *dere barna*.

6 Avslutning

I denne masteroppgaven har jeg sett nærmere på *Barnas pressekonferanse*, den første pressekonferansen regjeringen holdt kun for barn i begynnelsen av koronapandemien. Og siden har det blitt stadig flere. Målet har vært å finne ut i hvilken grad regjeringen har tilpasset sin kommunikasjon slik at den skal være forståelig for en målgruppe som barn. Som forklart i kapittel 3, har jeg gjennomført en diskursanalyse hvor jeg har tatt utgangspunkt i Hallidays sosialemiotikk og brukt de tre metafunksjonene som et rammeverk for analysen.

Innledningsvis stilte jeg følgende spørsmål: *Hvilke tilpasningsstrategier har regjeringen tatt i bruk under Barnas pressekonferanse for å formidle informasjon om koronapandemien til barn?* Etter å ha foretatt en nærmere tekstanalyse av både *Barnas pressekonferanse* og *Pressemøte om korona-viruset* har jeg sett at selv om det ikke er så alt for mange forskjeller i hvordan regjeringen kommuniserer til barn og voksne, er det likevel noen tydelige momenter som skiller seg ut når man gjør en sammenligning.

For å oppsummere oppgaven og svare på problemstillingen: Denne studien har vist at regjeringen i stor grad kommuniserer på barnas prinsipper i *Barnas pressekonferanse*. De benytter seg av det samme formatet, *pressekonferansen*, men de har tilpasset språket og måten de formidler informasjon på til å være mer pedagogisk. Både Solberg, Melby og Ropstad er flinke til å snakke *til* barna, og ikke over hodet på dem. Budskapet de ønsker å formidle er tilpasset målgruppen ved at det er relevant og angår dem. Det brukes et språk barn forstår, og det hele formidles på en lettfattelig og trygg måte. Tilpasningene som er gjort for å gjøre pandemi-informasjonen mer «barnevennlig» handler i stor grad om valg av ord, valg av tiltalemåter, setningsoppbygging og fremføring. De tre politikerne snakker svært tydelig, samtidig som de benytter seg av et forenklet språk. Setninger er korte og ordene enkle. Stil og tiltaleform er personlige og dermed mer uformell enn det man ser i pressekonferanser for voksne. Deiktiske gester og ansiktsmimikk er med på å tydeliggjøre og understreke det som blir sagt. Blikkontakt og en åpen kroppsholdning byr på en mer personlig relasjon. Alt skjer på barnas prinsipper, og Solberg, Melby og Ropstad legger stor vekt på å være tydelige og enkle i sin kommunikasjon, slik at de skal gjøre seg forstått uten å risikere å skremme barna.

At regjeringen velger å holde egne pressekonferanser for barn viser at barn nå i stadig større grad anerkjennes som deltakere i offentligheten. Barn liker å føle seg inkludert. De er tross alt «morgendagens velgere». Barn har også i mye større grad enn tidligere tilgang til teknologi

og nyheter døgnet rundt. Barn skal ikke lenger skjermes fra virkeligheten, men den voksne befolkningen bør likevel ta ansvar og tilpasse barns nyheter slik at de både er forståelige og ikke virker skremmende. De tilpasningene som er gjort kan plasseres innenfor flere områder av Klingbergs adaptasjonsteori: stoffvelgende-, stilvelgende- og formvelgende adaptasjon, med hovedvekt på de to første. Det er også tatt i bruk ulike strategier for hvordan man formidler potensielt skremmende nyheter til barn. Selv om regjeringen har gjort en rekke tilpasninger «etter boka», så føler jeg at det viktigste grepet har vært å sette målgruppen i fokus. For selv om pressekonferansen nok kan sies å være en sjanger for de voksne, i *Barnas pressekonferanse* er alt gjort på barnas prinsipper.

6.1 Studiens bidrag til feltet

Som jeg nevnte innledningsvis, er ikke nyhetsformidling rettet mot barn et område det har blitt forsket spesielt mye på. Jeg tror likevel vi vil se en økning i årene fremover. Barn blir i stadig større grad anerkjent og inkludert i både samfunn, media og demokrati. Innledningsvis trakk jeg frem Kure (2020) og Nesheim (2018), og deres studier om henholdsvis barnepartiprogram i lokalvalget 2019 og nyhetsformidling til barn gjennom Aftenposten Jr. og NRK Supernytt. Min analyse av *Barnas pressekonferanse* bekrefter flere momenter fra deres studier. Blant annet Kures funn om at tilpasning i form av et bevisst språkbruk og en enkel og helhetlig struktur er det som fungerer når man kommuniserer til barn. Jeg fant også flere av strategiene som Nesheim identifiserte i sin studie. Solberg, Melby og Ropstad er alle flinke til å kontekstualisere, vinkle saker mot noe positivt og forklare alle vanskelige ord og begreper. Strategier som å informere tydelig og alltid fokusere på det positive går også igjen.

På bakgrunn av dette vil jeg hevde at denne studien har vært med og bidratt innenfor forskning på nyhetsformidling rettet mot barn. Men, en masteroppgave har likevel sine begrensninger når det kommer til omfang. Det vil alltid være flere områder ved dette temaet som kan og bør studeres videre.

6.2 Videre forskning

Som vi vet fra sosialsemiotikken er meningsskaping noe som skjer i en sosial prosess. Det kunne derfor vært interessant å utvide oppgaven til å inkludere dybdeintervjuer med barn i den aktuelle målgruppen for å få et innblikk i deres resepsjonsprosess og hvordan de selv opplevde regjeringens kommunikasjon under pandemien og *Barnas pressekonferanse*. En

kunne også utvidet oppgaven ved å inkludere en spørreundersøkelse. Videre arbeid og en utvidelse av oppgaven på denne måten ville også bidratt til å styrke forskningens validitet. Å utføre intervjuer eller en resepsjonsanalyse er likevel noe jeg tror ville vært mer aktuelt rett i etterkant av selve pressekonferansen da barna hadde både kontekst og tekst ferskt i minnet.

Et annet alternativ til videre arbeid med oppgaven kunne vært å intervju de deltakende medlemmene i regjeringen, Erna Solberg, Guri Melby og Kjell Ingolf Ropstad. De har sikkert noen tanker rundt dette med å kommunisere med barn, selv om det kanskje er samtaler med deres kommunikasjonsrådgivere og taleskrivere som ville gitt mer av verdi for en videre analyse. Siden mars 2020 har det blitt holdt en rekke pressekonferanser for barn, både av Erna Solberg og av Jonas Gahr Støre. Et alternativ kunne dermed vært å sett Erna og Jonas' pressekonferansene opp mot hverandre, og ha sett på utviklingen, forskjellen, om det var mulig å identifisere ulike strategier. En kunne også inkludert andre typer kommunikasjon, noe skriftlig, noe mer visuelt.

Det er klart at en oppgave som dette også kunne blitt sett på fra andre fagområder, jeg tror i hvert fall at det fra et pedagogisk synspunkt kunne vært interessant forskning. Andre fagområder kunne gått dypere inn i materialet, gått nærmere inn på bestemte aldersgrupper, hatt andre innfallsvinkler og problemstillinger, samt undersøkt et større omfang materiale både sjangermessig og modalitetsmessig. Siden det å holde pressekonferanser for barn er noe den nye regjeringen har fortsatt med, og med andre temaer som blant annet krigen i Ukraina, er det definitivt flere oppgaver å hente i dette materialet med hvordan en formidler nyheter til barn.

Litteraturliste

- Berge, K. L., Maagerø, E. & Coppock, P. J. (Red.). (1998). *Å skape mening med språk : en samling artikler*. Landslaget for norskundervisning Cappelen akademisk forlag.
- Bratberg, Ø. (2021). *Tekstanalyse for samfunnsvitere* (3. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Dahlum, S. (2021, 9. mars). Validitet. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/validitet>
- Dahrendorf, M. (1996). Voksenlitteratur og børnelitteratur – et didaktisk forsøg på en væsenbestemmelse. I T. Weinreich (Red.), *Lyst og lærdom : debat og forskning om børnelitteratur* (s. 127-141). Høst & Søn.
- Ekström, M. & Johansson, B. (Red.). (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Studentlitteratur.
- Engebretsen, M. (2010). *Skrift/bilde/lyd : analyse av sammensatte tekster*. Høyskoleforlaget.
- Frantzen, V. (2018). Teksturer i medietekst og kontekst. I V. Frantzen (Red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse : danning og læring i en ny mediekultur* (s. 241-267). Fagbokforlaget.
- Hasund, I. K. (2012). *Å analysere multimodal interaksjon* Universitetet i Agder.
- Hellum, B. (2013). *Analyse av multimodale tekster : en holistisk modell*. Scandinavian Academic Press.
- Hitching, T. R., Nilsen, A. B. & Veum, A. (2011). *Diskursanalyse i praksis : metode og analyse*. Høyskoleforlaget.
- Hågvar, Y. B. (2007). *Å forstå avisa : innføring i praktisk presseanalyse*. Fagbokforlaget
- Kleppe, R. R. (2020, 23. mai). *Pressekonferanser og nettverksbygging* NDLA. <https://ndla.no/subject:1:e7b9fcee-cb8b-4e0e-a16d-d7ddbe0b643/topic:1:447e4239-4ff4-40cd-9347-af7da9a2df8e/resource:1:166282/4033>
- Klingberg, G. (1972). *Barnlitteraturforskning : en introduktion*. Almqvist & Wiksell.
- Klingberg, G. (1996). Begrebet adaptation IT. Weinreich (Red.), *Lyst og lærdom : debat og forskning om børnelitteratur* (s. 142-161). Høst & Søn.
- Kure, E. (2020). *Barnepartiprogram, et ledd i en demokratisk danning: En kritisk diskursanalyse av politisk kommunikasjon rettet mot barn i lokalvalget 2019*. [Masteroppgave, Universitetet i Agder]. AURA. <https://hdl.handle.net/11250/2681284>
- Melby, G. (2020, 16. mars). *Kunnskaps- og integreringsministerens innledning til pressekonferansen for barn om korona*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/kd/taler-og-innlegg/taler-og-innlegg-av-kunnskaps--og->

[integreringsminister-guri-melby/statsrad-melbys-innledning-til-pressekonferansen-for-barn-om-korona/id2694114/](https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/statsministeren-holder-pressekonferanse-for-barn/id2694114/)

Maagerø, E. (2005). *Språket som mening : innføring i funksjonell lingvistikk for studenter og lærere*. Universitetsforlaget.

Nesheim, N. S. (2018). Barn og nyheter. En analyse av Aftenposten Junior og NRK Supernytt. I B. M. Nyjordet (Red.), *Barns mediehverdag* (s. 43-60). Cappelen Damm akademisk.

Regjeringen. (2020a, 16. mars). *Statsministeren holder pressekonferanse for barn*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/statsministeren-holder-pressekonferanse-for-barn/id2693657/>

Regjeringen. (2020b, 14. mars). *Koronasituasjonen: Pressemøte om korona-viruset*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/pressemote-om-korona-situasjonen/id2693602/>

Ropstad, K. I. (2020, 16. mars). *Innledning på pressekonferanse for barn*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/bld/taler-og-innlegg/taler-og-innlegg-av-barne--og-familieminister-kjell-ingolf-ropstad/pressekonferanse-for-barn/id2694102/>

Skovholt, K. & Veum, A. (2014). *Tekstanalyse : ei innføring*. Cappelen Damm akademisk.

Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Cappelen Damm akademisk.

Solberg, E. (2020a, 16. mars). *Innledning på pressekonferanse for barn*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/taler-og-innlegg/statsministeren/talerogartikler/2020/innledning-pa-pressekonferanse-for-barn/id2693742/>

Solberg, E. (2020b, 14. mars). *Statsministerens innledning på pressemøte om korona-viruset*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/taler-og-innlegg/statsministeren/talerogartikler/2020/statsministerens-innledning-pa-pressemote-om-korona-viruset/id2693618/>

Svennevig, J. (2009). *Språklig samhandling : innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (2. utg.). Landslaget for norskundervisning Cappelen akademisk forlag.

- Svennevig, J. (2022, 15. februar). Sjanger. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/sjanger>
- Tank, M. L. (2013). *Ta ordet på jobben : praktisk retorikk i arbeidslivet*. Spartacus.
- Weinreich, T. (2001). *Børnelitteratur - en grundbog*. Høst & Søn.
- Weinreich, T. (2004). *Børnelitteratur mellem kunst og pædagogik* (2. utg.). Roskilde Universitetsforlag.
- Østbye, H., Helland, K., Knapkog, K., Larsen, L. O. & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Fagbokforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1: Transkribert opptak av *Statsministeren holder pressekonferanse for barn*

Uthevet tekst er ord eller ytringer som ikke sto i det originale manuset.

Del 1 – Erna Solberg (Solberg):

1. Kjære alle sammen.
2. Det er – og det har vært - noen veldig spesielle dager:
3. Skoler og barnehager er stengt.
4. All idrett og alle fritidsaktiviteter er avlyst.
5. Og alle som kommer hjem fra utlandet må være i karantene når de kommer hjem.
6. Så på grunn av koronaviruset så har det blitt en veldig annerledes hverdag både for voksne og for barn.
7. Og alle som kan holde seg hjemme, bør gjøre det hele tiden.
8. Så vet jeg at mange barn føler at dette er skummelt.
9. Og det forstår jeg godt.
10. Det er faktisk lov å bli litt redd, når det skjer så mange store ting på en gang.
11. Det er lov å være litt redd for å bli smittet av koronaviruset.
12. Men for de aller, aller fleste av oss, så er koronaviruset ufarlig.
13. Barn som får koronavirus blir vanligvis bare litte grann syke, sånn som en helt vanlig forkjølelse.
14. Og mange blir ikke smittet i det hele tatt.
15. Og selv hvis hele skolen din ble smittet, så ville det gått bra med nesten alle sammen.
16. Det samme gjelder mamma og pappa, hvis de blir smittet.
17. Voksne med friske kropper blir ikke veldig syke.
18. Men koronaviruset er farlig for folk som har alvorlig sykdom.
19. **Som er syk av en annen grunn enn dette i utgangspunktet.**
20. Også kan det være farlig for de som er gamle.
21. Det er derfor vi må gjøre alt for å passe på at ikke de blir smittet.

22. Det er viktig å huske på at alle som blir syke i Norge får veldig god hjelp på sykehuset.
23. Vi har kjempeflinke sykepleiere og leger som passer på oss.
24. **Og som hjelper.**
25. Men, det er best at flest mulig ikke blir smittet i det hele tatt.
26. Og det er derfor det er så mye er stengt og avlyst.
27. For hvis vi ikke møter hverandre, så kommer vi heller ikke til å smitte hverandre.
28. Så vet jeg at det gjør at mange ting blir dumme i hverdagen for øyeblikket.
29. Mange har måttet avlyse bursdagsfeiring.
30. Det er selvfølgelig dumt.
31. Også vet vi at det kan være kjedelig å være mye hjemme, kjedelig ikke treffe alle vennene sine som før.
32. Men ved å være hjemme fra skolen og fritidsaktivitetene, så hjelper du til med at folk som ikke skal bli smittet, blir smittet, eller at de blir syke.
33. **Det er altså viktig for de som har annen type sykdom, og de er som er eldre og derfor kanskje ikke tåler sykdommen så godt.**
34. Når vi har denne pressekonferansen så har vi fått veldig mange gode spørsmål fra dere, og de skal vi forsøke å svare på.
35. Også har jeg med meg to stykker for å hjelpe meg.
36. Den ene er Guri Melby og den andre er Kjell Ingolf Ropstad.
37. Guri er kunnskapsminister, og **hun har vært i jobben i ikke så veldig mange dager.**
38. Og hun er sjef for alle skoler og barnehager i Norge.
39. Kjell Ingolf er barne- og familieminister, og jobber for at alle barn og familier i landet skal ha det bra.
40. Og før vi begynner å svare på de spørsmålene som vi har fått fra dere, ja så ... tenkte jeg at de skulle få si et par ord selv, så først Guri.

Del 2 – Guri Melby (Melby):

41. Takk!
42. Hei, alle sammen, og velkommen til starten på en veldig annerledes skoleuke.
43. Og først må jeg jo bare si takk for at dere holder dere hjemme, dere er veldig flinke.
44. For jeg vet det kan være kjedelig å være borte fra skole, barnehage, venner og trening, men nå som koronaviruset har kommet til Norge så må vi ta vare på hverandre, ved å ikke ta på hverandre.
45. **Og jeg har selv tre unger hjemme, og jeg vet at de kjeder seg allerede.**
46. Og vi må ikke samle oss i store grupper, samme hva vi har tenkt å gjøre.
47. Og vi kan ikke gjøre alt vi hadde gjort ellers, sånn som å leke, spille fotball eller dra i bursdager.
48. For som statsministeren sa må vi alle sammen passe på at vi ikke smitter folk rundt oss.
49. Det er viktig å huske på at dem som er syke eller gamle er mer sårbare for smitte enn dere er.
50. Derfor har vi stengt alle skoler og barnehager i hele Norge - så ikke vi skal smitte hverandre.
51. Mange lurer på hvor lenge skolene vil være stengt.
52. Det vet vi ikke sikkert enda.
53. Foreløpig har vi stengt alt i to uker, men det kan bli lenger.
54. Men, det vil åpne igjen.
55. For som jeg sa, så har vi stengt skolene så ikke så mange skal bli smittet.
56. Men, stengte skoler betyr ikke ferie.
57. Når vi ikke kan gå på skolen, så må vi finne andre måter vi kan lære på - både digitalt, men også på egenhånd.
58. Og jeg syns at alle dere som er skoleelever bør være veldig stolte av lærerne, for på veldig kort tid, så har dem kastet seg rundt, og anstrengt seg og jobba hardt for å lage gode opplegg for dere.
59. Og nå må dere være flinke til å jobbe selv, og til å hjelpe hverandre på nett.
60. **Og hør på foreldrene når lærerne ikke er der.**
61. Og så, nå skal barneminister Kjell Ingolf få si noen ting, så skal jeg svare på spørsmål fra dere etterpå.

Del 3 – Kjell Ingolf Ropstad (Ropstad):

62. Tusen takk, når statsministeren sier til en politiker at du skal si to ord, så holder vi på mye lenger enn det.

(Solberg og Melby ler)

63. Men hei alle sammen.

64. Vi inne i en annerledes tid.

65. Men det skal gå bra.

66. Og det er viktig å huske på.

67. Og hvis det er noe du lurer på akkurat nå, så snakk med en voksen du er trygg på, om det.

68. Og husk, det er lov til å være ute.

69. Men ikke sammen med så mange andre.

70. Du kan leke med én eller to venner, hvis du føler at du må, men husk at dere må holde avstand til hverandre.

71. Så kan du jo lese bøker, du kan ringe venner eller kanskje spille spill over FaceTime.

72. Og når du ikke kan samle vennene dine til bursdag - hva med å prøve feire bursdagen på f.eks. minekraft?

73. Det er i hvert fall tid for å være kreativ.

74. Også er det heller ikke så lurt å dra på besøk til besteforeldre akkurat nå.

75. Men, det kan være ekstra bra å ringe dem.

76. Eller kanskje du klarer å få bestefar endelig på FaceTime?

77. Eller du kan skrive til dem.

78. Jeg tror i hvert fall de vil sette stor pris på det.

79. Nå som vi har en krise i landet – så er det viktig å vise at vi bryr oss om hverandre.

80. Og hvis du vet om noen som er ensomme, så tenk ekstra på dem.

81. Noen av dere er kanskje bekymret for jobbene til foreldrene deres.

82. Og det er derfor dere hører i media om at vi vil bruke masse penger, for å sikre at vi har jobber å gå til når krisen er over.

83. Min viktigste jobb som barneminister, det er at alle barn og unge har det trygt og godt.

84. Og de aller fleste har det bra hjemme, men så vet vi at det er noen som ikke har det fint, eller som er rett og slett redde.

85. Hvis du opplever noe som er vanskelig, så ta kontakt med noen voksne du er trygg på, eller ta og ring de ulike alarmtelefonene som er tilgjengelig.
86. Og husk det, at de som jobber på skolen, enten det er lærerne eller i skolehelsetjenesten, så er de fortsatt på jobb og de vil gjerne høre fra deg, enten at du ringer eller sender en beskjed til dem, hvis du vil snakke om vanskelige ting.

Vedlegg 2: Transkribert opptak av *Pressemøte om korona-viruset*

Utthevet tekst er ord eller ytringer som ikke sto i det originale manuset.

Erna Solberg (Solberg):

1. Kjære alle sammen!
2. Disse siste dagene har vært helt uvirkelige for meg – og det har det sikkert også vært for alle dere andre.
3. Vi er en situasjon som ingen av oss har vært i før.
4. Det er en situasjon som får frem mye av det fine i det norske samfunnet, med kreativ hjelp og omsorg for hverandre – selv i en tid hvor vi må altså holde avstand.
5. Lørdag for to uker siden var det registrert 15 smittede i Norge.
6. Nå er det nærmere 1000, **ca. 950 registrerte så langt.**
7. Og to er døde.
8. Min tanke går til de nærmeste og deres familie – og nærmeste, **som selvfølgelig opplever et tap, altfor tidlig.**
9. Denne situasjonen er alvorlig, den kommer og den krever mye av oss allerede.
10. Og som jeg har sagt de siste dagene er vi satt på en stor prøve.
11. Ikke bare Norge, men også veldig mange andre land i verden.
12. Men det rammer hverdagen vår.
13. Det rammer helsevesenet vårt.
14. Det rammer økonomien vår.
15. **Og veldig mange av oss har opplevd at** livene våre er snudd på hodet.
16. **Og jeg har lyst til å si at** jeg er både rørt og takknemlig for innsatsviljen som alle nå gjør som en innsats for samfunnet – for Norge, for innbyggerne her.
17. Selvfølgelig de som står i første linje i omsorgssektoren, helsesektoren, i arbeidet - men også alle de andre som nå stiller opp.
18. Tusen, **tusen** takk **for det!**
19. Den ekstra innsatsen er først og fremst for å ha et helsevesen som kan gi hjelp til alle de som trenger det.
20. Vi gjør disse tiltakene for å ta vare på de som har størst utfordringer hvis de blir syke – av dette viruset.

21. **Men også for å ha kapasitet til å hjelpe de som er syke og trenger hjelp i helsevesenet vårt helt uavhengig av denne sykdommen.**
22. På torsdag innførte vi de strengeste tiltakene vi har hatt i fredstid.
23. Når vi har gjort dette på veldig kort tid, så vil det alltid være noen ubesvarte spørsmål, praktiske løsninger som ikke er helt på plass, og tiltak som må justeres på veien.
24. Det betyr at vi hele tiden må være åpne for både å justere og gjennomføre nye tiltak, sånn at vi sørger for at tiltakene fungerer og at de kan tilpasses praktiske løsninger.
25. Som en konsekvens av de tiltakene som ble gjort på torsdag, så gikk også denne krisen over fra å være en helse-krise og en biologisk krise, til en nasjonal krise som spenner over alle sektorer.
26. Derfor vedtok vi fredag å overføre kriseledelsen for den nasjonale krisen til Justisdepartementet.
27. Det betyr at det fortsatt vil være Helse- og omsorgsdepartementet som har ansvar for utfordringene og krisen i helsesektoren, og Kunnskapsdepartementet som har ansvar for oppfølgingen av skoler og barnehager og tilbudet som er der.
28. Men det er altså Justisdepartementet som håndterer hele beredskapssituasjonen **knyttet til hvordan samfunnseffekten for øvrig er**, og til mange av de tiltakene som er.
29. **Man har det overordnede ansvaret i** Justisdepartementet for håndteringen av koronakrisen, og sikre at det norske samfunnet fungerer best mulig.
30. Og Monica Mæland har i dag hatt samordningsmøter med fylkesmennene for å få klar oversikt over hvor de ulike beredskapsutfordringene ligger, **få tilbakemeldinger på utfordringer og problemer som finnes.**
31. De jobber nå med å rydde opp i disse.
32. Også tar vi nye helhetlige grep som er nødvendig.
33. Jeg vil derfor gå gjennom fem nye grep som er eller vil bli iverksatt de neste dagene.
34. Og grep nummer én er at vi i dag har besluttet å stenge flyplassene våre, stenge havnene våre og vi kommer til å ha utstrakt grensekontroll langs grensene våre.
35. Vi varsler det altså nå, med virkning fra mandag kl. 8.

36. Formelt vil det være et ekstraordinært statsråd som vedtar dette i morgen.
37. Dette gjør vi fordi vi ikke ønsker at noen som ikke har en kritisk grunn til å være i Norge skal komme til landet.
38. Og fordi det også vil avlaste noe av den karantenevirksomheten vi alternativt ville drevet med.
39. Vi gjør det med mål om å beskytte oss mot smitten.
40. Dette innebærer i praksis at ingen får reise til Norge.
41. Det vil si at vi kan avvise folk når de kommer på grensen, hvis ikke de har en helt spesiell grunn til å komme hit.
42. Men samtidig betyr det ikke hermetisk stengte grenser.
43. **For det første har Norge** Europas lengste grense, nemlig til Sverige, og den klarer vi ikke å stenge, det vil være hyppige grensekontroller og færre grensepasseringssteder.
44. Men vi trenger også å få inn livsnødvendige varer som mat, medisiner, drivstoff og annet.
45. Forsyning av varer som er samfunnskritisk funksjon og dette vil altså fortsette over landegrensene.
46. Og vi vil ha ut varer som er viktige for andre – **fra vårt land.**
47. Nordmenn som er på reise i utlandet skal selvfølgelig få komme hjem.
48. De må altså ta kontakt med sine reise- eller flyselskap **for å komme hjem.**
49. Vi samarbeider godt med Danmark og har sikret at nordmenn kan reise gjennom landet, selv om de allerede har stengt sine grenser.
50. Nordmenn som bor fast i utlandet må forholde seg til lokale myndigheters råd og veiledning.
51. **Det er altså slik at** vi gjør en jobb for å forsøke å få flest mulig tilbake, men det er altså den enkelte som må ta kontakt med sitt reise- og flyselskap.
52. **Det er altså tiltak nummer en.**
53. Tiltak nummer to er at vi har utløst beredskapsressurser, herunder personell både fra Heimevernet og Sivilforsvaret, for å bistå med å gjennomføre tiltakene våre, grensekontroll, ivareta samfunnskritiske funksjoner, herunder på flyplasser hvor de samarbeider med lokalt politi i arbeidet med kontroll, transport og karantenehåndtering.

54. Og for det tredje: Vi er i dialog med Norwegian og SAS for å diskutere om de kan hjelpe oss å frakte smittevernutstyr fra Kina til Norge, dersom det skulle åpne seg muligheter for det.
55. Vi diskuterer også muligheten for å hente hjem nordmenn i utlandet, men vi ser også at etter hvert som flyplasser stenges ned rundt omkring, så kan dette bli vanskelig.
56. Det betyr at vi også jobber med ulike lands myndigheter for å sikre nødvendige avtaler for å få dette til.
57. Men vi kan ikke garantere at vi skal hente nordmenn over hele verden.
58. Det er slik at i utgangspunktet må man selv forsøke å komme tilbake, og så vil vi se på de stedene hvor det er flest nordmenn, om vi kan sikre oss at det finnes et tilbud om å komme hjem.
59. Og for det fjerde: Utenriksdepartementet har fastsatt nye offisielle reiseråd hvor de fraråder å reise til alle land som ikke er strengt nødvendige.
60. Disse rådene gjelder fra i første omgang fra i dag, til over påske.
61. **Det får en viktig betydning for folk, ved at det betyr**, har også en betydning for hva reiseforsikringen dekker.
62. For det femte så ser vi at til tross for at de rådene som er gitt om å ikke reise på hytten fordi at det vil være **veldig belastende for de kommunene**, så er det en del som reiser på hytten.
63. Bakgrunnen for at vi har gitt dette rådet, er at hyttene ofte ligger i små kommuner som ikke har lege- eller helsekapasitet til å ivareta flere enn sine egne innbyggere.
64. De som reiser på hyttene nå, gjør det vanskelig for oss å få kommunene å ivareta sine viktigste oppgave; innenfor liv og helse.
65. Derfor oppfordrer jeg alle som er på hytten rett å slett om å reise hjem.
66. Og vi vil, hvis nødvendig, bruke Sivilforsvaret til å oppsøke og minne folk på at de bør reise hjem.
67. Krisen får enorme effekter for norsk økonomi, sykefraværet som følge av karantene har skutt i været, mange foreldre må være borte fra jobben fordi skolene er stengt, og vi må dessverre si at vi forventer titusenvis av permitterte de neste ukene.
68. Og vi ser at selvstendig næringsdrivende og frilansere får inntektsgrunnlaget revet bort over natten.

69. I går kom den første krisepakken, som vi varslet at det kun var er en begynnelse.
70. Og situasjonen utvikler seg svært raskt.
71. Og vi er i full gang med nye milliardtiltak.
72. De kommer raskt og noen kommer allerede til uken.
73. Og tiltakene vil fortsette å komme.
74. Og la meg gjøre det helt klart.
75. Vi er villige til å gjøre alt det som trengs, og bruke de pengene som er nødvendig, for å sikre norsk økonomi, for å bistå norsk næringsliv, både de store og de små.
76. I morgen vil jeg møte lederne fra alle partier på Stortinget.
77. I denne situasjonen må vi stå sammen om å vedta og gjennomføre nødvendige tiltak for å redde jobber og norske arbeidsplasser fremover.
78. **Også må vi i vårt samfunn** stå sammen for å ta vare på hverandre.
79. Vi må gjøre hva vi kan for å hindre at smitten at sprer seg til dem som er utsatt for å være syke: Eldre mennesker og folk med underliggende sykdom.
80. Men selv om det betyr at vi ikke kan besøke eldre venner eller familiemedlemmer.
81. Selv om det betyr at barnebarn ikke kan være nær sine besteforeldre.
82. Og at vi både får avlyst trening, tur på treningssenter og fotballkamper konserter og teaterforestillinger.
83. Ja så er det viktig at vi tar vare på hverandre og bidrar til at alle føler at det er en sosial kontakt.
84. Flere av oss må leve isolert og når vi lever mer isolert, så blir det vanskeligere for dem som er alene.
85. Så selv om vi altså ikke kan ringe på *hos* hverandre, så er det kanskje tiden til i hvert fall å ringe *til* hverandre, snakke med besteforeldre, snakke med eldre naboer, snakke med andre som trenger kontakt.
86. Men også respektere, det som gis et klart uttrykk for fra flere kommuner, at sykehjemsbesøk i dag, bør begrenses til det minst mulige, da må man heller finne måter å kontakten sine kjære på, uten å være fysisk til stede.
87. **Det er blant de mest sårbare i vårt samfunn.**
88. Dette kommer til å kreve mye av oss.
89. Vi vet ikke hvor lang tid det tar.

90. Men jeg er altså sikker på, at **vi har stamina til å kunne** klare å gjøre dette sammen, med det overordnede budskapet **om at dette gjør vi rett og slett for at besteforeldre, og folk med underliggende sykdommer som ikke vil klare dette viruset**, ja de tar vi nå en ekstra dugnad for i vårt samfunn for at de ikke skal bli syke.